CHRISTIAN NØRGÅRD:
EN KØBMANDS ERINDRINGER.

INDHOLD

Barndom på købmandsgården....3
Onkler og tanter....5
Dagligdag i hjemmet....6
Skolegang....6
Hverdag med dyr og godtfolk....8
Hos doktoren....12
Flere narrestreger, dans og svømmeture....14
På skøjter....16
Rottefangst....17
Lystfisker....17
Garnfiskeri....20
Penge med en gedebuk....21
Isenkræmmer læreplads i Silkeborg som 14 årig....22
Ramt af lynet....24
Rottejagt....25
Fiskeri igen....25
Dagligdag i forretningen....26
Herning for en kort bemærkning....28
Førstemand i Silkeborg....28
Flyvekuller....29
Rostævner og stævnemøder....29
Odderfangst....31
Socialister....31
Færdig med Silkeborg....32
I København....33
Byture med kollegerne....33

Rotur på Peblingesøen.....35
Flere byture.....36
Dagligdag i forretningen.....37
Christian siger op - nyt Job, køb og salg af makindele.....38
Nyt Kompagniskab.....39
-Som hurtigt udskiftes til et endnu et nyt kompagniskab-.....40
Forretningsrejse til London.....41
Forretningsrejse til Finland.....42
Christian siger op.....44
Nytårsaften 1913.....44
Fisketur ved Grove Præstegård.....45
Kortvarig ansættelse som inspektør.....46
Christian siger op.....46
Nyt job som afdelingsleder.....47
Christian starter eget firma.....48
Eksportproblemer.....50
Penge på lommen.....51
Bilejer.....52
Forretningen vokser.....53
En slem konkurrent.....54
Christian flytter til Gl. Kongevej.....56
Banken lukker for kredit.....57
Generalkonsul.....58
Gang i salget igen.....58
Husbestyrerinden på Gl. kongevej.....59
Mor kommer til byen og finder en kone til Christian.....60
Familiefar.....60
Maskinlageret på Holger Danskes Vej brænder.....61
Nye lokaler.....62
Christian køber hus på 5.juni Plads.....62
Drengene bliver sendt ud og tjene!.....63
Nyt liv som pensionist.....64

CHRISTIAN NØRGÅRD:
EN KØBMANDS ERINDRINGER.

Ved hovedgaden i Herning lå et ældre Hus, hvori der i flere År havde været Købmandsforretning. Ejeren var gået konkurs. Forretningen og Ejendommen var overtaget af Kreditorerne, der satte min Far som Bestyrer i Året 1877. Far blev hurtigt klar over, at der var Grundlag for et levebrød og en god Forretning, sendte Bud efter Mor og de blev viet i Rind Kirke. Året efter overtog Far Forretningen, og samtidig kom det første Barn, der med ca. 1 3/4 Års mellemrum fik en Søster eller Bror indtil der var samlet 5 Piger og 5 Drenge. Af Flokken var jeg nr. 3 og den første Dreng, født 1882. Forretningen voksede hurtigt og i 1885 blev der bygget en ny større Butik og en lagerbygning med Stalde, Vognporte. Kornlofter m.m., men det var før jeg var begyndt at tænke.

Byen var anlagt ved Landevejen mellem Århus og Ringkøbing og kaldtes på dette Stykke for Hovedgaden, den Gang beplantet med 2 Rækker mere eller mindre defekte Poppeltræer, og på hver Side af Vejen en Grøft med Træbro til hvert hus. Byen havde ca. 1000 Indbyggere og foruden nogle mindre Gader, tre Gårde, hvoraf den ene, "Laulund" lå i den østlige Bydel, "Paghs Gård" midt i byen og Hans Bertelsens Gård i den vestlige Bydel. Omegnen bestod af Hede med enkelte Steder opdyrket god Jord, en del små åløb med tilhørende Engdrag, 3 mindre Søer 8-10 Kilometer fra Byen, Knud Mose syd for Byen og de Plantager som Hedeselskabet havde skabt.

For Fremmede, det man nu kalder turister, var Byen kedelig, men for os, der var født og opvokset på Stedet, var såvel Byen som Omegnen et Eldorado. Ganske vist var der ikke mange Adspredelser, men dem forstod vi Børn selv at skaffe og heldigvis var vi en halv Snes Kammerater i omtrent samme Alder, der boede midt i Byen og havde et godt Sammenhold.

Hvorledes tiden gik i mine første leveår, kan jeg ikke huske, jeg vil derfor her fortælle hvorledes Forholdene var for mig, da jeg var 8-10 År og havde mere forstand.

BARNDOM PÅ KØBMANDSGÅRDEN

Ejendommen bestod af en stor Gårdsplads omgivet af Bygninger på alle Sider, med indkørsel fra Hovedgaden og en mindre Privatvej til Betaniagade, og på den anden Side af denne Gade, en Mark på et Par tønder land. Bag Gården en ret stor have, hvoraf den ene Halvdel lå et Par Meter højere end den anden. Der sagdes dengang, at denne Skråning var rester af en Vold, hvorfra Svenskerne i det syttende Århundrede havde skudt på herregården Herningholm. Om dette passer ved jeg ikke, men det er nok rigtigt, vi havde i hvert Fald liggende 3-4 Kanonkugler som var oppløjet på marken.

Besætningen bestod af to jydske heste, to Nordbakker, to Køer, 1 Gedebuk, Hunden Pasop, Føllet Necodemus. Kaniner, Duer, Marsvin, Høns og Katte. Hestene blev brugt til Forretningskørsel og skulle om sommeren hver Dag på Græs. Jeg var vel 6 År da jeg første Gang fik lov til at ride Klaus, den ene Jyde, på Marken - det gik i Skridtgang i gården, men da Hesten kom på Vejen, satte den i Galop, jeg havde ikke Magt over den og blev meget bange, indtil

jeg mærkede Hestens behagelige vuggende Bevægelse, siden vuggede jeg Klaus på Marken hver Dag. Necodemus, et islandsk Føl, blev fra Slagteriet i Varde sendt til Skomager Kjær, men da denne ikke havde Plads eller lyst til at huse Føllet, fik jeg det, og det var vist også Meningen. Føllet, der var på Højde med en Stoleryg, gik altid løst rundt i Byen og havde sin gang i Butikken, hos Bageren, på Hotellet, og hvor der ellers kunne falde en Godbid af, den elskede især indholdet fra en cigarkasse vi havde stående med løst Skråtobak. Mange Drenge og Piger har den båret på sin Ryg, og megen Fornøjelse har vi haft sammen med Necodemus men med tiden blev den påtrængende og fræk, og Far har formodentlig solgt den, for en Dag fik jeg at vide, at Føllet var borte. Jeg sørgede længe, og i flere Dage ledte jeg i hele Omegnen, men forgæves, Necodemus var og blev borte.

Hunden Pasop var en lys, krøllet Puddel kraftig og bestemt af Karakter, den og jeg blev aldrig gode Venner, det blev kun til Væbnet Neutralitet. Hunden var en dygtig Rottehund, som med Årene fik den Vane at hente Fourage i Hotellets Svinetønde, en trætønde hvori Affaldet fra Køkkenet henkastedes, Kosten var til tider meget kraftig og ofte kom Hunden sejlende hen ad Gaden med en mægtig kæfert, som det tog indtil 2 Døgn at sove ud. Da jeg var Konfirmeret og rejst udenbys kom jeg en Søndag hjem på Besøg, da var Pasop bleven gammel og aflægs, omtrent blind og døv og kroget af Gigt. Samme Dag blev der pakket æg til Eksport, og som sædvanlig kom en omtrent tam ilder på besøg. Ilderen var Stamgæst og fik serveret defekte og halvrådne Æg, men den fandt selv på, at de friske Æg smagte bedre, og så måtte den væk, den blev klemt fast mellem en Ægkasse og muren, og da den var aflivet, blev den smidt ud i Gården, hvor Pasop tilfældigt befandt sig. Hunden fik Ilderen i munden og gik knejsende og svansende med stolt Rejsning over Gården, hvor far og jeg stod, lagde Ilderen for Foden af far med en Mine som tydelig fortalte, at den kunne endnu.

Kattene holdt til på Kornloftet, men kom altid i Stalden ved Malketid, det var den varme Mælk der trak og var tiltrængt efter den megen rotteføde. Når en af Kattene havde slanket sig synligt, gik vi på Høloftet og fandt Killingerne, der i Reglen omgående forsvandt i en Spand Vand.

Duerne fik jeg at passe, og da vi havde mange, var der meget at gøre med Pasning og Fodring, Renlighed var også nødvendig for at undgå lus. Dueslaget var bygget over den nye Butik. og var rummeligt og godt. Sammen med Naboens Søn. der også havde Dueslag, startede jeg en Duebørs. Vi solgte, købte og parrede Duer, havde Duer på Hjernen og morede os dejligt indtil en Dag såvel hans Som vore Duer udeblev - Vi var klar over, at Duerne blev indfangede og støvede Byen rundt til vi fandt et Dueslag i Byens Udkant. Ved at holde dette under observation, opdagede vi hurtigt, hvor vore Duer havnede, og manden skulle have en lærestreg og kureredes omgående. Vi holdt Resten af vore Duer indelukkede, lagde Ærter, dyppede i Brændevin, på vort Flyvebræt og afventede Besøg af mandens Duer - disse kom omgående, og vore Ærter var åbenbart livret, for det varede ikke længe før Duerne var så omtågede, at vi kunne jage dem ind i vort Dueslag. På den måde tømte vi Mandens Dueslag og gjorde ham mør.

En Dag blev jeg anmodet om at besøge Stationsforstanderen, der gerne ville tale med mig. Vi kom sammen med Forstanderens, men ikke så meget, at det generte var gået af mig. Manden var flink, meget kultiveret, men højtidelig og omstændelig, så jeg var noget benovet ved Besøget. min Glæde blev derfor stor, da han meddelte, at han havde 5-6 par Brevduer til mig. Han havde ikke Tid til at passe dem, og jeg fik at vide, at det var fine racerene

Duer, der havde kostet mange Penge. Det tog en Del af Glæden da jeg fik dette at vide gentagne Gange, jeg havde Følelsen af, at han måtte have en halv eller hel Gris i Saltkarret for at opveje denne Foræring!

I Gården var der liv og glade Dage, altid mange Folk og altid Travlhed. Far var i Butikken og talte med Kunderne, mor havde huset og Børnene at passe. Far havde i mange År lidt af mavesmerter, men blev rask da han efter flere Års forløb besøgte Mavejørgensen, en kendt Specialist der boede i St. Kongensgade, ved første Besøg måtte han drikke en Karaffel Vand, efter at Maven var udpumpet, og derefter skulle han spise en bedre middag, for igen at blive pumpet ud. Da han kom på Gaden, fik han Opkastningsfornemmelser, stod og gylpede ved et Træ da der kom en Betjent for at anholde ham for Beruselse, det varede dog ikke længe før det gik op for Betjenten, at der var Tale om Sygdom, og Køreturen gik til Hotel tre Hjorte på Vestergade. Far var fra Mors og stod i lære i Nykøbing, hans mave dårlighed menes at stamme fra den tid. Når Vandet steg i Limfjorden, måtte de nederste Skuffer i Forretningen trækkes ud, fordi Vandet trængte ind. Følgen var, at Folkene ofte måtte gå i halve og hele Dage med kolde og våde Fødder.

ONKLER OG TANTER

Farfar og Farmor mindes jeg ikke at have set. Farfar var Møllebygger og Tusindkunstner af den Slags der kunne lave og reparere alt og helst gratis. Farbror Poul var tømrer i Vildbjerg og med til bl. andet at bygge den nye Butik; jeg husker en Gang han med en Økse huggede sig selv i Benet, et dybt Sår Som Mor i lang Tid puslede med, men det var ved et senere Byggeri. Faster Johanne og Faster Ane var begge gift og boede på Mors. En Hverdag K1. 10 Formiddag besøgte Far Johanne og fandt Manden endnu i Sengen uden at fejle noget. Hvad der skete ved den lejlighed, ved jeg ikke, men Manden har nok fået at vide, at han var en doven Slog.

Faster Anes Mand var landpost og døde i en ung Alder, men da Faster Ane og hendes Børn var velanskrevne fik hun efter gode Anbefalinger mandens Stilling, som hun beklædte i mange år. En af hendes Sønner var noget af et Geni. Allerede i Skolen blev han meget omtalt bl.a. for et veludført Damptærskeværk, som Folk kom langvejs fra for at se. Han endte som lokomotivfører. Faster Ane så jeg sidste Gang til Fars Begravelse i 1914. Hun havde de skønneste brune Øjne og så så inderlig rar ud.

Mors Familie husker jeg bedre. Faderen havde en god gård i Falsig vest £or Holstebro, hvor vi undertiden kom i Ferierne. Han var en dygtig landmand, men stædig og ikke altid lige let at omgås. Da hans, Kone døde, og den yngste Søn overtog Gården, var der ofte uenighed om Gårdens Drift, og det endte med, at Bedstefar flyttede til os, hvor han boede til sin død. Mor havde tre Brødre, hvoraf den ældste døde før Jeg lærte han at kende. Nr, 2 0nkel Simon havde en mindre Gård ved Storeåen, han endte som Slagter i Lemvig. Tante ”Henriette" Mors eneste Søster var gift med Købmand P. Christensen i Silkeborg, hvor vi tre ældste engang ferierede i tre Måneder, på Grund af Skarlagensfeber hjemme. Hun havde ingen Børn og ville gerne den Gang beholde os men vi foretrak Herning. Hun endte sine Dage på en Stiftelse i Fredericia, stærkt forkalket.

DAGLIGDAG I HJEMMET

Da den ny Butik var taget i Brug blev hele det gamle Hus lavet til Beboelse. Lejligheden bestod af en stor Spisestue og en Dagligstue til Gaden. I Dagligstuen eller som vi kaldte den "den fine Stue, måtte vi ikke komme, den havde Gulvtæppe med en stor Løve, et Bogskab med Glasdør, noget så fint, og så en Del Nips og mange Blomster. Soveværelset var på Gårdsiden og ved Siden af dette et Børnekammer med Plads til 3 børn, og efterhånden som der kom flere, måtte de større på Loftet, hvor Pigerne fik Gæsteværelset og til Drengene blev der lavet et ekstra Kammer, Når vi om Aftenen skulle i Seng, måtte vi først ud af Køkkendøren, der aldrig var låst og ind i en bred Gang med Garderobe til Butikken, hvorfra en trappe førte op til Loftet, denne Vandring foregik altid i mørke, og ofte blev vi mødt af et eller flere Par Katteøjne, hvad jo kunde have sine Ubehageligheder. Ubehageligt var det også, når der i Garderoben endnu var hel- eller halvfulde Bønder, der var kærligt anlagte; dette var dog mest på Markeds- og Svinedage. På sådanne Dage var der ofte 30-40 Vogne i Gården, Folk kom med Svin, Huder og Skind, Smør og Æg, og fik Vognen fyldt med Foderstoffer, Frø og Kolonialvarer.

I den ny Butik var indrettet et Hjørne med Bord og Bænke, hvor Kunderne opbevarede Småting og spiste den medbragte mad, hertil Skænkedes gratis Snaps til Mændene og mjød til Konerne. Undertiden måtte Uddelingen af disse Fetallier standses, når der blev krævet for stærkt ind, eller Stemningen blev for lystig, ellers var det et dejligt Hjørne, hvor konerne ammede de små i alles Påsyn, og gav tørt på, når det var påkrævet. Nogle Kunder læste højt bordbøn før Spisningen, det var Medlemmer af Indre Mission der på den tid var stærkt udbredt i Byen og Omegnen. Mange af disse var brillante mennesker, men der var også en Del Fanatikere, som mere havde Religionen udvendig end i Hjertet. En tid gik det så vidt, at nye Forretningsfolk. der nedsatte sig i Byen fik besked om at høre missionen til, ellers blev der ingen Handel. En Sekt, jeg ikke har hørt om efter min Drengetid var de Højhellige, hvad deres Religion gik ud på, ved jeg ikke, de hørte til i Omegnen, og det var underligt at se store skæggede mandfolk stå og omfavne og kysse hinanden midt på både mund og Gade.

Butikken var åben til Kl. 8 Aften men de sidste Par Timer var der ikke mange ekspeditioner og Far kom i Reglen ned ved Spisetid med Dagens Avis og bad os om et rydde op og læse Lektier, medens han læste i avisen. Jeg luskede ofte udenom og gik op i Butikken der lå et Par trin højere, og legede med folkene.

Vi var ca. 20. der daglig skulle bespises, og der var altid travlt i Køkkenet. Mor var kendt for sin gode mad og det var mode, at unge Piger fra Omegnen skulle lære Husholdning hos os. Når Aftensmaden var spist og Opvasken til Side, satte mor og den ene pige sig ved det runde Spisebord med en Kurv tøj der skulle stoppes og lappes, og der var aldrig mangel på Arbejde af den Slags. Far læste i Avisen til Kl. 9, hvorefter han gik i Seng med en Bog. Undertiden fik jeg lov til at blive oppe efter min Sædvanlige Sengetid, min Plads var da på Spisebordet, og når Pigen gik i Seng, slog mor sit brune Hår ud og bad mig om at finde og fjerne hvide, Hår. Hun var altså forfængelig, og det var sikkert af samme grund hun stadig opbevarede et Par klemme- støvler, der kun var i brug en gang om Året til tømmerhandlerfruens Fødselsdag.

SKOLEGANG

I 5-6-års Alderen begyndte for mig livets Alvor i Madam Nielsens Pogeskole. Skomager Nielsen boede i et lille Hus ved Hovedgaden med butik og lejlighed i Stuen, hvorfra en trappe førte til Loftet. Hans mor boede her i en Stue,

hvor hun holdt Skole for 5-6 rollinger, der skulle lære ABC. På Loftet var også Værksted, hvor mester med to Svende og en lærling sad ved et lavt firkantet Bord med en tændt Petroleumslampe på midten og uden om denne et Stavær med fire runde klare vandfyldte Glaskugler ophængte således, at lyset gennem disse i forstærket og forstørret Form ramte Arbejdsstederne. Vi Var i Begyndelsen optaget af at stave, men senere foretrak vi at komme på Værkstedet og se på arbejdet der. Meget gammelt Fodtøj til reparation lå opdynget men der lavedes også meget nyt, og så lugtede der af Læder så stærkt at det trængte ind i Skolestuen; mærkede vi andre mere nærliggende lugte, blev en af os kommanderet til at stikke næsen i de andres Bagdele for at konstatere, hvem der var fisens far.

Efter et års Skolegang hos Madam Nielsen kom jeg i Kommuneskolen, hvor vi alle begyndte vor Skolegang i 7-årsalderen for efter tre Års Forberedelse at flytte til realskolen hvorfra vi skulle tage Afgangseksamen, men der var ingen af os der nåede så langt. Vi måtte alle ud og tjene til føden efter Konfirmationen.

Herning havde den Gang tre Skoler, men den ene, "Byskolen", der lå i Byens Udkant, har jeg Ikke haft Føling med. Kommuneskolen lå i Bethaniagade og bestod af en lang Længe med to sidefløje, Legeplads og Gymnastikhus. Den østlige Fløj var Overlærerbolig, Resten var Inddelt i klasseværelser. Lærerstaben bestod af Overlæreren, to lærere og en Lærerinde. Overlæreren var en lille bred og velmenende Mand, som Ikke altid forstod at gætte sig i Respekt. En Dag skulle en Dreng fra ældste klasse have en endefuld. hvorfor dette skulle foregå på Legepladsen og i Frikvarter— ved, jeg ikke. men da Drengen var bukket sammen med enden klar til Spanskrøret, rejste han sig og løb rundt på Legepladsen med Overlæreren på Ryggen. "Lærer Jensen" en halvgammel Pebersvend med brunligt Fuldskæg var jæger og violinspiller, han havde altid en halvlang Pibe i Hånden eller Munden også i Timerne, hans form for Afstraffelse bestod at ramle Pibespidsen Panden på Synderen. En sommerdag skulle vi have Sangtime i haven, men tre af os var dømt til at blive klasseværelset og læse Geografi, om det var som straf husker jeg Ikke, men vi følte ingen Trang til læsning. I begyndelsen sad vi og lyttede til sangen, men længe varede det før vi hentede et springbræt i Gymnastiksalen og øvede os i Længdespring i Klasseværelset. Da vi havde sprunget og støjet en tid kom en Stafet og bad os holde op og passe Læsningen, han blev så interesseret, at han blev i Klassen og sprang med. Den næste Stafet gik det på samme Måde, men så kom lærer Jensen og lod Pibespidsen falde i slag hvorefter Springbrættet kom på Plads og der faldt ro over Gemytterne.

Realskolen lå På Torvet med Gymnastikhus I Bethaniagade adskilt fra Kommuneskolen ved en have. Skolen var i to Etager med Klasseværelser i Stuen og Bolig for Bestyreren På første Sal. På Loftet var nogle kvistværelser beregnede for tilrejsende elever, der boede og spiste på Skolen. En af disse havde vi meget Arbejde med, han kom fra Sønderjylland og skulle efter Eksamen studere til Dyrlæge, han Var så rundrygget og skæv at vi hver dag efter Skoletid måtte hejse ham op i en ramme omtrent som en Barnegynge, hvor han skulle hænge en time formodentlig for at å Ryggen rettet, desuden var han kortåndet og havde eksem på begge hænder. Da jeg en Snes År senere I Herning fik Tandpine, og genkendte min gamle Ven "Dyrlægen" på Hænderne. I Stedet for Tandbehandling sludrede jeg ned ham om Skoletiden og spurgte om, hvorfor han havde ændret Studium.

Lærerstaben bestod af Bestyreren tre Lærere og en Lærerinde. men i Modsætning til Kommuneskolens lærere, der Var fastlønnede, var Realskolens Lærere løsagtige og rejste efter et eller to Års Forløb, den mest trofaste var Lærerinden, en lille buttet Københavnerinde, der boede på Skolen og underviste i tysk, tegning og Håndarbejde,

hun Var mellem 50 og 60, intelligent og afholdt, men havde ofte Besvær ned de store Drenge. En Dag skulle Volmer (i daglig Tale "Lone") og jeg have en Time ekstra på Grund af dårlig Opførsel. Vi blev efter Skoletiden anbragt i Frøkenens Soveværelse og skammede os, til vi hørte Mandsstemme i den anden Stue, der var Gymnastiklæreren, der kom til Kaffegilde, og vi måtte til Bageren efter otte Napoleonskager, hvoraf vi hver fik to. Vi prøvede flere Gange at opføre og dårligt, men det lykkedes ikke oftere at i hendes Skammekrog. En anden Elev, i hvis Hjem hun var en kær Gæst, havde den Vane før Tysktimen at gnide sig op ad en gammel Gedebuk med det Resultat, at hun modtog ham med "Puh, gå ned på din Plads, Basse, Du lugter af Buk".

Gymnastik— og Geografilæreren var også Københavner og Ungkarl, han kom fra den danske Hær og var meget hård, hans Straffemetoder var med den Skarpe Kant af en Lineal i Håndfladen, så det sved, og det gjorde han med det elskeligste Smil. Vi tilbad han og satte en stor Ære ikke at fortrække en Mine, når vi fik hans Nævlinger. I Gymnastiktimerne var der Fart over Feltet, og et par tykke Basser, der ikke kunde klare tove og Klatrestænger, fik det hurtigt lært når han kom med en tov-ende. På Hjemvejen fra Marchture vækkede hele Gaden, når vi satte Træskoene Vejbanen. Hans Geografitimer husker jeg Ikke, måske fordi jeg selv ikke var nærværende, men i den sidste Time før hans Afgang fra Skolen viste han os en stor Guld— eller Sølvmedalje, en Belønning for Druknendes Redning. En mand var gået til Bunds i Sortedamssøen og ville ikke reddes. men efter svære Kampe lykkedes det at få ham på Land, han var stærkt udkørt men også hønefuld. Således lød Fortællingen. Om Vinteren havde Gymnastiklæreren privat Danseskole, hvor mine Søskende og jeg var flittige Deltagere. Efter et Par Års Øvelse skulle jeg meldes ud, men fik tilbud om at gå gratis mod at hjælpe de små Elever. Megen Glæde af denne Hjælp havde han ikke, jeg Var en rigtig Dansehest og ikke til at styre på et Dansegulv.

Læreren i naturhistorie og fysik havde tidligere været Sømand, han Var god til at undervise, men undertiden uberegnelig. Når vi botaniserede, røg han altid Pibe, og de store Drenge Lov til at ryge Cigaretter, men denne tilladelse forsvandt, da han en Dag fik en stor Cigar, der eksploderede og sved en Del af hans røde Fuldskæg. Fysikken havde hans store Interesse, og da han i en Time gik efter Instrumenter, talte vi om at lave Svendemærker, en Mode der over Landets Skoler og af Bestyreren var påtalt som uønsket på Skolen. Vi forsøgte så småt at gnide Panden med Knoerne. og da læreren kom ned de fysiske Instrumenter, havde vi den røde Stribe i Panden. Læreren sagde Ikke noget, men det gjorde Bestyreren, da han i næste harmdirrende mødte op for at invitere Os på Kontoret kl. 4. En Dreng, der var ny i Skolen, fik Penge til Spanskrør, men nægtede at købe dette, hans Kammerater skulle ikke have klø. Selvfølgelig blev Drengen straks Midtpunkt og Kammerat med hele klassen. "Goddag mand, Økseskaft" var en Sætning, Fysiklæreren ofte brugte. navnlig til at klare frisag med, når vi spurgte om noget, han Ikke kunde svare på!

Bestyreren havde vi til Engelsk og Sangøvelse, det engelske var han ikke god til, og det var vel Grunden at han rejste til London for at dygtiggøre sig. I Sangtimerne spillede han Violin, men det gik heller ikke godt, han kunne ikke følge med, når vi sang rigtig igennem.

HVERDAG MED DYR OG GODTFOLK

På Svinedagen, onsdag, når de sidste Svin var ankommet, skulle disse på banegården og læsses i Banevogne. Dette foregik på den primitive måde, at hele flokken — 50 til 1OO Svin — blev drevet gennem Hovedgaden. Jeg var fordriver eller Formand for Driverne, og der var aldrig mangel på Hjælpere, da både Drenge og Piger betragtede

dette Driveri gom en stor Forlystelse. For øvrigt var det Ikke altid morsomt, ofte blev Svinene stædige og ville absolut den forkerte Vej med det gode eller det onde, når Intet andet hjalp, drev jeg de stædige Grise ud til Siden af Vejen, tog dem Halen, løftede Bagpartiet op og satte det hårdt i Jorden. Så blev Grisene siddende og vi gik videre med Resten af Flokken. Kom et Køretøj med eller mod os, og især når der var unge heste for, stod disse og trippede uroligt, især når Grisene løb mellem Benene på dem, men jeg tror aldrig der af den Grund Skete noget i retning af Spark eller Løbskørsel.

Selv om der altid var Travlhed, blev der dog til nogen Selskabelighed. der var en nogenlunde fast Omgangskreds, og Aftenerne gik med Lhombre og Whist-spil, Politik og Historier, og navnlig til det sidste var vi Børn flittige Tilhørere. Far var sønderjydsk interesseret og kunde mange Historier om hvorledes de tyske Gendarmer blev drillede og narrede, det var en tid, da sårene fra 64 endnu var friske.

Et Par Gange om året var Far i Hovedstaden og havde i Reglen Følgeskab af Folk der havde Ærinde, men ikke turde rejse alene til dette Sodoma. En Gang var den Brande Kromand Jens Laursen med, en stor, kraftig Mand, langsom i Bevægelse, men med megen Lune. En Aften havde hen og Far været i Det Kongelige Teater, og på Vejen derfra trængte Jens Laursen til at besørge et mindre Ærinde og gik i Lille Kongensgade, han stillede sig op ad en Mur, men i det samme kom der en Betjent og noterede ham, og bad ham møde i den offentlige Ret næste Dag kl. 10. Retslokalet var med Bænke på den ene Side af en Skranke, og på den anden Side sad Dommeren og Skriverne. Far og Laursen ventede til Dommeren af en Protokol læste: Jens Laursen, Brande. Denne gik langsomt ned og stillede sig foran Skranken, Dommeren læste af Protokollen: De har Aftes kl 11 forrettet Deres Nødtørft i Lille Kongensgade, er det rigtigt"? Jow wall Her Asessor, de ka a et nejt". "Det bliver 2 Kr. vil De betale med det samme? ”Jow wall Herr Asessor” siger Delinkventen og tager en stor Snørepung op af Lommen, efter lang Tids søgen lægger han endelig 2½ Kr. på Skranken. Dommeren: ”jeg sagde 2 Kr.” ”Jow wall Herr Asessor, men a slog en bette Fjert, den hørte æ Betjent vist et”.

En kær Gæst var Pe Madsen fra Hotel Vestjylland, hvor Pasop hentede sine Kæferter, en god handelsmand og i mange Retninger Foregangsmand. Han har forskaffet mig mange sorgfulde Stunder Og tillige megen Glæde. Han Indførte russiske Heste fra Island, levende russiske Gæs fra Rusland, opkøbte Lam og stude i stor Stil, de sidste til opfedning i Marsken.

Når der kom en Sending 2 -3 Vognladninger, af os kaldet Russere, var vi Drenge på Pletten, udsøgte os en Ridehest og havde 3 -4 bundet efter, og så gik den vilde Jagt til Staldene; undertiden var vi uheldige og kom på Ryggen af en ikke ridevant Krikke, og den skulle nok ved Gebærder fortælle os, at det ikke var på dens ryg det foregik. Værre var det med Gæssene, de skulle ud på gården Snejbjerg, det var en langsommelig og besværlig Rejse, nogle at gæssene kunde flyve, og måtte hentes Øst og Vest, og vi var fuldstændig udkørte, når vi endelig nåede Gården.

En Dag Skulle hotelejeren til marked i Brande på Stude—opkøb, hans Søn Var med for at trække Studene, min Far havde Ærinde i Byen og jeg var med som Fyld. Da vi kom til markedspladsen, fik vi Drenge hver en Krone og Besked om at møde på Pladsen kl 3.30. Kronen gik til slik, umoden Frugt og Karrusel ture. Da vi nødte op til Tiden, stod Dagens Høst der, i alt 20 Stude, som skulle trækkes til en Gård halvvejs til Herning, hvor de skulle gøre ophold for Natten. Jeg syntes det var Synd for sønnen og tilbød at trække det halve antal, og dette blev modtaget med tak. Studene blev koblede sammen, og Turen gik nordpå. Det gik godt den første Mil, men så var Freden forbi. Det

forreste Kobbel skiltes i 4 Dele, to Stude gik højre, to til venstre over Markerne, og to gik tilbage. Jeg bandt mit kobbel til et Træ, og stoppede de to første jeg mødte, heldigvis kom Vognen, og Far måtte hjælpe med igen at få Koblet samlet. Derefter Gik det godt til Gården, hvor Studene blev lukket ind i en Fenne for Natten. For os Drenge det derimod ikke så godt, Slikkeriet og den umodne frugt virkede, så vi ustandselig Natten igennem måtte ud ind af Vinduet på Grund af tyndt Liv. Vejen til Herning fandt vi to køre— og ridevante Stude, som bar os flot gennem Byen, men vi led de frygteligste Kvaler ved at sidde på de skarpe Rygge uden sadel eller Tæpper.

Gården i Snejbjerg besøgte vi ofte, der var altid et og andet der havde vor interesse. En Dag gik vi over en mark hvor der stod tre store tyre. Jeg havde tilfældig en rød bøllehue på og mærkede at tyrene blev urolige og begyndte at stampe i Jorden, og da jeg gik forbi den tredje Tyr rev den sig løs og løb efter mig, og da løb jeg for Livet, væltede mig over et Dige, og nåede at komme først gennem Stalddøren.

På marken gik en Flok får, og blandt disse en stor vædder, den havde vi megen fornøjelse af, selv om det kostede mange knubs. Når vi gik Fårene for nær kom Vædderen farende og nikkede os så vi trillede hen ad marken. Blev vi liggende stille, skete der Ikke noget. men forsøgte vi at rejse os, nikkede den igen. VI lærte hurtigt at ligge stille, men havde megen Morskab af at invitere fremmede Drenge ud til Vædderen.

På en Rejse havde Hotelejeren købt en Drengecykel, som skulle hentes på Banegården samme Aften. Vi var et Par Drenge som gerne ville hjælpe Sønnerne med denne Afhentning, det lykkedes også ved flittig Træning via Grøfterne at nå hotellet sent på Aftenen, og da det var langt over Sengetid listede jeg mig om til den aldrig låste Køkkendør, der denne Aften var forsynet med en Indvendig Krog. Der var endnu Lys i Soveværelset og jeg bankede forsigtigt på Ruden. Min Far spørger med bøs Stemme "hvem der? "Det er mig" Hvem er mig"? "Det er Christian". Krogen blev løftet, og jeg fik en formaning med i Seng.

En anden kær Gæst var Bager Jensen, der boede på den anden Side af Gaden. I hans Bageri gik vi ud og Ind, ja betragtede det nærmest som vort andet Hjem. En Datter var Veninde med mine to Søstre, og Sønnen Niels og jeg var uadskillelige og blev Venner Livet igennem. Bageren havde et Stykke Mose, hvor han lod skære tørv til Bageriet og til egen Husholdning. Der gik rigeligt Svind i Tørvene, og en Aften så han på Afstand en Mand stå og fylde tørv en Sæk; da denne var fyldt, var den så tung, at manden ikke kunde få den på Nakken. Bageren sprang til og hjalp manden, der forsvandt uden at se hvor hjælpen kom fra. Nogle Dage efter kom manden i Butikkens og Bageren siger til ham: "Når du henter Tørv i min Mose må du tage de gode med de dårlige" hvortil manden fornærmet svarede: "A haa'et tavn Tørv Di moes". "Hvad har du ikke" svarede Bageren, "det var da mig der forleden hjalp dig en Sæk på Nakken" Manden røbede sig ved at sige "nå var det dig".

En af de få fornøjelser jeg havde nogenlunde for mig selv, var besøg på Grisemarkedet, der afholdtes hver Uge udenfor Hotel Vestjylland. Gårdmændene kom med aflange Kasser hver Indeholdende 10—15 Månedsgrise formodentlig et Læg fra en So. Der var blandt disse mænd tre der kom hver Uge og jeg havde gjort handel med Månedsgrise til et Levebrød. Disse tre havde min store Interesse, og lærte mig hvorledes man skulle gøre og Ikke gøre Propaganda for at sælge sine Varer. Den ene Anders Bjerg Bording stod altid midt på Pladsen. han var vel et halvt hundrede År, havde stor kugleformet Mave og Hoved, dertil et stort Overskæg formet som Cykelstyr og sort Bowlerhat. Han havde en kraftig Stemme, som blev brugt med tilsætning af de værste Eder. Han svovlede så han lugtede, og Folk gik helst hans Kasser forbi. Til venstre for ham stod en lille ældre Mand, Claus Eskildsen. der var

meget tunghør, men velkendt og agtet, han sagde ikke meget men Folk stolede på ham, Og hans Salg var betydeligt større end Svovlerens. Den tredje, Helstrup var lang og tynd med et stort Fuldskæg og Kasket; han var gemytlig og flink og solgte mange grise. Om Vinteren gik han med uldposen og 12—15 År senere gå jeg ham gå rundt i Wivels Lokaler og sælge Uldtøj på sin egen Måde, han gik fra Bord, til Bord med det sidste Par Underbukser på Armen, og når Folk havde spist og drukken tæt, var han jo et herligt Offer, vittig og slagfærdig som han var. Undertiden forlangtes der to Par Bukser, men det klarede han på et Par Minutter. Senere på Aftenen så jeg ham i den anden Ende af Lokalet, stadig med det sidste Par Underbukser på Armen. Han solgte meget, og havde travlt med at tælle de mange ekstra Kroner han Indkasserede, men tro mig, der har nok en Gang imellem været Tid til et billigt Grin.

En af de store Begivenheder i Byen var Efterårsmarkedet, der varede tre Dage og trak Folk til fra hele Omegnen og Gøgl fra hele Landet. Om fredagen foregik al Handel med Dyr, lørdag var mest for Landboungdommen og om Søndagen var det Byens Folk, der skulle mores. Markedspladsen var stor, men ved denne Lejlighed nærmest for lille. På dens vestre Langside stod der en Snes store Beværtningstelte, indvendig forsynet med lange Borde og tilsvarende Bænke, hvor der serveredes Middag, bl.a. stegte Ål, ØI, Brændevin og Kaffepunch, og hvor der efter hver handel skulle drikkes Lidkøb, ofte mere Lidkøb end Handel. På Pladsen stod Dyrene og der foregik al handel med Prutten og Håndslag. Alene at overvære dette og studere Dyr og Mennesker, var et Besøg værd. Senere har jeg Billeder malet af Hans Smidth visende Situationer såvel i som udenfor Teltene. På den østlige Side af Pladsen var der en lang Teltgade med Kage— og Frugtboder på den ene Side og i den nedre Ende af denne Gade Fiskestader, hvorfra der solgtes Ål, hajer, kaldet Rokker på indtil 1 Alen i Diameter, Ålekvabber og forskellige tørrede Fisk. I denne Del af Pladsen var der en Stank som jeg formoder fratog folk Lysten til at spise Fisk. På den anden Side af denne Gade var alt Gøglet samlet, og mod nord ved de to Vindmøller var Karruseller, Cirkus og andre større Arrangementer. Gøglet bestod af Spil såvel terning som Roulette og keglespil, og så var der Telte med de utroligste ting. Der var Lam med to hoveder eller fem Ben, forskellige Dyrs og den sorte Kasse hvor men så den lille Mand fra Filadelfia stige op gennem Vandet. I et stort Telt var samlet en Karavane sorte Kannibaler efter sigende rigtige menneskeædere fra det mørke Fastland. For at gøre Situationen Så uhyggelig som blev der hængt store Lunser råt Kød ved indgangen, og hver Time var der Fodring. Kom man tilfældigt om bag teltet lærte man hurtigt, at nogle af disse kannibaler var fredelige folk fra nabosognet, der havde fået lidt sort i ansigtet. Besøget i teltene afhang meget af om Udråberne forstod deres metier. Labri forstod det, ifølge bladene, jeg har ikke forstået ham. En Kvinde der kom hvert år, og råbte med levende Slanger, levende Krokodiller, var over den bedste Alder, men havde en Stemme, der raspede som en Fil, og kunde høres over hele pladsen. En dag stod vi børn og beundrede hende, da hun lukkede op for sit Lager af Ukvemsord og lammede os fuldstændigt, dette skulle hævnes, og vi gik bag om frugtboderne til vi kom i Skydehøjde, hvorfra en af Drengene sendte et råddent Æble på Damens Kind. Da vi efter endt Løb igen blev samlede foreslog en af Pigerne, at vi omtalte Damen med et af hendes egne Ukvemsord, og derefter hed hun aldrig andet end ”Møgtøsen”.

Fra Hverdagslivet var der mange små Episoder, som undertiden morede, men som også viste, at vi Børn selv havde en mening.

Vi havde i Gården en Daglejer, fæstet for Dag— eller ugeløn og en halv Flaske Brændevin, der hver Dag stilledes i porten før fyraften. En Dag kom han til det Resultat, at han ikke tålte fusel og forlangte Akvavit. Dette Ønske ordnedes Led en etikette på flasken og indhold fra samme tønde. Troen kan jo flytte bjerge.

Om efteråret, efter Regn, var den nederste Del af haven under Vand, og ved Hjælp af kar og Baljer har vi udkæmpet mange store slag og sænket store Slagskibe, det var jo evig Løjer. Kom der sne byggede vi en stor Snehytte med Bord Og Bænke, hvor vi om Aftenen før Sengetid spillede Kort i Selskab med en Flaske Hvidtøl, En Dag kom en af Nabokøbmandens Sønner på Besøg, han var uenig med sine Forældre, over hvad husker jeg ikke, men det var hans faste Beslutning at flygte, foreløbig til Snehuset, og så kunne han sove hos mig om Natten. Føden klarede vi ved. at jeg forlangte rigelig med Mellemmadder og stak hver anden under Blusen. Mor syntes at min Appetit var påfaldende, men opdagede ikke noget. Nogen Tid efter, at vi var kommet i Seng, kom Købmandens Pige og sagde, at Peter skulle komme hjem. Så var det forbi med den Flugt.

På lignende Måde gik det en søndag, vi var på Udflugt til Skærbæk. Pigerne og de Voksne plukkede Blåbær i Plantagen, Niels og jeg var på fiskeri, men listede os op i en Grusgrav efter Blykugler, formodentlig havde vi været Så optaget af at grave, at vi har glemt Tiden og overhørt Fars Kalden. Da vi kom til Gården var Vognen for længst kørt, og vi måtte slæbe den store Vægt af Blykugler til Byen. På Vejen hjem fattede jeg den Beslutning aldrig mere at komme hjem. Jeg spiste hos Niels- og vi var lige kommet i Seng, da vor Barnepige kom og sagde, at Christian skulle komme hjem.

En Aften da vi sad og spiste blev det et forfærdeligt Uvejr med Storm, Lyn og Torden. Vandet væltede ned så Himmel og Hav stod i et. Far spurgte, om jeg havde hentet Gedebukken, og da jeg benægtede dette, fik jeg Ordre til at hente den med det samme. Det var altså en Ordre, der ikke var til at komme udenom. Jeg spurgte en yngre Søster om hun ville med, og da hun ikke var nær så bange som jeg, fulgtes vi ad Hånd i Hånd, hver med en Sæk over Hovedet. Da vi stod ved Bukkens Tøjr, var der pludselig en der bagfra råbte "Bøh!" Det var Karlen, der var sendt efter Køerne, han gav mig en Forskrækkelse det tog lang tid at overvinde.

Vor Nabo var Farver og ivrig Jæger. Han havde en Jagthund "Nimrod" der var hans store Glæde. En Gårdejer, der var nabo til den anden Side, kom en Dag og spurgte Far, om de ikke skulle lave lidt Spøg med Farveren; det var Far straks med på. De gik begge ud og spurgte Farveren om han ikke kunde Skyde en Hund, der trådte Gårdejerens Korn ned. Da det drejede sig om Skyderi Var Farveren straks med, og de listede sig langs et beplantet Dige til Stedet, hvor Skydningen skulle foregå. Farveren rejste sig med Bøssen parat, men vendte sig ned det samme om og udbryder "men det er jo Nimrod! "Nå, er et det, vidste a ikke" siger Gårdejeren. Far viste sig ikke før han havde grint færdig.

HOS DOKTOREN

Min første større Rejse foretog jeg som fireårig. Jeg havde som toårig fået en Hægte i Næsen, og med Tiden groede den fast til Næsebenet og begyndte at genere. Lægerne i Herning turde formodentlig ikke fjerne den, og Far rejste med til København. Fra denne Tur kan jeg huske, at jeg på Rejsen blev lagt op Bagagenettet, at der var to Læger til at behandle mig, og at Far havde Vrøvl med mig, når vi kom til hotellet, fordi Indgangen dertil og til Lægen var ens. Endelig har jeg en dunkel Erindring om Aberne i Zoo. Operationen og lægerne har jeg ingen Erindring om.

Den næste Læge der skar i mig, var hård, og ham husker jeg endnu. Jeg var begyndt i Skolen, men led meget af Ørepine, Gik altid med åben mund, havde Polypper og dårlige eller bitre mandler. Alt dette dårlige Skulle fjernes af Stiftfysikus Andersen, Viborg. Vi kørte i Vogn, med Far som Kusk og mine to Søstre som Selskab. Det var før Banen var anlagt.

Det første Sted vi bedede var i Karup Kro, der var jeg med Værtens Søn på Kaninstutteri, han havde en større Samling, hvoraf en havde fået Unger samme Dag. Jeg husker ikke nu om jeg en fik en Unge foræret eller jeg tyvstjal den, det sidste er nok mest sandsynligt i da jeg længe efter havde en sort Samvittighed. I Viborg blev jeg præsenteret for lægen, og tilsagt til næste Dag kl. 10, samtidig var der tilsagt en Arbejdsmand, der skulle holde mig. Jeg blev med et langt dannebrogsfarvet Skærf tøjret til en Stol både med Arme og Ben; da Far derefter ville gå ud i Venteværelset, og lægen samtidig kom med en stor Saks med Kugleskåle på Enderne, tabte jeg Modet, rasede og rumsterede, så Manden ikke kunde holde mig, og Far måtte blive og hjælpe. Da Gevæksterne var fjernet, blev jeg båret over på hotellet, fik Is på Panden og i Munden, og måtte kun få flydende Føde. Det blev til tolv Kopper Chokolade den første Dag og så havde jeg fået Chokolade nok for de første 20 År. Nu 65 År efter var jeg en Dag i færd ned at lave en madras og manglede sytråd. Jeg tænkte ”du har set en Mand stå og betrække Møbler i Baggrunden af en Møbelforretning, ham prøver du”. Manden var forstående og bad mig vente medens han gik på Værkstedet. Mit Blik faldt på et stort Maleri af en mand, hængende på Væggen, og jo mere jeg så på det forekom den mig bekendt. Da Møbelmanden kom tilbage, spurgte jeg hvem Manden på Billedet var. Han så mig så bekendt ud. ”Ham der? Det er Stiftfysicus Andersen, Viborg”. Sig så ikke, at Lægen ikke har gjort Indtryk på mig.

En anden Oplevelse med lægelig Udgang er følgende. Min Morbror Simon, der havde en Gård uden for Holstebro, var på Herning Marked og købte en ko, som far lovede at sende ned Banen Dagen efter. Det var i Ferietiden. Mine kammerater var bortrejste. men jeg var ledig. Jeg tilbød at trække Koen derop, såfremt jeg måtte få fragtbeløbet Kr. 7,75 og blive på Gården i 14 dage.

Dette blev bevilget, og næste Formiddag trak jeg afsted med koen ved den ene hånd og en madkasse i den anden. Den første mil var kendt Vej, så det gik let, derefter måtte Vi hvile og det gik langsommere. Koen græssede på Grøftekanten og drak Vand af en Å, mens jeg tyede til Madkassen. Vi havde gået mange Timer, og det blev mørkt, vi gik stadig, og det var som Vejen aldrig ville få ende. Et Læs fulde mænd kørte forbi og meddelte mig på Forespørgsel, at Klokken var to. Heldigvis var vi lige ved Byen, havde kun en bakke nedad, og så var vi i Holstebro. Klokken var kun elleve, og hvor var det dejligt at se lys igen. Nu var Koen og jeg så trætte, at vi dårlig kunde slæbe os gennem Byen, og jeg havde Ikke så meget Omløb, at jeg kunde huske min Onkels navn og Adresse. Jeg spurgte den første vi mødte om han ikke kunde sige mig, hvor Onkel Simon boede. Åk jo, det er den glade Værtshusholder, han bor der og der. Jeg svarede. at min Onkel havde en Gård, og så kunne han ikke hjælpe mig. Da vi var kommet gennem Byen og var uden for Banegården kom min Onkel derfra, han havde været der for at hente Koen. Vi fik en ekstra Tur på en halv mil og så gik både Koen og jeg på Hovedet i Seng. De første Par Dage var hviledage. men det var høbjergningstid, og der skulle bestilles noget. Min Onkel og en Daglejer slog græsset, og mine to Fætre og jeg rev sammen. På een gang blev Arbejdet standset, og ud fra det ikke slåede Græs kom en stolt Agerhøne med 12—14 lige udrugede kyllinger. Min Onkel, der var en ivrig Jæger, beordrede Ro for kuldet, han ville jo gerne bevare det på sin egen jord. Da Flokken var på passende Afstand fortsatte Arbejdet til Vi nåede den forladte Rede med alle

Æggeskallerne; jeg var Samler af Fugleæg, og for at se, om der var et helt Æg blandt Skallerne, lagde jeg mig på knæ. Jeg havde ikke set at min Onkel stod og lænede sig til le-skaftet med Bladet skjult i det høje Græs, mit ene Knæ blev trykket mod le-bladets skarpe kant, og frembragte et langt dybt Snit lige i Knæleddet. Det gjorde ikke ondt, men Blodet kom stærkt, og jeg bad Daglejeren om at bære mig hjem. Jeg blev straks forbundet med et rødt Lommetørklæde og Lagt på et Par knipper halm bag i Vognen. Min Onkel kørte til Lægen i Holstebro, der beordrede mig på det gamle Sygehus. Mens min Onkel ordnede Indlæggelsen, løb hestene løbsk, men blev stoppet et Par Gader længere henne, og der skete intet. Jeg kom straks på Operationsbordet, blev syet sammen og kom i Gips. Efter 3 Uger blev gipsen fjernet og Såret var groet sammen. Der blev, trods det røde Lommetørklæde, ingen Betændelse.

Dag fik jeg på Sygehuset Besøg af en af mine Venner og dennes Fætter, de havde en Kurv med 6 gule Sodavand og Kager med, Gæsterne morede sig storartet, og da de efter en times Forløb skulle gå, var Kurven tømt for Kager og Sodavand uden min hjælp, men det var en dejlig Dag. Min Far hentede mig med Heste og Vogn efter en måneds Ophold på Sygehuset. Mine 2 Søstre var med for Turens skyld. Pengene for Transporten af Koen fik jeg aldrig.

FLERE NARRESTREGER, DANS OG SVØMMETURE

Vi Drenge, der boede i Byens Midte, kendte næsten alle i Byen, og var også godt kendt og velanskrevne, der var kun to vi ikke kunde forliges med, den ene var Brygger, den enden fabrikant. Bryggeren boede ikke i vort Distrikt. så ham havde vi ingen Sammenstød med. Fabrikanten, der stadig var på nakken af os, måtte vi straffe, og det gik til på følgende måde. Ved et beplantet Dige havde Fabrikanten Hønsegård på den ene Side, og vi havde Kaniner i store Kasser på den anden Side. Hønsene gik ofte på vor Side af Diget, vi lod dem gå, og jog den ikke tilbage. Derimod var fabrikanten så venlig, en Dag to kaniner var kommet ud og over Diget, at sende dem tilbage oversmurt med grøn maling så de mistede hårene og måtte dræbes. Det sku1de hævnes og blev det ved, at vi drejede halsen om på 4 høns, og sendte dem over Diget. Fabrikanten var kureret, vi hørte ikke oftere fra ham.

Sct. Hansbål var ikke meget kendt i Herning, men det måtte vi Drenge osse lave, der var Ikke meget Træ eller andet brændbart at finde. men Vi samlede sammen i flere Dage, plukkede meget Lyng og fik samlet en stor Stak "syntes vi da" på en mark ved banen. Da skumringen kom, satte vi en Tændstik til, og i Overværelse af den halve by blussede bålet mægtigt op og oplyste hele byen, men det varede ikke længe, før Stakken var brændt ned og vi måtte finde noget brændbart i en Fart. Bryggeren havde tre store halmstakke på en tilstødende Mark, men da han selv paraderede foran Stakkene med en svær stok i Hånden, holdt vi os klogelig på Afstand og stormede over Banen for at plukke Lyng i mosen. En af Drengene en hugorm og kastede den med en Stok op Luften, den landede om mit højre øre og faldt efter et Par Dingleture til jorden, hvor den fik sin bekomst. Bålet var flot, men selv med den Lyng, vi fyldte på, blev det kun til den ene Gang Opblussen.

Det årlige Bal, første Juledag i Klubben på Hotel Eyde var en stor Begivenhed, og der var et stort Forarbejde for Mor med at få tøjet i orden til 5 -6 unger. Kjoler skulle lægges op eller ned, alt eftersom de skulle passe en ældre eller yngre pige og drengenes tøj skulle bankes og børstes. Mors universalmiddel mod pletter var spyt, for øvrigt et udmærket middel dengang, nu går det jo lettere. Aftenen før juleaften kom vi alle i bad, det foregik i store trækar i vaskehuset og der blev puttet 3-4 unger i ad gangen, og så gik det løs med skuren og skruppen og hylen til vi skinnede som små sole. Vandet blev altid gradet og skulle være 28 grader uden hensyn til hvor mange kuldegrader

der var ude. Efter bader blev vi pakket i store uldtæpper, båret over gården og i seng. Det termometer der brugtes til vandet, var af de almindelige i træhylster, derimod havde vi ingen til at grade os unger med, de var overflødige, da man jo altid kunne se på os om vi havde feber.

På selve bal-aftenen mødte vi med store forventninger, der var 2 store juletræer, nydeligt pyntede og med masser af godteposer, og så var der en legetante og en legeonkel til at sætte møllen i Gang, i reglen Blikkenslager Jepsen med Frue. Jeg har aldrig været klar over om de var engagerede eller selvbestaltede, men de var påkrævede til at holde Styr på det store Antal Børn. En halv Snes familier mødte op med 6-8 Børn hver Jul. Kl. 10 blev Børnene hentet hjem og der blev et Par Timers dans for Forældrene.

Foreningen af 27 November med Lokaler på Hotel Herning havde bestået i en årrække og skulle fejre jubilæum. Mine forældre var ikke medlemmer, så jeg kendte ikke Foreningen, men jeg var med 4 Piger og 3 andre Drenge udtaget til at danse menuet med kotillon. Vor Gymnastiklærer lærte os Dansen og øvede os i Realskolens Gymnastiksal. En Dag under Træningen løb Vandet fra den Pige jeg dansede ned til der stod en Sø om hende. Vi trak alle nogle skridt til højre og dansede videre uden, at det lille Uheld blev bemærket. På Balaftenen samledes vi kl. 8 hos en købmand der boede overfor hotellet og hvis datter dansede i menuetten, blev pyntede og behængt - Drengene med Ordner og stjerner både for og bag. Pigerne med blomster—buketter. Vi kunne foretage os hvad vi ville til kl. 10, men der kom ikke Bud efter os før kl 11.30 og da var vi møre af Spænding og Træthed. Da vi havde danset menuetten, stillede vi os op midt i Salen. Gæsterne dansede ud og det varede ikke længe før vi var ribbede for Stadsen, derefter blev vi opfordrede til at danse med, men vi var alle så søvnige og trætte, at vi foretrak Sengen.

Som tidligere nævnt var der ikke mange adspredelser i Herning og Omegn i mine Drengeår. Der var Ikke meget Vand til Badning om Sommeren, derfor lærte vi ikke at svømme, og af samme Grund fik vi ikke megen Lejlighed til Skøjteløb om Vinteren, men vi var taknemmelige for det Vand vi kunne finde, bl.a. Paghs Grave, der lå Byens nordlige Udkant. De to første af disse var store og regelmæssige med nogenlunde klart Vand, og hvor man kunne bunde overalt. Når det var rigtig varmt, foregik turen fra Skolen til Badet altid med afklædning undervejs, det gjaldt jo om at komme først i Vandet. Bag disse Grave lå 20—30 større og mindre mergelgrave, alle 4-5 alen dybe. Over det første af disse havde nogle af byens Indvånere slået sig sammen om at bygge et badehus hvor Bassinet var med trægulv og Jalousier på Siderne. Vandet blev renset, og med Tilsætning af et Par Sække Salt, kunde selv Voksne med Velbehag tage deres ugentlige Bad. De øvrige grave var meget forskelligartede og der fandtes meget kryb i dem, bl.a. Gjedder, hundestejler, Vandkalve, igler, Salamandere og meget andet. To store grave lå Side om Side, den ene havde leret tempereret Vand, hvor vi større badede, den anden havde rent klart, men iskoldt Vand, hvor man ikke kunde se Bunden overalt. I denne Grav turde kun Tømmerhandlerens Søn bade, men han havde også lært et svømme rigtigt. Vi andre svømmede som Hunde ved at bevæge Forpoterne. Senere i Livet har jeg Ofte takket Guderne fordi disse badeture gik godt. Vi blev efterhånden så dristige, at vi fra Springbræt sprang på Hovedet i Vandet, og kappedes om hvem der kunde hente de største Sten op fra bunden. Nogen Fare tænkte vi ikke på, men tanken har sikkert været der ubevidst, for når en blev for længe under Vandet, gik vi straks ned og hentede vedkommende på Land.

Et andet Badevand var en lille å, der løb gennem Holtbjerg Enge. Til denne å var der et lille tilløb, af os døbt sorte å, og i denne del var der altid flere smågjedder. Vandet var fyldt ned sorte partikler, snavset men varmt, og det var nok det varme vand, der har lokket os til at bade. Appetitligt var det ikke, og vi måtte bag efter den rigtige Å og foretage en større Renselsesproces. Nu mange år efter fortalte en Ingeniør fra Hedeselskabet. at det vi kaldte sorte Å var Udløb fra Byens kloak.

Om Vinteren gik Vandstanden op over Engene og med Frost fik vi en Skøjtebane en Kilometers længde, den mest brugelige Bane i hele Omegnen. Vi var flittige og benyttede banen daglig når isen var til at løbe på. En dag, da vi som sædvanlig var 6-8 drenge på farten, får jeg øje på en stor ålekvabbe der var gået fast mellem isen og bunden. Jeg løb over Stedet flere Gange, men Kvabben var strandet. Jeg til— kaldte de andre Drenge, og efter kort Rådslagning blev Vi enige om, at Fisken Skulle fanges og sælges til Fiskehandleren i Byen; for Udbyttet skulle vi købe en Pakke Cigaretter og følge en Søn fra Gården hjem med Røg og Damp. Sønnen havde Faderens Ridepisk med Sølvhundehoved i Støvleskaftet, og med den forsøgte vi at slå Hul på isen, Resultatet var sørgeligt, først gik Hundehovedet itu og da vi med Resten fik Hul på Isen og der kom Luft til, gled Kvabben langsomt ud på dybere Vand, og vi stod tilbage med lange Ansigter. Denne tildragelse har åbenbart gjort dybt indtryk på mig, endnu står den for mig, som var det passeret for få Dage Siden, og det morsomme ved Historien er, at ingen af os Drenge ellers røg tobak.

PÅ SKØJTER

Min første Tur på Skøjter var sammen med far, vi gik til Østersøen i Knud Mose, formodentlig en tillagt Tørvegrav, som jeg aldrig senere kunne finde, Jeg blev meget overrasket og glad da jeg Så Far. gom ellers ikke var Sportsmand, løbe både hurtigt og sikkert, krydse til højre og venstre, han løb bedre end Jeg har lært at løbe på Skøjter; desværre har jeg kun den ene Dag set ham løbe.

Så længe det frøs og Isen var god løb vi Drenge hver Dag og en Søndag Eftermiddag med dejlig Solskin var isen på Engene endnu til at løbe på, derimod var Isen på Åen usikker og der var flere Våger. Da vi havde spændt Skøjterne af og kom til Broen, hvor Åen løber under, følte en af Drengene Trang til at forlyste de mange der var på Gåtur. Han gik ud på isen og trods stærke Advarsler vippede han så længe, at isen brast og han stod i Vand til Brystet, Så gik Gassen af ham og turen til Gården tog han i Løb med en Dreng ved hver hånd.

Skisport var den Gang ukendt, og til Kælkning var der ingen Bakker, og det højeste vi kunne drive det til var, at binde en Slæde efter en Vogn, og det kunne være farligt. VI havde en flot blå Kane med Håndtag i begge Ender og Plads til 4 Børn, den var ikke særlig egnet til Formålet, men vi havde ikke andre. Med et langt Reb fæstet til Slæden listede vi os til at slå dette om Bagakslen på en Vogn, der skulle ud af Byen, og når der var fart på og vi svingede Rebet, gled slæden fra Side til Side på Vejen. En Dag vi var på Tur lagde

vi ikke mærke til, at en Mand Listede Sig om Bagvognen og fik fat i Rebet så vi ikke kunne slippe løs. Det blev til en Tur på 1½ mil før Manden slap Rebet, og vi var meget slukørede da vi måtte trække Slæden hjem.

Et Par Dage efter fik vi en Ordning med Kusken fra Holtbjerg der hver Aften kørte til byen med Mælk. Når han med den tomme Vogn kørte hjem bandt vi en Slæde efter, og når vi nåede Byens Udkant fik hestene Lov til at strække ud, og vi var ofte udsat for svære knubs, især når Slæden stødte på en milesten så vi gik på hovedet i eller over

Vejgrøften. Slæden Lånte vi udenfor en skrædderforretning, af hvem ved jeg ikke, den var hjemmelavet, primitiv og med Plads til to Børn, men vi var altid 7-8 anbragt i alle mulige og umulige Stillinger. VI morede os mange Aftener, men en dag satte vi Slæden på Plads i 4 Dele, og da Vejret samtidig slog om til Tø fik disse lystige ture en brat Afslutning.

ROTTEFANGST

En anden Sport vi dyrkede, var Rottefangst, bag hotel Eyde lå en gammel Kostald og en knap så gammel hestestald, begge underminerede af Rotter. Vi Drenge fra Byens midte havde fået til Opgave at rydde op i denne Rotterede, og fik mange Tilbud om Assistance, men sagde nej. Kun en udenforstående slap med på Holdet, det var musikerens lange Dreng, og når vi nådigst tog ham med var det, fordi han var bange for Rotter. Vi mødtes på Arbejdsstedet Kl. 7.30 Aften, forsynede os med Skovle, Koste og lignende, og listede først i Kostalden, hvor der stod 8 Køer, her turde den lange Dreng ikke gå med, for her var flest Rotter, og ingen Steder at krybe Skjul. Vi andre stod parat med mordredskaberne, og når Lyset blev tændt og Rotterne sprang for Livet Slog vi til, aet gjaldt jo om at ramme før Rotterne forsvandt i Jorden. Vi fik dog sjældent mere end 2—4 pr. aften, I Hestestalden var den lange Dreng altid først, og sprang straks op i en Krybbe. Vi andre havde travlt med at jage Rotterne samme Vej for at more ham. Da der stadig var lige mange Rotter, måtte vi tage mere radikalt fat, Vi mødtes en søndag formiddag, fyldte en Vaskekedel med Vand og fyrede op. Før Vandet kom i kog stoppede vi de fleste Huller, og gjorde klar til Angreb. Vi havde til denne Forestilling tilkaldt flere Voksne, blandt andre en mand med en Jagthund, der ikke var egnet til Rottefangst. Når Vandet kogte, blev det sprøjtet ned i de åbne Huller, og Rotterne myldrede op, godt opvarmede og lette at slå ned, var overstået og vi stod og hvilede ud, begyndte Stenene om et Hul at bevæge sig, og en stor Ilder kom op. I samme nu sprang den i Struben på Hunden, der sikkert var gået til de evige Jagtegne, såfremt ikke dens Herre med en Fork havde standset Angrebet.

LYSTFISKER

Ved de små Åer i Omegnen lagdes Spiren til min store Interesse for Fiskeriet. Denne Passion har holdt Sig Livet igennem, og den er der endnu, Jeg var vel 6 År da vi gik til Gjadstrup iført træsko og med Bambusstang i hånden. Strækningen var på 1 mil, men vi måtte gå en stor Omvej da vi ikke turde gå over Store Lundgårds Marker, fordi Karlene der var efter os med hunde, og vel mest fordi Rygtet gik, at der en Gang i Tidernes Morgen var dræbt en mand på Gården. På disse ture var Niels altid min følgesvend, undertiden var vi flere. Det begyndte beskedent ned, at vi fangede nogle små Aborrer og Skaller, senere blev det Gedderne der måtte holde for, og i de sidste 30—40 År er det gået ud over Ørreder, Laks og Tunfisk, Jeg har fisket over— alt i Landet, og pløjet de norske Elve fra Nord ti i Syd. vore Fangster de første År var meget beskedne. dog husker jeg en Dag tilfæ1det hjalp mig til en Større Fangst. Under Åens Brink gik en Stime pæne Aborrer, som jeg udtyndede ved at hale 12—14 Stykker på Land gennem et Hul, og glad var jeg.

En Gang var vi tre på Tur og havde fisket det meste af en Dag, da det trak op til Uvejr, og før vi var forberedt, kom Vandet i stride Strømme ledsaget af Lyn og Torden. Vi søgte Ly under et Spang, og fordrev Ventetiden med at fortælle Spøgelseshistorier, Da det endelig blev Opholdsvejr, var det meget sent og mørkt, den eneste mulighed vi

havde for ikke at komne alt for sent hjem, var at gå over Lundgårds marker. Uvejret, Spøgelseshistorierne og den farlige Vandring gjorde os bange, men da vi i en Dalsænkning så et Lys blev vi dog enige om, ikke at gå forbi uden at undersøge hvad det var. Meget skulle der ikke til for at tage Pippet fra os, men det var kun en Sct. hansorm, der lå og lyste. Jeg havde en syg Bror i Sengen, og vi blev enige om at tage Ormen med hjem til han. På Vejen mødte vi Bagermesteren, der var ude og lede efter os, og da jeg kom hjem med Ormens havde den slukket Lygten og tændte den ikke mere.

En anden gang var vi tre der skulle til Tjørring å. Jeg må indskyde, at Tjørring, Holing og Gjødstrup å er den samme, der løber ud i Gjødstrup Sø, og derfra i Store Å. Det var lørdag og Torvedag, derfor måtte den ene ikke tage med han trodsede imidlertid Forbuddet, og vi gik gladelig ad Vejen til Åen, over Broen og til venstre, hvor vi skulle over en bred Grøft, fyldt med rødgult Mudder. Jeg sprang føret og kom godt over, derefter kom turen til den ulydige, der var kraftig, men Lidt for tung bagi, han havnede midt i Grøften, og forsvandt sporløst, Vi andre fik travlt med fra hver Side at rode rundt i Grøften til vi fik fat i hans Hårtop og halede ham på Land. Det gule mudder løb fra hang Øjne, næse og Mund, og vi måtte skylle ham i Åen og bagefter foretage en større Renselsesproces med hans tøj, før vi turde vove os på Hjemturen. Da vi nåede Byen var der ingen, der følte Trang til at følge ham længere end til Døren.

På en tur til Holing Å mødte vi "Mads Kat" og Kjælle Kasper" med deres Kvinder og Køretøjer med Hundeforspand. Man kan godt kalde dette Møde historisk, det var nemlig de sidste Natmandsfolk her i Landet. Far fortalte, at da han kom til Herning fik han Besøg af to Mænd, der ønskede at købe Blikplader på Kredit, Han kendte dem ikke, gik derfor over Gaden til Bageren og spurgte, om denne kendte Casper Madsen og Mads Christensen. Da Bageren havde tænkt sig om sagde han: Nå det er Jo Kalle Kasper og Mads Kat, de er ikke en sur Sild værd. Vi havde ofte set dem Byen, men aldrig talt med dem, Nu var vi ude i samme Ærinde, og det varede Ikke længe, før vi var på Talefod. Niels og jeg fik et Kursus i, hvorledes man fangede Gjedder. Vi så deres Kroge og fik forklaret hvor og hvorledes vi skulle fange og flå Frøer, "Så ka I stuel o te I ka fang Gjejer", Det var Begyndelsen til Storfangst og den tid, da man fik Armene af Led ved at vise Fiskenes Størrelse, og led mere eller mindre af Storhedsvanvid, når man havde Storfangst.

Allerede næste Dag købte jeg 3 Kroge og noget Kridtsnor, gik til Tjørring Å, fangede og flåede 3 Frøer, hvoraf de 2 kom på løse Liner, den tredie blev anbragt på Krogen til Bambusstangen, og Så gik det løs. Jeg fiskede op og ned ad Åen, og da jeg kom til et sted hvor der stod en Mand fik jeg Bid, og svingede Fisken højt op Luften, desværre slap den af og faldt i Åen. Manden morede sig kosteligt, jeg var grædefærdig, nu var det imidlertid en flink Fisk, den sprang på igen, og denne Gang lykkedes det mig at få den på Land, det var en Gjedde på et Par Pund, Nu var det på Tide at se til de løse Liner, løse i dobbelt forstand, jeg havde glemt at binde dem til Græsset, Efter en Del søgen, fandt jeg den ene Line urørt, den anden Så mere lovende ud, den lå midt i Åen, og da jeg fik den på Land hang der en ål på et Pund fast i linen. Det var vel nok en stolt Fisker, der gik gennem Byen med en Ål og en Gjedde slaskende på Enden af Bambusstangen, Jeg blev mødt af en større Procession med Musikkorps i Spidsen, det var dog ikke til ære for mig, men den Dag var det Grundlovsdag.

Min næste Fisketur gik til Skærbæk Å, også kaldet Rind Å, ca. 1 Mil Byd for byen, Jeg var ene på Turen, og formoder derfor, at det har været Ferietid. Succesen fra Tjørring Å Skulle forfølges, og jeg havde travlt med at fange Frøer.

Da jeg efter lang tids søgen fangede en og satte den på Krogen, gned jeg ud i et tillokkende Høl, og straks var der Bid. En Gedde på et Par Pund kom på Land, men Frøen var borte, og jeg måtte søge længe, før jeg endelig fandt en anden Frø, Forestillingen gentog sig, jeg kastede ud i samme Høl og fik straks Bid, en Gjedde af samme Størrelse kom i Land, men igen var Frøen borte. Nu måtte jeg søge en Time før jeg fandt en Frø, og med denne på Krogen smed jeg ud på samme Sted, og med samme Resultat, kun var Fisken meget større, og både den og Frøen gik af Krogen.

Så var jeg Fiskemæt for denne Dag og tænkte på Hjemturen. En Slagtersvend, der havde overværet Fiskeriet, tilbød mig et Krog— sæt, købt Dagen før for 75 Øre, og 25 Øre gangbar Mønt for den ene Gjedde, men jeg kunne ikke købes for Guld og grønne Skove. På Vejen hjem gik jeg over Præstegårdens Mark og mødte Præsten, der var Kunde hos Far. Han spurgte om, hvad jeg hed, og om jeg havde fanget noget. Af bar Stolthed viste jeg mine to gjedder frem, men da Præsten spurgte, hvem der skulle have disse Gjedder, svarede jeg ikke. Tonen i Spørgsmålet huede mig ikke. Da han spurgte igen sagde jeg, sikkert i en bestemt Tonet "Dem skal min Mor have". Så blev der Ikke talt mere derom, og Gjedderne var reddede.

Ugen derefter var jeg igen ved Åen, og havde samme Besvær med at fange Frøer, men det blev dog til en Gåedde på pund. Da jeg med denne dinglende i Stangspidsen gik over Banen, stilede jeg efter et Tærskeværk, der var igang i overværelse af et stort Publikum, Samtidig mødte jeg Far, der fulgte en udenbys til Toget. Den fremmede havde den rette forståelse af Situationen, tog mig i Armen, og foreslog at jeg skulle gå gennem Hovedgaden hjem. Allerede Dagen efter var jeg igen ved Åen, og kom hjem med en Gjedde på 5 Pund, og så var Berømmelsen på sit højeste. Fiskekonen, en ældre Kone, der kørte rundt i Byen og solgte Fisk fra en defekt Barnevogn, kom hjem og spurgte om hun kunne købe Fisken. Jeg var meget beæret, men beklagede, at jeg ikke solgte min Fangst.

De store besværligheder der var ved at fange Frøer gav mig Ideen til at prøve Karudser som Madding. Jeg gik på Herningholm og spurgte Fruen om jeg måtte fange nogle Karudser i Voldgraven. fiskeriet foregik på den Måde, at man trak en Riskurv langs Sivene, Fruen gav mig nådigst sin Tilladelse, men du må ikke tage flere, end du har Brug for, Fruen kom selv og overværede Fiskeriet og da der i samme Ærinde gik et par andre Drenge, der havde glemt Ansøgningen, fik de Ordre til omgående at smide Fangsten tilbage i Voldgraven,

Jeg fik mange Anmodninger om Assistance ved Udøvelsen af denne ædle Sport, og den følgende Søndag Morgen var vi et Selskab på 12—14 mere eller mindre habile Fiskere, der gik i Række lange Åen, selvfølgelig med mig forrest, og derefter kom Manufakturhandleren og de øvrige efter Al— der og Stand, alle med Karudser som Madding. Da vi kom til et dybt Høl, springer en stor Gjedde op over Vandet efter min madding uden at nå denne, I samme Nu var de øvrige Karudser i Høllet og Stemningen var ophidset, kun jeg tog den med Ro, jeg havde set gjedden forsvinde under den modsatte Brink, og gav mig god Tid til at skifte madding, en overflødig Foranstaltning, da Karudsen var hel og urørt.

Med den nye madding kastede jeg under Brinken, og med det samme førtes Linen ud i Høllet, og jeg skulle vise, hvordan man fanger gedder, De øvrige Stænger kom på Land, og Gjedden tog sig et Par Karrusel ture i Høllet, derefter gik den op i den lavere Del af Åen, hvor der var en Del Åkander og anden Beplantning; jeg var bange for at Linen skulle gå fast, og trak Fyren på Land. Selvfølgelig sprællede den, men da Manufakturhandleren sparkede med sine store Fedtlæderstøvler blev jeg edderspændt, skældte ham hæder og ære fra i og gjorde ham opmærksom på, at man altid behandlede sin Fangst ordentligt, derefter trak jeg Dolken og stak Fisken. Manden tog Imod min tilrettevisning i stedet for at give mig en Endefuld, han var vel 30, jeg 10 År fisken vejede 9 Pund.

Da Sindene var faldet til Ro, fiskede vi videre. Jeg havde fået nok af Fiskeriet, og gik nu med den store Fisk under Armen og gav Anvisning på, hvor og hvordan der Skul— de kastes, ja gik så vidt i min Vigtighed, at jeg spåede Bid to Gange, og hvor utroligt det lyder, passede det begge Gange, men fiskene slog gik af Krogen, og vi fangede ikke flere. Så var det frokosttid, vi satte os i Græsset og pakkede ud, manufakturhandleren og hans to Svogre ventede besøg af Kone og Svigermor med madkurv, og min Bror og jeg foreslog, at de skulle spise med, så længe der var noget, så kunne de gøre Gengæld, når Frokostkurven ankom, Da vi havde spist og gik op på bakken, hvorfra vi kunne se Frokostkurven komme, var vi uheldige, Svigermor havde på afstand bestemt set fisken i Favnen på den ene af Sønnerne, og da hun opdagede Fejltagelsen blev hun meget vred, og forbød mig Adgang til Frokostkurven.

GARNFISKERI

Da Kammeraterne kom hjem fra Ferie, fik vi andre Interesser, men det varede dog ikke længe før vi blev enige om, at afslutte sæsonen med et Garnfiskeri, Vi havde længe skelet til bagerens store Garn, men hidtil havde vi været for små og Garnet for tungt. Nu ville vi gerne prøve Kræfterne, og slæbte det på skift til den lille å ved Holtbjerg. Vi startede kl 4 Morgen,og trak Garnet hele Formiddagen, uden større Resultat, og ved Frokosttid gik vi på hovedet i sorte Å, med efterfølgende Renselse, og derefter spiste vi Frokost og hvilede ud , En ældre Søn fra Gården, der havde været ude med Stangen, tilbød at hjælpe med at slæbe Garnet til Tyrehøllet hvor hen havde haft Bid af en stor Gjedde. Fiskere er altid optimistiske, og vi var straks med på Oplevelsen, Tyrehøllet var Stort og dybt, lå ved samme Å, men på den anden Side af Vejen og hørte under Herningholm, Ved første Træk gå vi Gjedden gå over Garnet, men der var så mange store Aborrer og Braser, at Sækken blev halvfyldt. Ved andet træk gik Gjedden Igennem Garnet, der var mørt, men ved tredie Træk fik vi Kalorius, der vejede 12 Pund. Efter denne Bedrift fik vi travlt med at pakke sammen og komme over Vejen inden 3—4 Karle med Hunde fra Herningholm nåede os.

Vi havde nu gået Smag for Garnfiskeriet, men med Bagerens Garn var det alt for besværligt, Garnet var for stort og tungt, og et nyt Garn kostede gå meget, at det langt overe steg vore økonomiske Kræfter. Garnet måtte vi have, og da vi ikke kunne finde anden Udvej, lavede vi det selv. Fileteringen lærte vi af vor Barnepige, der var Datter af tidligere Natmandsfolk, der nu havde slået Rod i den vestre Bydel. Faderen var en lille Mand med Fuldskæg, kort Snadde i munden og en underlig lodden Kasket på Hovedet. Jeg har altid hørt hans Navn som ”kræ nær ved æ jord". Konen var høj og knoklet, vel 1½ Hoved højere end Manden, og kaldtes ”Stine høvt ved æ Himmel”. Vi lavede et Par Filernåle og var klar til Arbejdet, men der kom andre Besværligheder. Garnet til Fileringen kostede mange Penge, og vi måtte finde på Indtægtsmuligheder, og helst mange. Vi plukkede Lyng, samlede Ben og gammelt Jern, fandt Bly og startede Fabrik for Blomsterstativer m.m. Lyngen plukkede vi i Mosen og fik 5 øre pr. Knippe. Sam.me Sted samlede vi gamle Ben, hvortil vi altid medbragte en Sæk. Vi havde ofte set mange store Ben derude, men aldrig tidlige samlet dem, Det gamle Jern fandt vi rundt i Gårdene, og Prisen for dette og Benene var 2 Øre pr pund. Blyet, vor bedste Indtægtskilde, fandt vi på følgende Måde, langt ude i mosen lå en Skydevold 2x3x4 Meter, lavet af Tørvejord med en Skydeskive foran, Skydeforeningens Medlemmer skød her til Måls Søndag Formiddag, og om Eftermiddagen gik Niels og jeg til Bagsiden af denne Vold og gravede 20— 30 Pund blykugler ud med Hænderne. Derude så jeg for første Gang, hvorledes Fugle forstår at vildlede, En Ryle fløj foran os, klagende sig så ynkelig, og med en Vinge slæbende, som om den var brækket. Fuglen drejede stadig til venstre, og da vi var kommet på passende Afstand, fløj den op, munter og glad. Vi undrede os meget, men da det samme gentog sig den følgende

Søndag, gik vi til højre, og fandt 5 Ryleunger i Lyngen. Senere har jeg ofte set Vildænder og andre Fuglearter vildlede på samme Måde. Et andet Sted, hvor vi gravede Blykugler, var i Skærbæk, hvor Skydeskiven blev stillet op foran en Grusgrav. Vi fiskede først i Åen, og når vi var færdige med Fiskeriet, listede vi op i Grusgraven, hvor Blykuglerne var lettere tilgængelige. Kuglerne lå 3— 4 Tommer inde i gruset. turen fra Skærbæk til Herning var lang for sag stor Vægt, og vi måtte lave lidt Hokus Pokus for at tilfredsstille nysgerrige Kørende, der venligst tog os med. Når vi pakkede tornysteret, blev Blyet Lagt i Bunden, derefter kom et Lag Græs, og øverst vor Fiskefangst. Om mandagen solgte vi Blyet til Blikkenslageren, og fik som Kvittering et rundt Blikmærke med et Nummer, og fik Besked om, at hente Pengene torsdag. Jeg syntes allerede den Gang, at det var en underlig Form for Betaling, og det varede længe før jeg forstod, at det var Pengekassen, der var i uorden.

Fabrikken for Blomsterstativer startede meget lovende, men måtte hurtig inddrages på Grund af Materialemangel. Stativerne lavede vi i to Størrelser, et mindre til Vinduer og et større til Gulv. Prisen var 25 og 50 Jre, men Så var Stativerne også lakerede og dekorerede med Blomster på pladen. Vi havde forgæves afsøgt hele den træfattige Omegn, for at lave de i Ordre værende Stativer færdige, måtte vi gribe til midler, vi helst undgik. I en Have ved vor mark, adskilt fra denne ved en dyb Grøft, stod en Del store Træer med mange Grene, der gik til Formålet. En Dag tog vi mod til og, og klatrede op i hver sit Træ og snittede løs. Jeg var føret færdig, og kastede de afskårne Grene over Grøften, da en ældre Mand kom ud fra huset med Stok i Hånden. Han stillede sig under det træ Niels sad i, Manden ventede under Træet og Niels i Træet, men der kunne han jo ikke tilbringe Resten af sin Tid, især ikke nu, da vi havde travlt, Først bevægede han sig rundt i Træet, stadig for nedadgående, og da der kun var få Meter til Jorden, rutsjede han i Hovedet på Manden. Niels var først på Benene og kom hurtig over Grøften.

Knud mose havde mange Tillokkelser. Ofte, når vi kom fra skole, trak vi Røjserne på, stak en flaske i Lommen, og med en Stok i Hånden gik vi på Jagt efter Hugorme og Snoge. I Reglen slog vi især hugorme ihjel, men traf vi et stort Eksemplar, puttede vi det levende i Flasken, og tog det med hjem i Akvariet. Dette var en stor flad Kasse med Glaslåg vi havde stående på et Halvtag. Kassens Indhold bestod af Hugorme, Snoge, Firben og Salamandre m.m. der måtte have dagligt Tilsyn og føde. Vi havde ikke Tid til at hente en Stige for at komne på taget, men sprang på Taget af et Cykelskur, hvorfra vi hoppede op og fik fat i taget, og ved at hæve os i Armene kunne vi svinge Benene ind på Taget. En Dag var jeg kommet Så langt at jeg hævede mig i Armene for omgående at slippe igen. To Hugorme var sluppet ud af Kassen, og lå ved mine Hænder. Efter den Dag brugte vi altid Stige.

PENGE MED EN GEDEBUK

"Brillemor" – en ældre Kone, der gik til Hånde i forskellige Familier, boede i et lille Hus i mosen. En Dag spørger hun om jeg Ikke kunne komme med Gedebukken om Søndagen, gå skulle jeg få 25 Øre, Jeg vidste ikke hvad Besøget gjaldt, end ikke om hun havde en Ged, men 25 Øre lokkede; og jeg lovede at komme. Niels og jeg kørte Søndag Formiddag, og da vi kom til Brillemors Hus mødte vi Gartnerens Søn, der havde hentet 25 Øren og nu kørte hjem. Da vi hørte at 25 Øren var hans, vendte vi Vognen og kørte efter hun, men da vi ikke kunne nå ham kørende, sprang vi af Vognen og løb alt hvad Remmer og tøj kunne holde, stoppede hane Vogn, og gav ham Juling for alle Pengene. 25 Øren fik han lov at beholde. Senere forstod jeg, at det var Brillemor, der skulle have Julingen. Gartnerens Søn var vel som jeg Inviteret og derfor i lovligt Ærinde. Jeg spekulerede noget over den Affære, og kom til det Resultat, at der kunne laves Penge med en Gedebuk. Til en Ven med en Buk af samme Størrelse som min foreslog jeg

Kompagniskab, og da Vognen var omlavet til Tospand, kørte vi en Søndag Eftermiddag over Mosen og ind i den første Gård, bankede på Døren og kom ind i en Stue, hvor der sad 14—16 Mennesker ved et veldækket Kaffebord, Vi stillede os ved Døren ned huen i Hånden og lod os nedstirre i lang Tid, hvorefter Værten spurgte, hvad vi ville. Vi svarede ikke, men så forlegne på hinanden, med da Spørgsmålet blev gentaget trådte jeg frem og spurgte, om han ikke havde en Ged der skulle bedækkes. Dette Spørgsmål gav Anledning til megen munterhed, Gæsterne hylede og navnlig grinede og støjede, så der var ikke til at få Ørenlyd, medens vi stod flove ved Døren uden at røre os. Da der endelig var blevet lidt ro, svarede Værten, at det havde han ikke, og vi luskede slukørede ud til Vognen, På Hjemturen sagde vi ikke noget, men det var første og sidste Gang i det Kompagniskab.

På Gaden mødte vi undertiden en Krøbling, der møjsommelig Slæbte sig frem ved Hjælp af en Krykke og en Stok, jeg havde ondt af ham, fordi han så ud til at lide ved Bevægelse; manden havde altid et Gevær på Ryggen, hængene i en Rem over højre Skulder. Niels og jeg talte ofte om, hvordan han klarede sig på Jagten. En Dag, vi var på Heden efter Blåbær og på Insektjagt, traf vi ham, og fik Lejlighed til at se ham i Arbejde. En Hund afsøgte Stykket foran, og Geværet var anbragt på hans venstre Skulder, vandret med Skæftet ved hans højre Hånd, Da der springer en Hare slipper han Stokken, griber Geværet, og hvilende på Krykken skyder han, hvorefter han lader Sig falde på halen. Han havde besvær med at komme på Benene, men haren fik hen. Manden har i over 60 År ikke været i mine Tanker, før jeg for et Par År siden mødte ham en Nat i Drømme, da stod han for mig lyslevende, som da jeg Så ham på Gaden i Herning.

Et Sted vi sørgelig forsømte var "Hjortballe Høje", to store høje midt i en stor Hedestrækning sydvest for Byen, der var meget mere at se og lære, end vi Dengang havde Tid til. Når vi en varm Sommerdag lagde os i Lyngen, kunne vi i flere Timer studere Edderkopper, myreløver, Biller og Larver med deres særlige Egenskaber. Der var Arter af Fugle, Sommerfugle OG natsværmere, vi ikke kendte fra andre Egne. Hjejlen rugede derude, og samledes store Flokke ord Efteråret. Da jeg som Voksen læste le Fabre's Insektbøger, var det oplivende at genkende mangt og meget af det vi havde viet Opmærksomhed. En Dag tog vi to forskellige Larver med hjem, med Blade fra de Buske hvorpå vi fandt dem. Et Par Dage efter havde begge Larver forpuppet sig i en Papæske, og blev opbevaret og tilset Vinteren igennem. Ved et Uheld blev Pupperne slået løse, og Niels rasede og var grædefærdig, Han havde glædet sig til at se, om det blev Sommerfugle eller natsværmere, og nu var det hele ødelagt. Vi trøstede ham med, at begge Pupperne var tomme, Indholdet var tørret bort.

ISENKRÆMMER LÆREPLADS I SILKEBORG SOM 14 ÅRIG

En Dag jeg kom hjem fra Byen havde Far en Meddelelse til mig, som både den gang og senere har glædet mig, hvad sikkert ikke var meningen. Far havde været på Gåtur med Skolebestyreren og i Samtalens Løb spurgt, hvorledes det gik mig i skolen. Bestyreren svarede, at jeg havde en god forstand, var Agtpågivende, men luddoven, når jeg blev hørt i noget, der var fortalt og forklaret i den foregående Time, kunne jeg det altid, men når jeg blev hørt i ting, der krævede Hjemmelæsning, kunne jeg det aldrig. Tænk om Bestyreren havde sagt: Han er flittig, men mangler Evne til at forstå og opfatte det Stof han skal behandle. Dovenskaben har sikkert fortaget sig, jeg har haft travlt fra jeg var 14 År og til Dato.

I Året 1894 blev Forretningen forpagtet ud og Far eksporterede Æg og Smør til England, samtidig blev marken ud — stykket og der blev anlagt en Vej fra Bethaniagade, det på den tid da man byggede det nye Sygehus og Murermesteren fik Lov til at benytte Vejen til Materialekørsel. Sognerådet forlangte Vejen udlagt som offentlig Vej, og det gik Far med til mod at få refunderet Udlæg for Omkostninger til Nedlægning af Kloak— gas og Vandrør, dette nægtede Sognerådet at gå med til og far klagede til ministeriet der sendte Sagen til Bedømmelse i Sognerådet, og dermed var Sagen jo Afgjort. Et nyt Hus blev opført i 1896 og gjort færdig til min Konfirmation om Efteråret, og dermed begyndte for mig en anden Tilværelse, hidtil var denne gået med megen Leg og lidt Arbejde, nu blev det omvendt, Som Handelsmand skulle jeg lære at blive isenkræmmer og der var truffet Aftale om Dag og tid for Forhandling med et Firma, men dette blev ikke til noget, hvorfor ved jeg ikke, men heldigvis kom jeg Stedet til Silkeborg i en alsidig og god Forretning, hvor man lærte at arbejde og at rubbe sig. Aftalen blev, at jeg skulle tiltræde 1. Maj 97 og betale 300 Kroner for en fireårig læretid. Så havde jeg et halvt År til Omstilling og Afsked med Hjem og Venner. På Grund af Sygdom i Silkeborg måtte jeg tiltræde med det samme, og det blev 20. oktober 1896. På en Måde var det godt med den tidligere Afrejse, der blev Ikke til Rørstrømmeri, og i Silkeborg blev der andet at tænke på end længsel.

I Forretningen blev jeg den første Eftermiddag præsenteret for det øvrige Personale og orienteret om Forretningsgangen, derefter kom Konfirmations— nu Søndagstøjet i Skabet, og jeg tog Drengetøjet på. KI. 6 Morgen lukkede jeg op og fejede Gulvet i åen store Butik med alle dens Krinkelkroge, derefter havde jeg 30 Lamper at rense og fylde Petroleum på, og når dette daglige Arbejde var færdigt, stod der i Reglen flere Kasser med Varer, der skulle pakkes ud, mærkes og sættes på Plads. Efter diverse Byærinder stod der altid Kakkelovne, der ventede på Pudsning, Støbegodslageret var i et fugtigt Halvtag, og Ovnene skulle have en Gang Smergellærred hver 14. Dag. Om Aftenen KI. 7.30 havde jeg Favnen fuld af Pakker, der skulle udbringes på Vej -til Handelsskolen, hvor jeg var bunden fra KI 8 — 10, og det var Meningen at jeg derefter skulle læse og regne Opgaver, men da var jeg udkørt, og duede kun til Sengen. Om søndagen havde vi åbent fra kl. 7 — 10, men Klokken blev altid 12 før vi havde ryddet op. Denne meningsløse Søndagsåbning bortfaldt Året efter ved Lov.

Personalet bestod af 1 Kommis, 2 lærlinge og 1 Karl, der boede ved Forretningen og spiste på Afholdshotellet, endvidere 2 Damer, der boede I Byen, og hvoraf den ene - Frøken Carlsen — der var ansat et halvt År før mig, tog sig søsterligt af mig den første tid vi var sammen. Vi var sammen i Forretningen omtrent 10 år, arbejdede godt sammen, vi havde dog også nogle kraftige Rivninger, men derom senere. Lørdag Formiddag skulle jeg gøre Orden og feje på Lagrene. Jeg husker den første lørdag jeg ville fjerne noget Halm fra en Stabel Jernvinduer, da disse tog Magten fra mig, og 3 gik Itu. Jeg gik hele Dagen og rystede i Bukserne, fortalte om Skaden til Frk. Carlsen, der holdt på, at jeg skulle sige det. Heldigvis kom Chefen ned om Aftenen og lod til at være i godt Humør. Jeg fejede Gulvet, men tog mig sammen og fortalte om Uheldet, I Stedet for Ubehageligheder fik jeg nærmest ros, fordi jeg sagde det, og åh, hvor det lettede.

En tante og Onkel jeg tidligere havde besøgt i Ferierne, var mit eneste Bekendtskab, og dem besøgte jeg flittigt den første tid, men da jeg fik Venner blandt de andre Skoleelever, blev Familiebesøgene sjældnere, og det varede ikke før jeg befandt mig godt i den kære By.

Når man kommer fra Herning til Silkeborg, mærker man hvor ulige Verdens Goder er fordelte. I Herning var der ikke Træ nok til Blomsterstativer, i Silkeborg og Omegn var det Skov, Skov og atter Skov, der omkransede store Søer

med Fiskesteder og Udflugtssteder til alle Sider, Jeg nød det altsammen i rigt Mål, og det varede Ikke længe, før jeg optog min gamle Passion: Fiskeriet.

I Handelsskolen gik det så som så. De første År var jeg ofte træt og uoplagt, men da jeg blev ældre, klarede jeg Skolegangen bedre, og da jeg til den afsluttende Eksamen fik Løfte om en ny Cykel, såfremt jeg fik første Karakter, tog jeg mig virkelig sammen, og arbejdede flittigt. Det blev dog trods Anstrengelserne, kun til anden Karakter, på Grund af Misforståelser, og så røg Cyklen.

Kort Tid efter var jeg hjemme på Cykel, jeg kan ikke nu huske i hvilken Anledning, jeg fik den, derimod husker jeg Modtagelsen, da jeg kom hjem. Far siger, hvordan er det du ser ud Dreng, der er jo ikke andet end Hænder, Fødder og Næse, der vokser på dig, og der var noget om Snakken, Hænderne lignede Rullepølser af Frostknuder, Fødderne blev større af altid at gå eller løbe, og hele Personen var lille og klejn. Forandringen kom først da jeg var 16—17 år, men så blev det også til 8 tommer i Højden på et År.

2 År efter min Ansættelse fik jeg en ny Lærling under mig til den daglige Morgengerning, og jeg deltog mere i Ekspedition, Kalkulation og mere betroede Arbejder, det var Afslibningen der begyndte. Allerede Året efter kom en ny Lærling til, en lang uopdragen, men flittig og lærevillig Elev. Ham kostede det megen og Arbejde at få sleben til, men det gav Bonus; da han senere blev selvstændig, bankede han hurtig en Forretning op til at blive en af de største i Landet.

RAMT AF LYNET

På mine Ture til Herning, enten med toget eller på Cykel, oplevede jeg altid forskelligt. En Søndag Aften så jeg fra toget Herningholm brænde, og en Vinteraften, formodentlig Juleaften, kørte vi fast i Sneen på Vej til Herning, og Passagerer og Togfolk skovlede Sne et Par Timer før vi slap fri. En Dag fik jeg Meddelelse om, at der lå et nyt Sæt tøj og ventede på mig, det var for øvrigt ganske nødvendigt, fordi jeg var løbet oven ud af det Tøj jeg havde. Med stor Forventning startede jeg Søndag Morgen på Cykel, men ved Ankomsten til Herning og Synet af det nye tøj blev jeg skuffet, Brystlommen var syet til og jeg forstod, at tøjet var vendt, men det var godt Tøj og sad godt, så jeg tog Skuffelsen som en Mand. Da jeg om Aftenen kørte til Silkeborg med det nye Tøj på, var det godt Vejr, men inden jeg nåede Halvvejs, begyndte det at tordne og lyne, Regnen strømmede ned, og jeg søgte Ly under Tagskægget til et lille Stråtækt Hus ved Vejene En ældre Kone åbnede Døren for at se på Vejret og bad mig og Cyklen ind i Tørvejr, Det med Tør— vejr var så som så, det dryppede ned overalt i Stuen, også på en gammel Mand, der lå i Sengen. Efter en times Ventetid blev det Opholdsvejr og jeg kørte videre efter mange taksigelser. Det varede Ikke længe, før Regnen tog fat med fornyet Kraft, men nu mente jeg, at det var på tide at komme Hjem, så jeg satte Fart på, og kom godt ned ad Hørbylunde Bakke. Op ad den modsatte Bakke måtte jeg trække, og da jeg nåede Toppen og kom på Cyklen, slog Lynet ned ved Siden af mig, og Lufttrykket væltede mig. Hvor længe jeg har ligget på Vejen aner jeg ikke, men da jeg vågnede op og forsøgte at komme på Cyklen var dette umuligt, og efter mange forgæves Forsøg, mætte jeg trække Cyklen, Klokken 5 Morgen nåede jeg Silkeborg med 2—3 tommer Sand på Ryggen af det nye Tøj. Jeg gjorde stort Toilette og vaskede Håret for Sand, Iførte mig andet tøj i og for een Gangs Skyld blev Butikken lukket op før Tiden.

ROTTEJAGT

Ved Siden af Forretningen lå et stort Væveri, og bag vor Have lå Gasværket. Begge disse Virksomheder var udmærkede Opholdssteder for Rotter og, konstaterede jeg senere, for Ildere. Følgen var, at også vor Gård var befængt med dette Skab. To Heste gik løse i en Box, og der kunne jeg daglig skyde 2—3 Rotter, og fra Flyvebrædtet til et nedlagt Dueslag lige overfor Kontoret, kunde jeg daglig med Ost og Flæsk som Lokkemad skyde mange, men det forringede ikke Bestanden. Et År var der altid Halløj under Gulvet på Støbegodslageret; jeg troede det var Rotter, men da Støjen tiltog, brækkede jeg Gulvet op, og fandt en Rede med 4 ilderunger. I Butikken hentede jeg en stor trådfælde til at fange Rotter levende i, puttede de 4 Unger under Klappen, og afventede Resultatet næste morgen, Selvfølgelig var Fælden tom, men Ilderne så vi ikke mere.

FISKERI IGEN

Med en Ven, også ivrig Fisker, cyklede jeg ofte om søndagen til Gudenå, en Mil udenfor Byen. Vi havde kun en Cykel, men tog den på Skift, således at vi gik den halve Del af Vejen. I selve Åen fangede vi Gedder, og i Tilløbsåerne Ørreder. En Dag vi fiskede i Åen og kom forbi nogle store dybe Mergelgrave, der ved en Kanal var forbunden med Åen, erfarede vi, at i disse Grave var der stor Fiskebestand. En Vogn med en Mand og to halvvoksne Drenge kom kørende efter Hø, og da jeg gik nærmere, kendte jeg Manden som Kunde i Forretningen, Da vi havde drøftet Vind og Vejr, førte jeg Samtalen over på Fiskeriet, hvortil Manden sagde: Her fisker Købmanden fra Byen, men han giver ikke noget for det, og jeg har Ingen Aftaler med ham, så De og Kammeraten må gerne fiske. På Vej Graven rundt får jeg Bid, og for at få Vognen, der var læsset til at køre, trak jeg meget Line af Stangen, smed denne i Engen, og talte hyggeligt med Manden medens der blev spændt for, På en Gang begyndte Stangen at vifte stærkt, og manden råber "No er der jen". Vi bliver alle stærkt optaget, men Linen havde slået sig om en Rod i Vandet, og var ikke til at rokke. Da Manden var vel over Bakken med Høet, trak jeg af Tøjet og dykkede ned efter Linen, og blev i Vandet for at sende Fisken på Land, Idet jeg griber efter Hovedet på Fisken åbner den Skuffen, og jeg får begge Pegefingre flåede, den ene så slemt, at den var stiv i 3—4 År. Gjedden vejede 12 Pund. Efter denne Begivenhed blev vi flittige Gæster, tog fra Byen kl. 4 Søndag morgen, og var på Fiskestedet kl. 5,30, Fiskene vi fangede smed vi i et Par små Huller, og når vi sad og spiste Frokost kom Købmanden fra byen, hilste på Afstand og fortsatte hvor vi slap, Efter Frokost tog vi vor Fangst op af Hullerne med en Hugst, i Reglen 3—5 store Aborrer og 3—5 Gjedder, lettede på Hatten for den forargede Købmand, og cyklede til Kroen, hvor Fangsten blev lagt på et Kældergulv. En Dag siger Kromanden til mig: "Kan De se det Sving langt oppe, omtrent hvor De kommer fra, der har vi set en Laks springe de sidste Dage Jeg var hurtig i Vendingen, riggede et Par Kunstfluer til, og kørte til Svinget, men der stod allerede Købmanden fra byen, han havde fået samme Nyhed. Nu var jeg en forholdsvis pæn mand, og tog derfor til det næste Sving, og kastede lige ud i en Stime Aborrer. I løbet af kort Tid fangede jeg 16 på ca 1 Pund Stykket, men så forsvandt Stimen. Købmanden fra Byen havde stadig vendt sig og set på mine vederstyggelige Bevægelser, jeg tilbød ham at fortsætte i mit Sving, og det tog han med Tak imod. Resultatet blev 1 Aborre til ham og ingen Laks til mig.

Året efter blev der startet en Sportsklub, hvis Formål var at sætte Både i Søerne. En smedjemester som jeg fiskede med i Karup Å, foreslog, at jeg skulle melde mig Ind i den nye Klub om lørdagen ved Foreningens Start. Dette mente jeg ikke havde Interesse, men da han pressede på, bad jeg ham melde mig Ind. Det var altså en meget fin Forening

med Ballotation o.l., og før det blev min Tur til Indmeldelse stod Købmanden fra Byen op, han mente ikke det var passende, at Kommiserne fiskede sammen med Principalerne, og jeg blev ikke optaget. Denne Ringeagt belønnede jeg ved at leje Fiskeriet ved Åen for 5 År, og forbød Købmanden fra byen Adgang til dette.

En Fisketur af større Omfang gik til Gudenå med Sideåer. Vi havde planlagt et besøg ved disse efter Ørreder, og at afslutte Dagen ved vore egne Huller, Vi var tre Fiskere, der hver havde fremtryllet en Cykel, og for at starte kl. 3 morgen blev vi enige om, at jeg boede hos den ene om natten. Turen begyndte med Eftersyn og Lapning af Cyklerne, dermed gik en Del af natten, og da vi startede, var det koldt og blæsende, så det kneb med at holde Varmen, Ved den første Å riggede vi til og var begyndt på Fiskeriet, da den ene fisker skvattede sammen af Kulde og Forfrysninger. Heldigvis var der et Træhus, hvor Ungkvæget opholdt sig om Natten, og hvor der under Taget lå Rafter med Halm over; der var varmt og behageligt, da vi endelig havde fået den Syge op i Halmen, men det varede ikke længe før vi hørte et Vræl under os. Den syge var gledet mellem et Par Rafter ned på Ryggen af en Kvie, og vakt stor Opstandelse blandt de sovende. Med Besvær fik vi ham igen op i Halmen og underholdt ham til Solen kom frem med Tilskud af Øl og Chokolade. Om Eftermiddagen havde vi affisket tre Sideåer, og fanget nogle ørreder, hvor— efter vi tog op i Bakkerne og spiste Frokost, For at komme til vore egne Huller måtte vi over Gudenå, dertil havde vi lånt en gammel Båd ved Sminge Sø, og for ikke at spilde tiden havde vi Stængerne ude efter Gjedder på Vejen. Midt i Søen opdagede vi, at Båden var utæt og tog meget Vand Ind, og Inden vi nåede Land gik Båden til Bunds med Mand og Mus. VI vred tøjet for Vand og spredte det på marken. hvorefter vi forsøgte at løbe os Kulden fra Livet. Konen fra Færgehuset kom os i møde og foreslog os, at tage med til så ville hum fyre op og tørre vort Tøj. Det tog vi imod, og da hun desuden serverede Kaffe med Honningkage efter midlertidig Påklædning af Mandens og en Søns Tøj, synes vi igen, at Livet var værd at leve. Uheldigvis var Sønnens tøj for småt til Fiskeren, og da denne bukkede sig, lød det som når man river lærred over, og Bukser og Frakke revnede. Efter et Par Timers Ventetid var vores Tøj nogenlunde tørt, og for at vise vor Taknemmelighed med mere end Ord, vendte vi vore Lommer med et samlet Resultat af ialt 125 øre;- der var ikke mere.

DAGLIGDAG I FORRETNINGEN

I Forretningen gik alt stadig godt, og som der findes Oaser i Ørkenen, havde vi Perioder med mindre Travlhed. Det var især forår og Sommer, når Sæsonarbejdet var overstået. På sådanne Dage eller Aftner før lukketid kom Folk med Låse, der manglede Nøgler, Vinduer der manglede Glas o.l. Vi filede nøgler til, skar Glas og satte det på Plads, ofte med Stifter og Kit. Den Slags Arbejde var altid gratis, og hørte med til god Betjening; endelig havde vi også godt af at øve os. Reklamationer havde vi en Del af, og det var næsten altid over Kakkelovne og Komfurer, der ikke varmede eller manglede træk. Det var ikke Ovnene eller Komfurerne, der var noget i Vejen med, men Murerne. Jeg har ofte cyklet 2 a' 3 Mil ud i Landet for at pille et komfur eller en Ovn ned og mure den op fra Grunden, vist Mureren hvordan og hvorfor trækket skulle gå Sådan og sådan, men ved næste Opstilling var det lige galt. Jeg måtte ofte tænke på St. St. Blichers Kristen Koustrup, der om Vinteren var Skolemester og om Sommeren Murermester, og han var lige dygtig til begge Dele. En Dag var jeg nordpå for at ombygge et Komfur, som den stedlige Koustrup havde kludret med, Jeg manglede noget Værktøj som jeg måtte hjem efter, og den endelige Opstilling måtte vente til Dagen efter. På Vejen hjem kom jeg forbi et Engdrag, der var fyldt med Engkabbelejer, stod af Cyklen, og plukkede en Buket, som jeg satte i min Vandkande, Da Frk. Carlsen så Blomsterne, bad hun om

at måtte tage dem med hjem, hvad jeg nådigst gav Lov til. En af Byens unge Damer gå beundrende på dem, og jeg tilbød at plukke en lignende Buket til hende Dagen efter. Da Komfuret var opstillet og afleveret, plukkede jeg en meget stor Buket, som Frøken Carlsen bad at måtte tage nogle af. Jeg sagde tag væk, men sørg for, at der bliver en ordentlig Buket tilbage, som jeg kan være bekendt at aflevere. Da jeg om Aftenen ville aflevere Blomsterne, var der kun en lille Rest, hovedsagelig Stilke og faldefærdige Blomster, Jeg lod næste Dag sende bud efter Blomsterne hos Moderen, til levering på rette Sted, uden at sige noget til Frøken Carlsen, men da hun Dagen efter kom i Forretningen, var der til mig i en god Mening, Jeg tog det roligt, men ventede på en Lejlighed til at sige tak for sidst og denne Lejlighed kom hurtigt. Frøken Carlsen kom ofte til Bal på Seminariet, og dertil brugte hun hvide Skindhandsker, som af og til skulle renses Benzin. Hun bad en lærling om at hente en lille Flaske i Materialhandelen. Jeg tog Bagtrappen, stoppede lærlingen, og ombyttede Benzinen med Vand. Dagen efter blev der åbnet for alle Sluser, og jeg fik en Omgang, så jeg var stum i 3 Måneder, så var Damen endelig mør, og kom med mange Undskyldninger i hvorefter Samarbejdet fortsatte, såvel i som uden for Forretningen. Det sidste bestod i, at Frøken Carlsen assisterede mig, når jeg havde udklækket en eller anden Utyskestreg, f. eks da den Kommis, der blev Rejsende, måtte takke af og rejse fra Byen. Manden var Enspænder uden Hjertelag, men han kom dog sammen med 3 Damer fra Byen, og vi fandt på, at han skulle tage pænt Afsked før han rejste. Frøken Carlsen skrev til ham, og satte ham Stævne ved Lunden førstkommende Mandag Aften kl 8, og jeg skrev til de 3 Damer. Frøken Carlsen og jeg kom god tid og stillede os bag et Buskads, hvorfra vi overværede Mødet mellem de fire, der jo alle var lige forundrede og ikke forstod, hvem der havde arrangeret det. De fleste af byens og Omegnens Håndværkere havde vi som Kunder, så der var ikke meget mere Omsætning at hente fra den Kant, men vi skulle stadig fremad; den næste Udvidelse blev Handel med Jernbjælker, og det var lige ved at tage Pippet fra os. Forretningsmæssigt var Udvidelsen god nok, men det gav for meget Arbejde, Vi havde ikke Plads til Bjælkerne ved Forretningen, og måtte oplagre dem på en Byggeplads. Transport og Baksetag med disse Bjælker passede for store stærke Mandfolk, og var ikke et Arbejde for os Drenge, men vi klagede ikke, og gav aldrig op.

Den næste Udvidelse var af mere revolutionerende Art og havde Indflydelse på hele Forretningens Trivsel. Vi skulle være Grossister, og besøge Omegnens Købmænd. Hesten Klaus havde i flere År transporteret isenkram og Støbegods rundt på en Fladvogn, men til det nye Foretagende måtte vi køre mere standsmæssigt, og der blev købt en hest, hvormed den kunne gå i Spand. Den nye flest var både Krybbebider og Vindsluger, men ellers god nok, og vi var godt kørende, Ved Anskaffelse af nogle brugte Prøvekasser lavede vi en passende Kollektion af isenkram, glas og Porcelæn, og Så kunde Foretagendet gættes i Gang, Kommisen og Karlen skulle køre tre af Ugens Dage, og da de selv måtte ekspedere og pakke solgte Varer, måtte vi andre passe det daglige Arbejde, og det klarede vi let. Ved det første Besøg hos Købmændene blev der solgt meget mere, end vi havde ventet, men ved næste Besøg udeblev Ordrerne, og efter nogle Uoverensstemmelser måtte Kommisen rejse, og en ny Mand blev antaget, men nu havde det ikke så stor Interesse for mig, min læretid var udløbet, og jeg måtte takke af efter fire Års dejligt Slid. Jeg kunne ikke forlige mig med, at det var Slut for her hørte jeg til, og det var også almindeligt og en god Anbefaling, at man blev et a to År i lærepladsen men jeg fik Ingen Anmodning om at blive, følte nærmest at jeg var i Vejen, så jeg forlod Silkeborg uden at tage Afsked med Venner og Bekendte.

HERNING FOR EN KORT BEMÆRKNING

En Årsag til min Skuffelse var vist nok den, at jeg havde taget Plads i en nystartet Forretning i Herning. Jeg havde ikke megen Fidus til dette Foretagende, og det viste sig hurtigt, at manden var mere på Værtshus end i Forretningen, og der blev ikke gjort meget for at hverve Kunder. En Dag kom et Par Kasser lædervarer, formodentlig Købt på Værtshuset, og da det var først i december, fandt jeg ud at her var Lejlighed til lidt Propaganda, I samme Ejendom var en ny Manufakturhandler som trængte til og gerne ville sprælle lidt. Han og jeg blev enige om at lave en fælles salgsudstilling i en tom Lejlighed på første Sal over Butikken. Vi malede store Skilte og fik ekstra stærke Lys i Vinduerne, pyntede fikst op med manufaktur— og lædervarer, og var klar til at slå det store Slag, Forarbejdet blev fulgt med stor Interesse, og Resultatet blev så godt, at vi solgte alle Lædervarer den Søndag Butikken var åben; Manufakturhandleren var også godt tilfreds med Omsætningen. En af de første Dage i januar fik jeg Brev eller Telefon fra Silkeborg, at Pladsen som første Mand stod åben og helst skulle tiltrædes omgående, Dette lod jeg mig ikke sige to Gange, og februar var jeg på Pletten.

FØRSTEMAND I SILKEBORG

Stillingen og Arbejdet var som før, der var kun den Forskel, at nu var jeg første Sprøjte efter Chefen, og blev behandlet med større Delikatesse, selv de Kunder, der dårlig kunde få Øje på en Læredreng, blev nu flinke og elskværdige, hvilket jo altid giver mere Selvfølelse. Årsagen til det hurtige Personaleskifte var, at den nye Mand i Silkeborg købte en Forretning, og måtte overtage denne omgående. Hans Salg var ikke stort, men det var ikke at laste ham for, Manden var både flink og dygtig, men en Gros-afdelings Start var ikke god, og denne Afdeling blev igen nedlagt. Nu gik der et År, hvor vi ikke foretog os noget ud over at forbedre her og der, men længere var det umuligt at holde sig i Ro. Rejsende, der kom på Besøg, fortalte, at vi havde Landets bedste førte Prisbog. Det var en Bog på et Par Tommers Tykkelse hvori alt hvad der hørte under Isenkram var indført med Numre og indkøbspriser, Denne Bog blev ført og kontrolleret hver Gang vi fik Varer hjem, det samme Tilfældet med Udsalgspriserne. At kopiere denne bog var et stort Arbejde, men det blev gennemført, og i en bog af tilsvarende Størrelse klistrede vi Billeder fra Kataloger, Således at altid kunde vise, hvad vi havde på Lager af Hængsler, Låse, Dørhåndtag, møbelbeslag, Værktøj, Redskaber og meget andet. Med disse Bøger på Cyklen kørte jeg ud om morgenen og kom hjem om Aftenen ofte meget sent, besøgte håndværkere og Bygge.foretagender i Nord, øst og Syd. Vesterude kom jeg ikke fordi der var sparsomt bebygget, og fordi vore Konkurrenter også skulle leve. Denne Ide var god, og så kostede den ikke noget. Cyklen blev trukket af en Rugbrødsmotor, hvortil jeg havde Smørelse i Lommen, og jeg kørte ofte langt i et Opland, der oprindelig hørte til Viborg, Århus og Horsens, besøgte håndværkerne, Såvel de gamle som nye, og blev godt modtaget. Så jeg på min vej huse under opførelse besøgte jeg også disse, og det resulterede ofte i Salg af Jernbjælker, Jernvinduer, Støbegods og Beslag. På disse Ture lavede jeg en Privat Forretning med Køb af gamle Møbler, Kom jeg forbi en gammel Gård, gik jeg på Loftet, hvor der ofte stod gamle Vægskabe, Dragkister, standkister og andet i Mahogni eller Eg, Snedkerne havde meget stående, eller vidste hvor det stod, og i Reglen fik jeg det for en større eller mindre Slik, sendte det til en lille Snedker i Alderslyst, der for en billig Penge lavede det i Stand. Efter endt Reparation blev møblerne udstillet en tom butik lige over for Forretningen. Salget var Ikke dårligt, og en ekstra Skilling var der altid at hente. Manden med Butikken fik en

passende Afgift, og denne private handel foregik med chefens tilladelse. Efter nederlaget med engrosafdelingen beholdt vi begge Hestene, men Krybbebideren var nu sløj og gik til Slagteren. Klaus var gammel og nærmest på Aftægt.

FLYVEKULLER

En ny Hest blev anskaffet, en sort langbenet Svensker, der var god både som Køre— og Ridehest, den havde kun en fejl, men den var også stor, og var Årsag til flere Ulykker. Hesten led af Flyvekuller, - det vil sige, at den i Uger opførte sig eksemplarisk, både som Køre— og Ridehest, men når den fik et Anfald var den vanskelig at behandle. For Hesten begyndte det med, at den begyndte at ryste over hele Kroppen, sprang pludselig frem og løb løbsk så Vognen med Indhold spredtes på Vejen. Med rytter foregik det på lignende måde, men da var det å morsomt at Stå på bagbenene og rygte, så rytteren måtte kapitulere. To Gange kom Chefen hjem fra ridetur uden Hest, og så havde han fået nok, og hesten stod til min Afbenyttelse. En Søndag Formiddag var jeg i Alderslyst med et Chatol, der trængte til Reparation. Et par Venner og yngste Lærling var med på vognen. Vennerne sad på Vognbunden med Benene bagud, lærlingen sad ved Siden af mig på en Kasse. Snedkeren var ikke hjemme, men på Tilbagevejen traf vi ham fiskende ved Broen, og da jeg havde aftalt det fornødne med ham angående Reparationen var det vor Mening at køre hjem, men det var ikke hestens mening. Den begyndte at ryste, og med et pludseligt Ryk frem, drattede Vennerne bagud, og Lærlingen omklamrede mig så jeg dårligt kunde få Albuerum. Stedet var dårligt valgt. Vejen snoede sig på en høj Dæmning med store Træer på begge Sider, og var ikke egnet til Løbskkørsel. Lærlingen fik jeg med Besvær til at springe af Vognen i Kørselsretningen, og før Hesten fik for meget Fart på, tog jeg tømmen ved hestens Hale og trak den op, så Hesten sad ned Rumpen i Vognen og Forbenene lige i Vejret, Efter en Stund satte jeg Hesten på alle 4 Ben, men straks begyndte den igen at ryste, gå jeg måtte foretage den samme Manøvre uden at dette hjalp. Med Besvær fik jeg Vognen vendt, og med den tomme Vogn lod jeg Hesten løbe op og ned ad den lange Balle Bakke tre Gange før Anfaldet var ovre, men da var hesten også from som et Lam, og jeg manglede Huden på venstre Hånds Fingre. Når hesten havde haft et Anfald og var faret gennem Gaderne, fik vi besøg af flere Slagtere, der mente det var på Tide at lave den til hakkebøf, men vi skånede den et Par år, og i den tid benyttede jeg den meget som Ridehest. Da den endelig blev til Hakkebøf, købte jeg Part i en anden Ridehest, men den Slags Luksus skal man undgå, når man ikke har Råd eller Indtægter dertil. Jeg mærkede, hvor let det er at lave Gæld, og hvor svært det er at komme af med den.

ROSTÆVNER OG STÆVNEMØDER

Ligesom min Opvækst kom sent, var jeg også tilbage i Udvikling, det var først som tyveårig jeg følte mig voksen, men Så begyndte også de dertil hørende Interesser at melde sig. Jeg blev mere omhyggelig med min Garderobe, og begyndte så småt at se på Pigerne, kom en Del på Dansebal, og udviklede mig til en rigtig Damernes Ven, blev medlem af Sangforeningen, hvor vi spillede Lhombre og drak rigtige the—punsche. Min Stemme egnede sig bedst til sang i fri Luft, hvortil den blev meget benyttet. Roklubben fik stærkt Tag i mig; intet Under, for hvor findes skønnere Steder at ro fra end Silkeborg til Himmelbjerget, Laven, Ry og mange andre Steder. Sommeren igennem roede vi hver morgen fra 5 til 6 og om Aftenen fra Kl. 8 — 10. Selv om vi var flittige Roere, var vi ikke egnede til Kaproning, dertil var Omegnen alt for afvekslende. Hvert År havde vi Stævne med andre Roere, og et Par Gange var vi i andre Byer, men opnåede altid kun Smørekander. (Sidstepladsen). Vi kom altid sidst ind på Grund af

manglende Træning; Vor eneste træning bestod i at møde Hjejlen ved Mundingen af Brassø, når den kom på sin sidste tur fra Himmelbjerget. Vi var gerne 3 a 4 Både der ventede, og når Kaptajnen så os, satte han fuld Kraft på, og Så gik den vilde Jagt over Søen, i alt en god Banelængde, men selv det bedste Bådehold havde ikke Kræfter til dette Tempo, og måtte opgive på halvvejen. Ofte var vi om Aftenen efter endt Roning inviteret i Haverne, hvor Kaffe, The eller Jordbær ventede på os. På lune Aftner, når månen var fremme og Haverne illuminerede, havde vi det som i Paradis, Under tiden havde jeg Vanskeligheder med at få Butikken lukket i rette tid. Byens Fruer, både unge og ældre, kom før Lukketid, og ville gerne se, hvad vi havde fået hjem af Nyheder. Det var kun et påskud for at få en Sludder for en Sladder, de købte aldrig noget, og undertiden, når det varede for længe, måtte jeg gøre opmærksom på, at der stod tre Roere og ventede på mig. En Aften kom, ligeledes før Lukketid, tre unge Københavnerdamer, for at købe Vandstel. Damerne var Gæster på Skovridergården og Stellene skulle anvendes samme Aften. Jeg beklagede i smukke Vendinger, men Karlen var gået, så det kunne ikke lade sig gøre. Ok jo, sagde den ene Dame, hvis De vil være os behjælpelig, kan vi sagtens bære det, og så måtte jeg jo kapitulere, og lade Roklub være Roklub. Vi havde det fornøjeligt på turen, og var enige om, at komme sammen på Damernes Friaftner. I den Anledning købte jeg en Grønlænderkajak, der i flere År havde ligget ubenyttet i Bådehuset, padlede til Skovridergården og nød aftnerne i Damernes Selskab. Det varede dog ikke længe, før Jeg måtte vælge mellem Kajak og Robåd, og valgte Robåden. Min første Langtur som Roer var en Pinsetur til Randers, Vi var to bådehold der roede fra Silkeborg kl 10 om Aftenen. Åen er ikke alle Steder bred nok til en kaproningsbåd, men vi lempede og frem og nåede Langå kl 5 om morgenen, møre og trætte. Kaffen på banegården gjorde Underværker, og vi kom til Randers kl. 9 Pinsemorgen, læssede Bådene på en Banevogn, og var parat til at indtage Byen. Et par Gange roede vi til Skanderborg via Ry og Mossø, hvor vi måtte bære Bådene over en tange.

Om søndagene havde vi ofte Fællesture med Madkurve, og disse Ture var altid morsomme. Kl. 10 startede vi 3 a' 4 Baade til Almind sø, hvor vi badede, derefter til Savværket Møgelø eller Himmelbjerget, hvor vi spiste Frokosten, og efter passende Tid til Leg og Gåtur roede vi hjem. Undertiden var der nogle, der ikke havde fået nok, og tog en ekstra Tur til Himmelbjerget, Jeg husker en søndag vi i en to-åresbåd roede tre Gange til Himmelbjerget, i alt 12 Mil, derefter gik vi til Dansebal til Klokken fire mandag Morgen. En anden Sport, hvortil Silkeborg var særlig egnet, og som jeg vist var ene om, var i en almindendelig Robåd at tage Turen til Hattenæs, og derfra lade Båden drive tilbage. På lune Aftner og Nætter med Fuldmåne og en sød pige ved Roret var det en herlig Oplevelse. Bådene kunne jeg benytte efter Behag og betale ved Lejlighed. En Aften var jeg med en fremmed Dame for anden Gang på tur, da Bådeudlejeren tilfældig kom på Pladsen, Jeg sagde til ham at jeg skyldte for tre ture foruden den jeg var ved at starte, og betalte for fire Ture , men det var uklogt og ikke særlig fikst fra min Side, jeg ødelagde derved hele turen og fik svare Bebrejdelser af Damen, der troede at disse ture var arrangeret til Gunst for hende. Selvfølgelig måtte jeg ved sådanne Ekspeditioner gå stille med Dørene. I Lunden var der Koncert hver Torsdag Aften fra kl 8 — 10, derefter Dans i Pavillonen fra kl 10 — 11.30. Var Vejret godt og med måne aftalte jeg tur med en af Damerne, og under sidste Dans gik vi ud af hver sin Dør, mødtes i Skoven og gik gennem Byen til Bådene. Med normal Strøm i Åen varede turen to a tre timer.

ODDERFANGST

Vinteraftener når Søerne var islagte og Månen lyste, var det tid for Odderfangst. Vi var to der tilbragte den halve nat fra lørdag til søndag ved Søen og Åen, hvor Odderne havde Åndehuller i isen. Når temperaturen var på 10—20 Grader under nul var det en kold Fornøjelse, og selv om vi var aldrig så godt påklædte, kneb det ned at holde Varmen, Vi gad ganske stille i timer og afventede Oddernes tilsynekomst på isen. Fik vi endelig Skud og dette ikke var øjeblikkelig dræbende, så vi ikke mere til Odderne, der straks søgte ishullerne og var borte, En aften havde vi fået en mand med, der ikke tidligere havde prøvet denne sport. Vi gik ved Slusen, da han ser noget sort bevæge sig på den anden Side af Stensætningen. Dette måtte jo være en Odder, og desværre ramte han så godt, at hunden lå død på Stedet. Sagen kunde ordnes med, at manden gav hundens Ejer en Undskyldning, Jeg pressede ham hårdt, men han var for fejg, og måtte derfor betale både Erstatning og bøde. En Aften gik jeg til Broen, hvor Odderne holdt til, fandt et Par Åndehuller og søg— te en passende Venteplads. Da jeg havde fået mig vel anbragt, opdagede Jeg ved min Side en halvgammel Snedkersvend jeg kendte fra Forretningen. Han var iført Storetrøje og almindelige Arbejdsbukser, men uden Vanter. Ved nærmere Eftersyn havde han en stor Rift i Benklæderne men intet Undertøj, og jeg sagde, at med den Påklædning var det umuligt at holde Varmen. Ok jo, sagde han, jeg har Kakkelovnen med, og viste mig en stor Lommelærke han havde i Inderlommen. Jeg gik videre op ad åen, og da jeg kl. 3—4 Nat gik ad Bagvejen hjem, mødte jeg Snedkeren med den største Odder jeg nogen Sinde har set, han holdt den halen over den ene Skulder, Krop og Hoved hang ham ned af Ryggen, omtrent til Jorden og gik frem og tilbage som en perpendikkel, alt efter om han var på højre eller venstre side af Gaden. Jeg var ikke klar over hvad der var størst, Odderen eller den Rus han legede med, men hvor jeg undte ham dette Tillæg til Ugelønnen, han havde Kone og flere børn at forsørge.

SOCIALISTER

I Afholdshotellet hvor jeg spiste kom i samme Ærinde et Par af byens kendte ungkarle, et Par Mærkelige Størrelser der tilsyneladende var forskellige i alt og formodentlig havde søgt sammen af bare Kedsomhed. De var vel ca. 100 År fordelt med det halve til hver. Den ene var på et Sagførerkontor, altid lurvet klædt og pilskaldet med en Bræmme af Hår i Nakken, ed stort Overskæg og en fip der også fyldte godt, han var stærk rød både af Farve og Overbevisning, desuden var hans ene Ben kortere end det andet, hvorfor folk med onde Tunger kaldte ham "Haltefanden". Den-anden var hans fuldstændige Modsætning, altid sirlig påklædt, også pilskaldet og Så Nærsynet, at han dårlig kunde klare sig på Gaden, han var ivrig højremand og havde tilbragt det meste af sin tid København, Nu var han Provisor på Apoteket og havde en mindre Lejlighed og en hund, en sort Grævlingehund så lang at han måtte vente på Gaden, når den skulle dreje om et Hjørne, I lang spiste vi gammen uden nærmere Forbindelse, men så fik Provisoren Interesse for gamle møbler og købte flere Egetræsmøbler af mig, og hver Gang var Aftalen, at jeg skulle give Lidkøb i Form af en Middag. En søndag spiste vi haresteg på Jernbanehotellet og drak Kaffen i Selskab med en kendt Folketings— og Venstremand, der selvfølgelig kun kunde tale Politik, og derfor blev sablet ned af Provisoren der for Tilfældet argumenterede som Socialist til stor Glæde for den ægte røde. En Dag kom jeg galt afsted med en Bemærkning om hang brede Skilning, hvortil han omgående svarede en Finger mod mit Hoved: "Ja på sådan en møgbunke kan jo alting gro". I det store og hele havde jeg det godt i Silkeborg, selvfølgelig var der enkelte Ting jeg ikke kunde lide eller forstå, bl.a. hvorfor der skulle betales 300 Kr. For min Læretid, hvorimod do to næste Lærlinge,

der var fra velstående Hjem, intet skulle betale, den tredje Lærling, Søn af en Træskomand, måtte betale 400 Kr. for læretiden, det syntes jeg var forkert, da vi jo skulle udføre det samme Arbejde; det der Irriterede mig var Forskelsbehandlingen. Jeg husker et Tilfælde, hvor jeg var meget utilfreds, og beklagede i stærke Vendinger. En kaptajn bestyrede et Gods' et par mil fra Byen. Hans Far, der ejede Godset, boede i København, og sønnen handlede Ikke hos os, men var Medlem af en Indkøbsforening. En Dag kom han for at leje Glas, porcelain og Bestik til et Høstgilde. I samme ærinde kom samtidig en af vore gode Kunder, en Gårdejer - for øvrigt nabo til godset. Da Varerne var returneret bestemte Chefen, at godset Intet skulle betale i Leje, men Gårdejeren fuld Pris. Dette var for meget for mig, jeg beklagede i kraftige Vendinger den Forskelsbehandling, og resultatet blev, at Godset måtte betale og Gårdejeren gik fri.

FÆRDIG MED SILKEBORG

Da jeg havde raset ud, blev jeg klar over, at det var på Tide at søge andre Græsgange. Jeg havde allerede for et Par År siden talt derom i mit Hjem, men mor sagde, at jeg ikke skulle kaste det snavsede Vand bort, før jeg havde det rene, og så blev jeg, men ofte har jeg fortrudt at jeg blev så længe, i Stedet for at rejse til England, Tyskland og Frankrig, et År hvert Sted for at lære Sproget ordentligt. Den Gang var det Ønskeligt at rejse ud, nu er det nødvendigt for Unge Mænd, der vil frem i Verden. Da jeg endelig tog mig sammen, søgte jeg flere selvstændige Stillinger, men der kom ingen Svar på mine Ansøgninger, jeg måtte blive ved Jorden, rejste til Kolding og fik en Stilling omtrent som den jeg havde i Silkeborg, men Skæbnen havde en anden Bestemmelse med mig, for da jeg kom hjem fra Kolding Lørdag Morgen, lå der brev fra et stort firma i København der skrev, at de ikke kunde gøre Drug af min Ansøgning, men kom jeg til hovedstaden, ville man gerne hilse på mig. Dette Brev viste Jeg til en fabrikant, der var ude for at sælge Varer. Da han havde læst Brevet sagde han; Vil De øjeblikkelig telegrafere "kommer i morgen, telegrafer venligst Træffetid og Sted". Det gjorde jeg, og et Par Timer efter fik jeg svar: "På kontoret kl 10." Jeg var noget benovet da jeg om Aftenen rejste med toget, tænkte om det nu var det store Eventyr, der begyndte.

Ved Ankomsten til København tog jeg den første Sporvogn, men da jeg var langt ude ad Gl Kongevej, blev jeg klar over, at jeg kørte i forkert retning, sprang af og tog en anden Sporvogn til Rådhuspladsen. Da jeg kom til Hotellet, havde jeg glemt taske og rejsetæppe i den første Sporvogn, men da jeg igen var på Rådhuspladsen, kom Sporvognen med begge Dele, som jeg straks fik udleveret. Der vær et Par timer til Mødet, og for at udnytte tiden, stillede jeg mig op på Pladsen for at se, hvad de mange mennesker Så efter. Det var søndag efter Chr. IX's Bisættelse, og i de mange Vogne der kom kørende, sad Gesandter og kongelige Gæster på Vej til Roskilde. Vognene kørte hurtigt forbi, og man så i Farten kun en Uniform bag en Rude. Det synes jeg var for lidt at spilde min tid på.

Kl. 10 var jeg på Kontoret og blev modtaget af en høj, smul mand, der præsenterede sig som Direktør, og efter nogen Forhandling foreslog han, at jeg skulle tiltræde 1. Maj, Hvad jeg skulle være blev der ikke talt om, men jeg skulle begynde hos Bogholderen, og efter 3 a 4 Måneder der, flyttes rundt i forskellige Afdelinger, så jeg regnede med at ende som Rejsende. Lønnen var så og gå stor, og da jeg sagde at det var for lidt og mindre end jeg havde nu, sagde Direktøren ordret: "Vi har det Princip her i Huset at alle, også Direktører, begynder med den Løn, men er

det Folk vi kan bruge, spiller Lønnen ingen Rolle". Med denne Udtalelse var jeg tilfreds og accepterede, Jeg vidste nu, at det afhang af mine evner og vilje om jeg Skulle frem.

Til Kolding sendte jeg Telegram og Brev om den tilsyneladende gode Stilling jeg var tilbudt i København, og bad om at blive løst fra min Kontrakt, hvad manden gik Ind på, og jeg rejste tilbage til Silkeborg med god Samvittighed. Den sidste tid i Byen gik med at ordne mit Bo og gøre alt klar til Afrejsen, der var jo også en Del takke— og Afskeds— forestillinger et overstå. Denne Gang ville Jeg gå Standsmæssigt ud ad Hoveddøren, og ikke som første Gang, da jeg forlod Byen af Bagdøren. Derefter rejste jeg til Herning for også der at tage Afsked, før jeg rejste over til en ny Tilværelse .og forhåbentlig lys Fremtid.

I KØBENHAVN

Den I. Maj 1906 blev jeg installeret i et Pensionat ved Søerne, hvorfra jeg havde 15 Minutters Gang til mit nye Kontor. Arbejdet der havde ikke min store Interesse, det at sidde stille på sin Hale og skrive Bøger var Ikke noget for mig. Jeg gik derfor en Tur hver Aften på flere Timer for at kende Byen og for at blive træt, så jeg kunne sove om Natten. På disse Aftenvandringer havde jeg nogle tilholdssteder med små gratis Forlystelser. En af disse var at se på levende Billeder og Reklamer ved Hovedbanegården, den Bygning, hvor nu Paladsteatret er installeret, Billederne vistes fra en Kiosk der havde Facade mod Vesterbrogade og et stort Vindue på Bagsiden, hvorfra man så Billederne. Efter en halv times Kiggelur fortsatte jeg til Eneboeren fra Magstræde, en ældre Særling, der hver Aften i flere Timer stod på en bestemt Plade vod Indgangen til Industricafeen. Manden var iført en gammel gråbrun eller farveløs Overfrakke med et Stykke Reb om Livet, en højpuldet Bowlerhat af samme Farve og langt gråt Hår. Han tiggede ikke, men havde anbragt Armene foran Maven, med hænderne sammenflettede som en Skål hvori gående og kommende Gæster lagde deres Skærv. Industricafeen havde deres Lokaler hvor nu Frascati ligger. Foran Fortovscafeen var anbragt en tæt Hæk i lange trækasser og Gæsterne sad ugenerte bag denne. Ofte har jeg sendt misundelige Blikke over Hækken og ønsket, at jeg en Gang kunne blive så rig, at jeg kunne drikke min Kaffe der med en kage til. Hjemturen gik i Reglen igennem Aborreparken, hvor senere Østifternes Kreditforenings Kontorbygning blev opført, og husker jeg ret var der dengang lige Så megen Skriveri for og imod Opførelsen som der senere blev om dens Nedbrydning.

Min første Tur var til Direktionskontoret, hvor jeg blev vel modtaget og præsenteret for Seniordirektøren og for Bogholderen, under hvem jeg nu sorterede i 4 Måneder. Disse 4 måneder gik hurtigt, og jeg opnåede Lønforhøjelse to Gange efter ansøgning.

BYTURE MED KOLLEGERNE

På Kontoret blev jeg anbragt ved Siden af en ung Københavner, der straks tog Modet fra mig, han var moderne i Tøjet, talte et smukt Sprog og førte sig så elegant at jeg af Misundelse troede, at jeg var umulig, senere forstod jeg. at det ikke var Tøj og talemåder, der gjorde udslaget, men godt Arbejde og det kunne jeg levere. Manden var flink og jeg kunne lide ham og prøvede, om han kunne tage en Spøg.

Han boede på Amager sammen med Moderen, da jeg skrev til ham og fortalte, at jeg var Datter af en højtstående Officer og flere Gange var gået efter ham over Knippelsbro for at beundre hans mandlige Skikkelse og smukke Stemme, Havde han lyst til nærmere Bekendtskab, var kiosken på Kgs Nytorv god som Formidler af breve.

Selvfølgelig blev manden glad og forundret og betroede sig til et par Venner, der optrådte som Medvidere og rådgivere. deraf var jeg den ene, og Ingen vidste, at jeg også var Officersdatteren. Breve gik frem og tilbage i lang tid men da Manden blev utålmodig satte jeg ham Stævne en Aften kl. 8 ved Holmens Kirke, "da mine Forældre skulle i det kgl. Teater". Et Par dage derefter sendte jeg et langt brødebetynget Brev og meddelte, at Forestillingen var aflyst, og jeg derfor ikke kunne komme, men førstkommende fredag kom jeg og håbede at træffe ham på samme tid og Sted. Jeg var klar over, at nu kunne der ikke laves mere Pølse af det Skind og inviterede 5—6 fra Kontoret til Mødet. Vi stillede op langs en Mur i Holmens gade og på slaget otte kom han flot udhalet, spejdende til alle Sider. To unge Piger kom ud ad en Gadedør, og da han gik efter der, han øje på os og var straks klar over Situationen. Han tog Spøgen som en Mand og udbrød "Nørgaard — Nørgaard" det er Dem, der har lavet dette, men det er godt lavet og nu gi 'r jeg øl til alle. Vi fik en glad Aften med mere øl og Smørrebrød og så hævede vi den Forlovelse.

Min Entre i teknisk Afdeling gik ikke Så stille af; der var tre Ungersvende, lidt ældre end jeg både i Alder og anciennitet. Den første Dag vi skulle spise frokost hentede jeg en Flaske Vand ved Vandhanen, de andre havde Pilsner og en halv Flaske Akvavit. Jeg sagde ikke noget til Stiklerierne, men da de fortsatte Dagen efter gjorde jeg opmærksom på, at så længe jeg endnu havde en Gæld og manglede tøj på Kroppen, fik de ikke mig med til Øl og Snaps. Udtalelsen var åbenbart fremsat temmelig bestemt, i hvert Fald stod der efter 14. Dages Forløb hver Dag fire Flasker Mælk på Frokostbordet. Øllet og Snapsen var borte.
Den ene af de tre Ungersvende var som jeg kommet fra det mørke Fastland, men han var 4 måneder ældre i Tjenesten. Manden var høj og flot, med mørkt Overskæg, høj sort Cylinder, Stok af Ibenholt med Sølvhåndtag, altså en flot Fyr. Når vi undertiden kom sammen, var det vist af Kedsomhed, fælles Interesser havde vi ikke mange af. Vore Aftenture gik til Langelinie, på Vejen hjem stod den på Øl i Esplanaden, hvor Publikum blev forlystet af et kvindeligt tysk Orkester. Den flotte ville gerne i Lag med Damerne, men jeg har aldrig elsket tyskere hverken Han — eller hunkøn. Når jeg havde drukket 2 Krus Øl havde jeg nok, men blev hånet fordi jeg ikke kunne følge med i Drikkeriet. Manden var ikke kommet ud over Stadiet, jo mere Øl jo større helt. Om Efteråret, da Orkesteret var rejst, forlagde vi Residensen til en Varieté på Alleenberg, hvor vi blev stamgæster. Det skyldtes, at en gammel Overtjener, der boede i Ejendommen ved Siden af vor Forretning, gav os Kredit og var meget præcis med at indkassere den første i Måneden. Varieteen bestod af et stort Lokale med en Tribune, hvor der sad 5—6 Damer, der efter Tur stod op og sang eller dansede efter Evne, og så var der en gemytlig Dame, der optrådte som Gæst, det vil sige, hun sad ikke på Tribunen men dansede fra Salen derop nogle Gange i Løbet af Aftenen.
Hun var meget afholdt Såvel af Publikum som Presse, blev altid kaldt ved Fornavn og blev — husker jeg ret — en Gang løjet død i Pressen, uden derfor at få Livet forlænget; hun døde et par År senere.

En Dag jeg var i hopla og ved Muffen, havde jeg bestemt, at den flotte Fyr som tak for hans evindelige Ølpresseri skulle have Tuden dyppet. Vi startede med 6 Krus ØI, og da de var serveret, bestilte jeg 4 Krus og derefter 2 Krus, så Bunden var Godt Lagt. Desværre glemte jeg Formålet med Drikkeriet, og inviterede Danserinden på Smørrebrød og hvad dertil hører efter forestillingen. Det gik hun gladelig med til, og vi tre blev anbragt i et lille Lokale i en Pavillon, hvor vi havde det meget gemytligt. Da Damen skulle følges hjem, var det umuligt for den flotte at komme ud af Pavillonen uden omtrent at vælte denne, derved kom jeg i tanke om Formålet, og forstod at den flotte måtte

afstives fra to Sider til Damens Gadedør, og derfra til Rådhuspladsen måtte jeg være eneste Støtte. Fra Rådhuspladsen måtte han klare sig selv, og det gik ikke så godt. Dagen efter kom han et Par timer for sent i Forretningen, og en Smededreng havde om morgenen set ham sidde sovende på sin Cylinder ved Gadedøren, han havde glemt nøglen.

En tur til Helsingør og Kronborg stod på Programmet, selvfølgelig en billig tur med Lommemad. Vi sejlede en søndag morgen i Strålende Vejr, og efter et Besøg på Kronborg spiste vi vore Klemmer i et Anlæg, og foretog Turen hjem med Apostlenes Heste. Da vi kom til Klampenborg, trængte vi til at hvile vore møre Ben og slappe af. En Kop Kaffe i Selskab med en ældre herre fra Kontoret gjorde godt, og da vi skulle videre havde vi mest Lyst til at fortsætte med Sporvognen, men vi manglede 7 Øre i at køre til Hellerup, hvorfra vi måtte gå hjem, De 7 Øre skulle findes, og det mente jeg at være mand for. Jeg tog den flotte med et godt Stykke ind i Dyrehaven, hvor der lå to kraftige Damer i Græsset, begge med en stor Mandfolkepung knuget den ene Hånd. At Damerne var arbejdsomme så man straks, og ligeledes at den røde Farve på Arme og Hænder ikke var fra Solen alene. Jeg satte mig i Græsset ved Siden af og gjorde tegn til den flotte, der var noget desorienteret, indledte en samtale med Damerne, der efter en Del munterhed sluttede med en Foræring på 5 øre til ham og 2 til mig. Damerne morede sig kosteligt, de anede jo ikke, at de 7 øre manglede vi i at komme hjem, og Fidusen gik først op for den flotte, da han stod med 5 øren i hånden. Selvfølgelig var vi pæne mænd, der efter modtagelse af Gaverne konverserede videre i mindst 10 minutter, men da kom jeg i tanker om, vi skulle nå et bestemt tog, og vi måtte desværre løbe.

Arbejdstiden var fra kl. 7 – 7 med 2 timers middag i teknisk afdeling, og der var altid travlt. Selve lokalet var stort og på den ene langside var der fra loft til gulv flere hundrede rum i forskellig størrelse til opbevaring af fittings og maskindele. For at finde disse ting måtte vi klatre rundt som små Tarzan'er og spildte megen tid med at lede. Jeg fandt derfor på at male mål og oplysninger på hvert rum og samtidig stille tingene på række. Det så godt ud, men da direktøren forlangte, at jeg skulle fortsætte og stable også de mindre dele, nægtede jeg dette med den begrundelse at dele under en vis størrelse ikke kunne stables. Derefter fulgte det sædvanlige sammenstød, og da direktøren forlangte stablingen, var jeg altid beskæftiget dermed, når han var i farvandet. Et par gange var jeg endog så heldig eller uheldig, at det hele faldt sammen når han gik forbi, men der gik flere dage før det gik op for ham, hvem der var sorteper.

ROTUR PÅ PEBLINGESØEN

Disse meningsløse sammenstød bragte mig altid i dårligt humør, og følgen var ofte, at jeg efter lukketid travede lange ture for at få det sure ud af kroppen, hjalp det ikke, endte jeg gerne i Tivoli, og der blev det i reglen værre. En aften var jeg havnet der efter en længere gåtur, søgte og fandt en ledig bænk, hvor jeg nød min ensomhed indtil et par unge piger besatte de ledige pladser. Den ene af disse havde et smukt hoved og et strålende humør, men krop og lemmer var formet som rullepølser. Veninden var intetsigende og uden betydning. Rullepølsens humør fik hurtigt bugt med min surhed, og da vi havde muntret og et par timer blev vi enige om, at pigerne næste aften skulle hente mig til rotur på Peblingesøen, og det blev alle tiders rotur.

Vi startede med Rullepølsen ved Årerne og Veninden ved Styret, men det varede ikke længe før der skulle byttes Plads, hvorved Rullepølsen faldt over mine Ben og Så uheldigt at jeg gik på Hovedet i Vandet med hende hængende om Halsen, Jeg måtte kæmpe hårdt for at komme fri, og da jeg nåede Overfladen lå hun der og fægtede med Armene, medens Veninden sad ved Roret den vandfyldte Båd og hylede op. Bjergningen var besværlig, og først efter et Par kraftige Kindheste forstod Rullepølsen at det var Alvor og puttede sig ind mig. Jeg bad Styrepigen lange en Åre ud og trække mig til Båden, og det forstod hun på sin egen Måde ved at sende en Åre i Vandet, og jeg måtte svømme til Båden, og med den på Slæb nå Land. Ved hjemkomsten fyrede jeg op i Kakkelovnen og puttede Rullepølsen i Seng iført en af mine Skjorter, hendes tøj kom på Snor, og da Veninden gjorde tilløb til også at ville i Seng mente jeg, at det var nok med een i Sengen, hun kunne tørre Sko og Strømper ved Ovnen, og slå sig til Ro på en Stol. Efter et Par Timers Ventetid blev det våde tøj pakket, og med en omtrent ny Overfrakke til Rullepølsen blev Pigerne sendt til Amager, og lovede at returnere Frakke og Skjorte Dagen efter, Otte Dage efter sendte jeg et venligt Brev og gjorde opmærksom på, at jeg savnede Overfrakken, nogle Dage derefter et lidt skrappere Brev, som heller Ikke blev besvaret, og først da jeg selv gav Møde fik jeg Frakke og Skjorte, og så var det slut med Bekendtskabet.

FLERE BYTURE

En Dag fik jeg Besøg af et Par af mine gamle Venner fra Silkeborg, der havde fået Plads her, og nu søgte Logi. Dette ordnede vi ved at leje den ene Lejlighed i Pensionatet, og da Ungersvendene var vel Installerede havde vi det godt, og jeg havde travlt med at vise dem Byen og dens Seværdigheder, Vi kunne lide om Aftenen at nyde Livet hos Wivel med god Musik og en Whisky med Soda. Prisen var 75 Øre plus Drikkepenge. Det varede dog ikke længe før vi fandt ud af, at tre Whiskyer med Soda til samme Pris med Drikkepenge på en almindelig Vinstue og så kunne nydes med Velbehag. Det Sted vi den Gang oftest søgte var Cafe Helvede på Købmagergade, Hjørnet af Skindergade. Cafeen var et stort Lokale på 1ste Sal med flere små Borde til venstre beregnet på tilfældige Gæster, og et stort rundt Bord til højre beregnet på Stamgæster.

Blandt disse var et Par Rejsende med stort Forråd af Historier og godt Mundlæder, en halv Snes civile Gadebetjente, og så os tre, når vi vel at mærke i længere tid havde skikket os vel, vi havde nemlig den Vane at drille Betjentene så meget, at Betjentene kom op i dem - ganske vist ordnede vi senere Uoverensstemmelserne med en Omgang Whisky til alle ved Bordet, men det var ikke altid nok. Disse Betjente var alle store, godmodige, kraftige Sværvægtere, rekrutteret fra det mørke Fastland via militæret, og vi kunne godt lide dem.

En Aften vi var på Hjemvejen og gik over Nørrevold, mødte vi en af dem slæbende på en gammel Mand der var ude af Balance, det var en vanskelig Transport, men sagde Betjenten, han skal bare om i Vendersgade, så er han ude af mit Distrikt. En Lørdag Nat havde jeg Lejlighed til at se en af dem i Arbejde. Jeg var på Vej hjem fra Østerbro, hvor jeg havde ”vandet Blomster", da jeg forude ser en af disse Sværvægtere med en lang slatten Bengel ved Armen. Jeg nåede dem ved Fredens bro, og der skulle åbenbart Afstraffelsen finde Sted. Hvad Bengelen havde forsyndet sig med ved jeg ikke, men på een Gang blev han løftet højt op, og med et nedadgående tag slået Jordens som en Sæk Ben, det så uhyggeligt ud, og da det havde gentaget sig 7 – 8 Gange syntes jeg som eneste Vidne at det kunne være nok, Betjenten så på mig og svarede ganske roligt; ”Nå, synes De det ja men så holder vi op”, dermed stak han Bengelen en på Kassen og inden denne var kommet om Hjørnet, et tilråb "men lad mig ikke oftere

møde dig her i Distriktet", Bengelen sagde ikke noget, men jeg kan tænke mig, at han ikke længtes efter noget Møde.

Ved omtrent samme tid var jeg en Aften efter en længere Gåtur på Vej hjem, og da jeg på Vesterbrogade mødte en Naboerske, blev vi enige om at følges ad og gå nærmeste Vej over den da berygtede Svineryg. Det var jo Sommer og lyst, så vi tænkte ikke på Fare. Der var ingen at se på Stien, men lidt senere begyndte mine Nakkehår at rejse sig og jeg blev agtpågivende, Ved "Mellemflæsket" bryder et Par Fyre ud fra tjørnehækken, og den ene sprang op på min venstre Skulder, men Så uheldigt at hans Ansigt var i Højde med min højre Hånd, der havde travlt med at karte og slå, til han faldt baglæns ned i den dybe Kløft og ramlede mod det derværende Hegn, hvor han blev liggende. Damen løb skrigende fremad, og hans Ven og Kammerat forsvandt ligeså hurtigt den modsatte Vej, dog uden at skrige. Hele Affæren varede højest 1 Minut.

DAGLIGDAG I FORRETNINGEN

I et helt År var der Ingen Forandring at spore i Forretningen, hverken i teknisk — eller i andre Afdelinger, Vi var et Par Stykker, der ventede på bedre Vilkår og højere Stillinger, og følte os forbigået, da en Stilling som Agent til Fabrikkerne blev ledig og Ikke tilbudt os. Manden, der tidligere havde Stillingen, arvede en Del Penge, og nu skulle disse forøges eller formøbles.

En dag mødte en lille rødmosset mand i blåt tøj og med stort Hvalrosskæg op og præsenterede sig som den nye Agent. Han lignede ikke nogen Sælger, men vi forligede os med ham, da han hver Dag kom hjem med flere Ordrer, kun undrede det os, at de alle var til senere Levering. Efter tre Ugers Forløb blev

Manden borte i 4 Dage, og kort Tid derefter så vi ham ikke mere. Noget behageligt Arbejde var det ikke at kontrollere hans Efterladenskaber og konstatere, at Ordrerne var falske, men jeg fik det overdraget, og da det var fra Hånden blev jeg hans Efterfølger. Stillingen skulle være en Forfremmelse, men var for mig meget ubehagelig. Jeg var endnu ikke moden og hærdet nok til de Ubehageligheder der fulgte med. Mange Gange har jeg cyklet rundt på Vejene før jeg tog mod til mig og gik Ind på en Fabrik. Sagen var den, at man aldrig vidste med hvem man skulle tale, og ofte blev næset af eller på anden sjoflet af en uopdragen Kontordreng eller Pige.

Vi var 4 indenbys Agenter, der hver Dag KI. 9. mødte hos Direktøren for at vise Ordresedler og tale Forretning. De tre beklagede ofte, at jeg altid ødelagde Direktørens Humør, og Følgen var, at jeg altid gik sidst ind. Når Direktøren og jeg ofte stødte sammen skyldtes det vor forskellige Opfattelse af Begrebet Handel. Direktøren elskede at signere Ordresedler uden hensyn til Indholdet og Størrelse. Han Så Ikke Retursedlerne. Jeg havde det Princip, at kunne en Vare ikke sælges på naturlig Måde, foretrak jeg at gøre Propaganda for Firmaet, fremfor at gå rundt og indkassere hvad jeg kaldte Medlidenhedsordrer. Forholdet blev ikke bedre, efter at Seniordirektøren to Gange gav mig Lønforhøjelse efter at Juniordirektøren havde nægtet det, den ene Gang med disse Ord: En Ting må jeg lade Dem, De er god til at forlange Lønforhøjelse" Hvortil jeg svarede "Ja, men der er heller Ikke nogen Stilling her Firmaet jeg ikke vil påtage mig at bestride, heller ikke Direktørens". Da havde jeg længe været klar over, at man kan blive Direktør på anden Måde end ved flid og Dygtighed.

Til os 4 Agenter blev der lavet noget der kaldte en Rapportbog hvori vi hver Dag skulle skrive, hvem vi havde besøgt, hvad vi havde talt om m.m. Denne Bog huede mig ikke, jeg nægtede ikke at skrive i den, men jeg havde altid travlt,

og det blev kun til løfter fra min Side, hvorimod de andre hver Dag griflede løs. En Dag kom Seniordirektøren og spurgte, om jeg ville Skrive i Bogen, jeg sagde da nej, det vil jeg ikke og tilføjede, at såfremt Bogen blev fulgt op fra Kontoret var jeg den første til at skrive i den, men endnu efter 1½ Måned var der ikke foretaget noget, med andre Ord, Bøgerne var kun lavet for at kontrollere os, og såfremt det var nødvendigt, måtte man hellere afskedige os. Direktøren trak på Skuldrene, rystede på Hovedet og sagde: "Ja, det kan der jo være noget om".

En Dag i juni kom jeg hjem med 5 Ordrer til ret store Beløb, hvoraf de 3 var fra nye Kunder, Det var med andre Ord noget for både Direktørens og min Smag, og vi var alle enige om, at den Dag var der ikke noget at kritisere. Jeg kom som sædvanlig sidst op, og fremlagde Ordresedlerne til Påtegning. Da Direktøren havde fået dem, sagde han "Hvorfor har De ikke solgt elektriske Lamper"? Det fik mig til at koge over, jeg slog Hånden i Skranken og spurgte, om vi skulle sælge Vinterartikler on Sommeren, rev Ordresedlerne til mig og forsvandt ud Ekspeditionen, hvorfra jeg kørte ud på Godthåbsvej ved Phønix for at slikke Solskin og meditere.
Dette gav til Resultat at jeg ud på Eftermiddagen tog direkte til Direktøren og sagde min Stilling op, og trods Løfter om Lønforhøjelse og andre Goder sagde jeg nej til at blive, jeg havde haft Ærgrelser og Vrøvl nok, og endelig var der jo ingen, der tilbød mig Direktørstillingen. Fra samme Dag måtte jeg ikke have Samkvem med Kunderne, men blev anbragt på Kontoret, hvorfra jeg efter 8 Dages Forløb blev sendt på Lageret på Grund af unødig Støj.

Efter fire Års Arbejde i København var jeg nu lige vidt, og skulle begynde på en frisk. Ganske vist stod jeg nu bedre rustet, var kendt med forholdene og var kendt med mange håndværkere og fabrikanter men der var dog en Del at gennemgå og overvinde inden jeg kunne falde til Ro, og da jeg samtidig blev klar over, at Selskabeligheden og Hyggen i Pensionatet ikke førte til noget, flyttede jeg til en Søster, uden at bryde Forbindelsen med de andre Logerende. Udflugterne tog dog hurtigt af, og jeg fik andet og mere nyttigt at foretage mig.

CHRISTIAN SIGER OP - NYT JOB, KØB OG SALG AF MAKINDELE

Jeg måtte jo have et Levebrød, og gik derfor først til beslægtede Firmaer, men da ingen af disse havde Brug for mig, måtte jeg søge længere ud i Periferien. En solid Jyde havde flere År oparbejdet en Forretning med tekniske Artikler, hvoraf ikke mange kunne sælges i København. Han havde lige optaget en Kompagnon i Firmaet, og det var Meningen at indføre nye Artikler, Jeg kendte begge Herrerne, og tilbød min Hjælp, men den havde de ikke Råd til at benytte før jeg sagde, at jeg var villig til at gå for en Månedsløn til at leve for, og så en bestemt Procent af de Beløb mine Kunder købte for, altså ikke af mine Ordrer, men af mine Kunders Køb. Efter nogen Forhandling frem og tilbage blev vi enige om at forsøge, og jeg tog kraftigt fat med det samme. Så kraftigt, at jeg i Løbet nogle Måneder tabte 20 Pund i Vægt, men jeg havde også sat mig for, så vidt muligt ikke slutte en Dag uden Ordrer. Resultatet blev, at jeg efter 8 Måneders Forløb tjente mere, end i min tidlige Plads.
Et Par Artikler, hvortil jeg havde faste Aftagere, fik vi på Lager, og jeg var stadig på Udkig efter gode salgbare Varer der virkelig var Marked for. En Dag fandt jeg i Tyskland nogle Maskindele, der Så godt ud og var til fordelagtige Priser, Efter en Del Overtalelse fik vi fem Stykker af disse i forskellige Størrelser på Lager, hvorfra jeg tog dem på en Trækvogn og med en lærling som Hest kørte rundt til de Firmaer, der anvendte disse Dele. Såvel Prisen som

Udførelsen var god, og i Løbet af kort tid solgte vi flere Partier. Da der begyndte at komme Forespørgsler om at få Delene fra Lager foreslog jeg at tage et mindre Parti hjem. dette var Firmaet villig til, når jeg skriftligt forpligtede mig til at hæfte for Beløbet. Dette fandt jeg dog Ingen Anledning til.

Ved samme Tid fik jeg Vanskeligheder med den ene Chef, der nægtede mig Ret til Provision af Salget til en bestemt Kunde, som jeg længe havde besøgt, Dette kom lige overraskende for mig og den anden Chef, denne bad mig komme Ind, når begge var nærværende, og da jeg nægtede dette, kom han Dagen efter og meddelte, at der var bevilget halv Provision af omtalte firmas Køb, også dertil sagde jeg nej tak. Jeg var ikke ude efter almisse. Følgen var at jeg fra denne Dag passede mine kunder, men ikke skaffede nye i de 9. Måneder, jeg derefter blev i Firmaet.

En Dag fik jeg Lyst til at hilse på en Mand, der var kendt for sine gode Historier. Mærkelig nok havde jeg ikke tidligere hilst på ham, men han kendte mig åbenbart af Navn og Omtale. Jeg blev udmærket modtaget, men efter en kort Samtale overrumplede han mig ved at sige. ”Hvorfor kommer De til mig og søger Plads"? "Selv om jeg tilbød Dem min bedste Stilling vil De dog ikke havde den". Jeg forsøgte en svag Protest, talte om Betingelser m.m. ”Nej, min gode Ven' sagde han, jeg ved godt hvad De vil, men nu kan De gå hjem og fortælle, at De kan komme til mig, så får De straks 500 Kr. mere om Året”. ”Ja men det er ikke det jeg er ude efter" sagde jeg, "Nå, hvad er det da”? "Det er 1000 Kr. mere om Året”. ”Ja, men dem får De også, når de hilser fra mig”.

På min Vej efter ny og bedre Stilling mødte jeg en Dag en af mine gamle Kolleger, der var ude samme Ærinde. Han havde forhandlet med en Sagfører om Kompagniskab i en mindre, teknisk Forretning som denne var interesseret i. Forhandlingerne var endt uden Resultat, men jeg foreslog ham at optage disse igen, da en sådan Chance til Selvstændighed ikke kom igen. Har De lyst til at forhandle med Sagføreren, har jeg intet imod det, sagde han, Jeg kan ikke komme igen, og har ingen muligheder for at forhandle på ny. For øvrigt kan De jo tage ham med det samme, han bor i det andet Hus i denne Gade på 1. Sal. Jeg takkede for Tilbuddet og gik straks derop. Sagføreren var meget imødekommende, og vi havde ikke talt sammen 10 minutter før han siger; ”Kom hjem til mig Aften Kl. 8, så kan vi forhandle videre, og De kan hilse på min Broder, som ellers passer Forretningen, men for Tiden er Soldat". Da vi om Aftenen forhandlede i sagførerens Hjem, undrede det mig så beskeden denne var i sit Forlangende om Sikkerhed og forventet Fortjeneste. Det er jo ikke ukendt, og vel ganske rimeligt at den, der løber den største Risiko også skal have Adgang til den største Fortjeneste.

NYT KOMPAGNISKAB

Da Forhandlingerne var afsluttet, var vi enige om, at Sagføreren skulle indskyde frisk Kapital på 28.000 Kr., uopsigelig i en Årrække, at forrente med 5%. Forretningen skulle drives af Broderen og mig således, at han passede Butikken og den daglige Forretning, Jeg skulle arbejde mere udad med Salg, og bestemme hvilke nye Artikler vi skulle føre på Lager. Overskuddet skulle deles lige mellem Broderen og mig, og der blev med det samme udfærdiget Kontrakt, som vi alle tre underskrev, hvorefter jeg gik hjem og glædede mig over Udsigten til nu at få Stol under eget Bord.

Et Par Dage efter blev jeg ringet op af en Herre, der navngav sig og spurgte, om jeg ikke havde tid til at komme på hans Kontor, der var en vigtig Sag han ønskede at drøfte med mig. Jeg kendte ikke Manden og spurgte derfor hvad det drejede sig om - jo han havde købt en Fabrik her Byen og Sælgeren skulle lede en tilsvarende Fabrik i London og samarbejde med ham. Da Manden Ikke var Fagmand, måtte han have Hjælp til at drive Virksomheden og dertil havde han fået mig anbefalet. Jeg beklagede at jeg ikke kunne hjælpe ham, da jeg var blevet partner i et lignende foretagende og nærmest måtte betragtes som Konkurrent. Dette afholdt ham dog ikke fra at foreslå et Møde, hvorefter jeg gik på hans Kontor næste Dag for at erfare, et han ikke havde andet på Hjertet, end at forsøge på at overtale mig. Han forstod dog, at ikke opgav min Selvstændighed medmindre den blev godt betalt, og foreslog Møde med hans Sagfører, Dette blev til 10 Møder, hvorefter jeg blev tilbudt treårig gensidig uopsigelig Kontrakt med en Minimumsløn på 6000 Kr. om Året, den Gang en stor Løn. Mit Arbejde skulle bestå i at lede Fabrikken, være med i Administrationen og rejse i Skandinavien, Finland og Rusland. Efter et Par Dages overvejelse tog jeg imod Tilbuddet, efter en mindelig Ordning med den første Sagfører, og spørger De nu — 45 År efter — om det var klogt kan jeg kun svare ”Jeg ved det ikke”.

-SOM HURTIGT UDSKIFTES TIL ET ENDNU ET NYT KOMPAGNISKAB-

De første Dage i min nye Stilling gik med Orientering, jeg var meget på Fabrikken for at lære, sad ofte længe og drøftede Fremtid ned Chefen, og ventede på, at noget ville vise sig. Efter en Måneds Ventetid blev jeg klar over, at det var mig, der skulle vise Vej, og begyndte så småt at røre på mig. Vi havde en fast Rejsende i Danmark som skulle siges op, det hørte jeg allerede før min Tiltræden, og det var det Stadige Omkvæd i 9 måneder, indtil han endelig fik Løbepas. Manden var flittig, men planløs. En Dag sendte han en lille Ordre fra Esbjerg. Dagen efter en do fra Skagen, og Så igen fra Sønderjylland og Sjælland. Med andre Ord, han tilbragte det meste af sin på Jernbanen, men det er jo Ikke der, man skal finde Kunder.
Selv om jeg ikke havde noget at gøre med det danske marked, holdt jeg dog Øje med forskellige større Foretagender, og når jeg mente, at Tiden var inde til et Besøg, sendte jeg først den Rejsende og derefter Chefen. Et Par Gange kom jeg som tredje Mand.

En stor Fabrik i Jylland havde handlet med Firmaet i flere År og for flere År Siden, men af en eller anden Grund var der' kommet en Kurre på Tråden, og navnlig en lille ilter Ingeniør forbød os Adgang til Kontor og Fabrik. Samme Fabrik var ved at bygge en stor Specialfabrik, og da denne omtrent var færdig til Montering mente jeg, at Tiden var inde til Besøg. Som ventet blev vi vist ud efter tur, eller rettere ikke lukket ind, men da jeg var den sidste, forstod jeg, at efter mig blev der ingen Ordrer, så jeg måtte forsøge Bagdøren. En venlig Dame fik mit private Visitkort, og da jeg kom ind til Direktøren og fortalte hvem mit Firma var, så han straks efter Udgangsdøren. Jeg forstod, at der skulle handles hurtigt, og begyndte at tale om Specialfabriker, hvilket bragte mig endnu nærmere til Døren. I min fortvivlede Stilling talte jeg om forskellige Specialmaskiner og disses Opstilling, hvorefter direktøren spurgte, om jeg havde Forstand på de Dele, eller om det var bare Bluff. Da jeg havde fortalt hvad jeg vidste om disse og andre Specialmaskiner forstod han, at det ikke var Bluff alt sammen, og vi kom endelig på Talefod. Resultatet blev, at jeg efter min Hjemkomst sendte forskellige Oplysninger og tilbud, og da Jeg 5 Dage derefter mødte op fik jeg at vide,

at Jeg havde meget travlt, at mit tilbud var det højeste af flere, og at tilliden til mit Firma ikke var den bedste, hvilket jeg besvarede med at tilbyde et års skriftlig Garanti på de Varer vi leverede, således at intet skulle betales før et År efter leveringen. Da jeg efter et Par timers Drøftelse med forskellige Ingeniører gik til Damperen. havde jeg Ordren i Lommen, og året efter Varernes Levering blev hele Beløbet betalt.

Et halvt År senere læste jeg i Jyllandsposten, at Fabrikken havde fået store Ordrer, og af den Grund hurtigt skulle have en nybygget Fabrik i gang. Nu troede jeg, at alle Døre stod mig åbne efter det første gode Resultat, men jeg måtte tro om igen, Ved mit første Besøg måtte jeg tale med en anden Direktør, der helst var fri for at handle med os, og vor eneste Chance var, at vi med vore Specialmaskiner kunne levere nye og reparere defekte Dele hurtigere end andre Fabriker. To Værkførere og flere Ingeniører, bl.a. den lille iltre blev tilkaldt, og da jeg havde fået oplyst. hvor meget det drejede sig om, blev nyt Møde aftalt til kl. 4. Fra Hotellet telefonerede jeg til København og Hamborg, telegraferede til England og fordrev Ventetiden med at kalkulere. Da jeg havde fået alle Oplysninger, besigtigede jeg de Dele, der skulle repareres, og kl. 4 var jeg igen på Kontoret, hvor der var forsamlet op Imod en Snes Ingeniører og andre, der tilsyneladende havde kæmpet hårdt for og imod at give mig Ordren. Jeg forholdt mig rolig afventende til der var faldet Ro over Forsamlingen, men inden jeg fik talt, rejste Direktøren sig og sagde, at jeg skulle få Ordren på Betingelse at Leveringstiden blev overholdt, og det blev den. Da jeg om Aftenen sulten og træt gik til Damperen led jeg af tvangstanker, jeg regnede mig blandt Landets store Købmænd.

Et Par andre store Virksomheder stod på mit Program fremtidige Kunder. Den ene var behagelig som sådan, fordi vi et Par Gange om Året fik Ordrer til et Beløb af 30—40,000 Kr. og med 3 Måneders Leveringstid. Den anden var betydelig sværere et kapre, fordi den havde Så mange Afdelinger, og lige meget hvilken Indgang forsøgte, var den forkert. En Dag troede jeg at have fundet den rigtige. Den førte til en Overingeniør, der omtrent korporlig satte mig på Døren, og han havde flere Ukvemsord, end jeg kunne tage imod. Jeg svor på, at han skulle komme til at neje sig, og det kom han til før jeg ventede det. En mand, der Ikke havde med Sagen at gøre sagde, at jeg kun havde en vej at gå for at gøre mig gældende, og det var til selve generaldirektøren. Da jeg til denne forklarede, hvad mit Ærinde var, sendte han mig til Overingeniøren med disse Ord: ”Sig De kommer fra mig, og bed ham vise Dem rundt". Forandringen var kolossal, Overingeniøren knækkede sammen, og var meget underdanig, gik rundt med mig i 4 timer, og forestillede mig for Værkstedscheferne. Det varede dog ½ År derefter, før vi havde de første Order.

FORRETNINGSREJSE TIL LONDON

Fra den behagelige Kunde fik vi en Stor Ordre, hvortil der skulle bruges mange Råvarer, Jeg havde Lyst til at besøge London for at se nærmere på Fabrikken der og for at orientere mig, men da jeg ønskede at komme uanmeldt, måtte jeg hemmeligholde Rejsen Vi havde på Kontoret en Dame, med hvem jeg havde et Par Sammenstød og som jeg hurtigt opdagede var Meddeler til London om alt, hvad vi foretog os. En anden Grund til, at jeg gerne ville til London, var den, at jeg ønskede at købe Råvarer i Belgien, men det havde den tidligere Ejer forsøgt med dårligt Resultat. Senere købte vi meget i Belgien, og Varerne var både bedre og billigere end de engelske.

Kontoret i London lå ved Siden af Tower, og da jeg bad om at tale med Direktøren, kunne det ikke lade sig gøre, før jeg afleverede mit Kort, men så kom han omgående, og det passede ham ikke, at jeg kom uanmeldt, han var mig ikke venligsindet, Dagen efter tog vi ud til en stor Fabrik uden for London og blev vist rundt af to Direktører, så på

forskellige Råvarer og fik mange Tilbud. Jeg forstod "selvfølgelig" ikke engelsk, men da jeg senere spurgte min Direktør om Priser, var disse forhøjet med 10 - 15 %, og det var, hvad jeg ønskede at konstatere.

Jeg havde regnet med otte Dage i London, og disse skulle udnyttes fuldt ud, Allerede første Dag gik jeg fra Hotellet i East End til Piccadilly Cirkus og regnede med, at Cirkus kunne jeg forstå og more mig over. Da jeg efter et Par timers Vandring nåede en stor Plads, spurgte jeg en Bobby om Vej til Piccadilly Cirkus, og da han sagde, at der stod jeg, gik Misforståelsen op for mig.

Dagen efter bad jeg Direktøren skaffe mig en mandlig eller kvindelig Ledsager for nogle Dage til en fornuftig Betaling, og han sagde: Gå i "Empire" Klokken otte, køb en Billet til 5 sh., så kan De få al den Ledsagelse, De ønsker. 5 sh. Pladsen var til en stor Foyer med Bar og Udsigt til Salen og Scenen, så man let kunne overse, hvad der foregik både her og der. En lille lyslokket Jente i Nationaldragt og med to små Fletninger kom på Scenen tre Gange, sang Skønsange og fik behersket Klap, men da hun kom fjerde Gang, var Huset ved at vælte af Begejstring. Jeg forstod ikke hvorfor, men da Damen begyndte at synge, kendte jeg straks "Little Pitsch", en lille tysk komiker og parodist, jeg tidligere havde set og hørt i Scala og Cirkus Varieté. Jeg anede ikke, at han var i London og blev så rørt og overvældet, at jeg gav mig til at stortude.

De mange skønne Damer, jeg gik Ring med, så ud til at passe for Godsejere og engelske lorders Pengepung, men jeg fandt en Miss Edwards, der først misforstod Situationen, men gerne ville ledsage mig nogle Dage. Jeg kørte til hendes Bopæl næste Morgen og blev modtaget af en ældre Morlille i en stor Stue. Miss Edwards kom ned i Slåbrok, hun havde formodentlig ikke ventet mig, og noget efter var hun parat til Førerskabet flot udhalet. Da vi kom på Gaden, bad hun om 5 sh. til en Baby hun havde i Pleje, derefter tog VI til British Museum og forskellige Varehuse, spiste Frokost på Cecil og endte ud på Eftermiddagen i Harrods Varehus. Som tak for hendes flid fik hun Handsker, lommetørklæder og Strømper. Efter Harrods foreslog hun, at vi skulle tage hjem til hende og drikke te med sandwiches og derefter tage ud White City. Jeg trængte til et hvil og da hun boede i Nærheden, synes jeg Ideen var god og tog imod tilbuddet. Medens vi drak teen, havde hun og den gamle travlt med at gå og komme, og før vi skulle gå, mødte hun med en regning på 3 £ og 9 sh og med den Besked, at jeg hellere måtte bo hos hende; det var billigere end at bo på Hotel. Jeg blev tilsyneladende gal og tilbød at gå med det samme, Pigen gad opløst i Tårer, den gamle kom ind og gjorde mange Undskyldninger; det var hende, der havde arrangeret det hele, hun manglede Penge og troede formodentlig, at jeg var en stor Høvding, der trængte til flåning. Da vi kom til White City gik der lang tid med at se på Udstilling fra oversøiske Lande, derefter gik vi på fornøjelsesteltet, og da Damen gerne ville løbe på Rulleskøjter, der da var på Mode, sendte jeg hende ud på en Bane og Aftalen var. at jeg skulle hente hende om en halv Time. Jeg gik i en stor Rutschebane og så på det øvrige gøgl, men kunne derefter ikke finde Skøjtebanen og tog i Stedet med Banen til Piccadilly, hvorfra jeg dødtræt gik til mit Hotel. Senere har jeg haft dårlig Samvittighed.

FORRETNINGSREJSE TIL FINLAND

I Sverige og Norge havde vi faste Agenter, men deres Salg var ikke stort. Derimod havde vi et godt marked i Finland, men der foregik Salget på en anden i måde. Landet var under russisk Herredømme, og de finske Officerer sad rundt i Landet som Direktører på de store Virksomheder, i Reglen afsides beliggende ved de Store Elve. Vi besøgte en Fabrik hver eller hver anden Dag, og overalt blev vi behandlet som kære Gæster. Salget foregik på den

Måde at Ingeniøren og jeg gik på Lageret og skrev op. Når Dagens Gerning var endt, stod der altid en bedre Middag og ventede på os, og var der langt til Toget, blev vi ofte inviteret til at overnatte.

Vor Repræsentant, en 60-årig Oberst, havde i en Årrække været Leder af Landets største Papirfabrik. og havde nu en cigarforretning i Helsingfors. Han var god Bekendt eller i familie med de øvrige Officerer, og det var nok Årsagen til den gode Behandling, vi altid fik. I de tættere befolkede Egne, hvor der ikke var så langt mellem Virksomhederne, boede vi helst på hotel. I Tammerfors boede vi 6—7 Dage, hvoraf de 4 gik med Besøg på 10—12 store Fabriker, de øvrige Dage besøgte jeg de øvrige, mellemstore Fabriker, medens Obersten besøgte Familien.

På hotellerne var min daglige ærgrelse den, at jeg altid kom bag efter, når vi gjorde morgentoilette med Bad og Barbering. Jeg synes det var beskæmmende. at jeg ikke kunne rubbe mig så neget som en mand, der var dobbelt Så gammel, men det lykkedes mig aldrig at blive først færdig. Vi kørte meget i Tog, og måtte såvel der, som på Hotellerne være tavse af Hensyn til russiske Officerer og Spioner. Jeg var ikke vandt til den tavshed, og fik derfor adskillige Slag på Munden. En Aften vi kørte til Villmanstrand efter en bedre middag, kneb det for mig at tie, så jeg blev mindet flere gange ved Slag. For øvrigt var vi nær aldrig kommet til Byen på Grund af Sne. Banen går ned til Søen gennem en Slugt eller gravet Kanal. Byen ligger langt fra Havnen, og vi stod af ved sidste Blokhus før Endestationen, men derfra var det umuligt at komme op ad Skråningen på Grund af løs Sne, så vi måtte gå flere Kilometer tilbage før vi kom på lige Terræn. Med hver sin Kuffert i Hånden travede vi i Retning af Byen, det var Nat og 16 Graders Kuldes men vi frøs ikke, der var ingen Vind, og tilsyneladende ikke andet end Sne. Vi havde gået længe, da jeg får Øje på nogle store Bygninger, oplyst i flere Etager. Vi gik til en Port og blev mødt af tre fulde Soldater, der foranstaltede et voldsomt Skænderi med Obersten. Da det havde stået på nogen tid, råbte denne: "Løb i zig zag" og så viste det sig, at jeg kunne rubbe mig. Der blev ingen Skyderi, så vi har vel næppe været et Skud Krudt værd.

Da vi havde pustet ud, fortsatte vi vor endeløse Vandring og kom til et lille Hus med Skiltet "Herberg" på Døren. stor kraftig Pige med sort udslået Hår, lys Natkjole og bare sørgerandede Fødder havde et Værelse med to Senge, som vi straks tog i Besiddelse iført Overfrakker og øvrige Påklædning. Da det blev lyst, fortsatte vi vor Vandring til nærmeste Badekar.

Viborg besøgte jeg på Vej til Sct. Petersborg, jeg havde 4 Virksomheder at besøge, men traf ingen hjemme, og i Stedet for at drive rundt i Byen, tog jeg Nattoget til Sct. Petersborg og derved kom jeg en dag før Værelset på Hotel Europa var bestilt. En ældre pelsklædt Herre var venlig og viste mig et mindre Hotel, hvor jeg fik Værelse, og vi blev enige om et Følgeskab på 8 Dage med ham som Fører. Medens jeg gjorde mig i stand efter Rejsen var Føreren hjemme hos "gunman" og da han kom tilbage, var min Mave komplet ødelagt. Har De drukket af Vandet, spurgte han. Ja, jeg tørstig. Det må De aldrig gøre, det er Neva-vand med Tyfusbaciller; hvorfor stiller de så en stor Karaffel med Glas midt på Bordet? På dette Spørgsmål fik jeg intet Svar, men Maven kom hurtigt i Orden ved Hjælp af Vodka, og vi tilbragte nogle herlige Dage med Besøg i Kirker og på museer.

Mit ærinde i Sot. Petersborg var at hente en Ordre på 20.000 Rubler. Jeg husker ikke nu, hvordan Ordren fremkom, jeg havde ikke andet med dette Salg at gøre, end at hente Ordren. Samtidig besøgte jeg andre Virksomheder, men uden Resultat.

CHRISTIAN SIGER OP

Når man efter 5 Ugers interessant og vellykket Rejse kommer tilbage, er det kedeligt straks at optræde som stærk Mand, men det kan være nødvendigt. Da jeg havde hilst rundt på Kontoret, gik jeg på Fabrikken, standsede Arbejdet der, og kasserede de Råvarer som vi de sidste 14 Dage havde købt på en herværende større Fabrik. Råvarerne, der af forskellige Grunde ikke egnede sig til vor Fabrikation og var mindst 25% højere i Pris end de Råvarer, vi sædvanligvis fik fra England. Efter denne Handling var jeg ikke elsket, hverken af Chefen, Værkføreren eller Råvarefabrikanten, og det blev ikke godt før jeg fremviste mine Kalkulationer og fortalte, at Forretningen med disse Råvarer ville blive kørt ned i Løbet af kort tid.

Efter Besøg på en Fabrik spiste Chefen og jeg Middag på et herværende Hotel, og til min Forundring begyndte han ved kaffen at tale om Fornyelse af Kontrakten. Der var endnu ikke gået to år, og mit Standpunkt var det samme som før jeg underskrev den første Kontrakt, nemlig efter disse tre år at blive Kompagnon eller Konkurrent. Heldigvis lod jeg mig ikke friste af et tilbud på 10.000 kr. om året, fordi der et Par måneder efter mit Nej kom en Herre fra England og Indtrådte i Firmaet som Kompagnon, en Herre jeg dårlig kunne være i Stue ned, og med hvem jeg ikke kunne samarbejde. I Begyndelsen så vi begge stort på Tilværelsen, anslog gensidig en høflig Tone, men der var ingen Stemning for at lade mig besøge Kunderne, og i flere måneder bestilte jeg ikke andet end at hæve min Løn. Til Gengæld havde jeg travlt med at ordne mine egne sager, der bestod i at finde en Financier, skaffe Tilbud på maskiner, og sikre mig forskellige engelske og tyske Agenturer, hvorom jeg havde Aftale.

NYTÅRSAFTEN 1913

Året 1913 gik på Hæld og Nytårsaften stod for Døren, den plejede jeg at tilbringe hos Wivel, med nogle Venner, men det havde jeg ikke Lyst til i år; jeg havde mange Breve at skrive og blev i Charlottenlund hvor jeg den Gang boede. Blandt brevene var der et til England der skulle med Toget samme Aften, og da det var besørget, gik jeg i Byen. Alt var optaget hos Wivel, men jeg fik et lille Bord ved Musiktribunen på en større Restaurant i Nabolaget, vist nok oprindelig Pige-bar og dansecafe, men denne Aften besat med et borgerligt Publikum.

Stemning var der intet af, hverken hos mig eller de øvrige Gæster, men da Jeg havde spist den obligate Middag og dertil fået nogle glas Vin følte jeg Trang til lidt morskab og foreslog kapelmestren at spille "Det var en Lørdag Aften", det kan jeg godt sagde han, men jeg må ikke, den passer ikke her. Hvorfor ikke spurgte jeg, min Tilladelse har De og jeg giver en Omgang til musikken. Mange Tak sagde han, men jeg skal ikke have Vrøvl med værten og risikere min Stilling. Nu synes jeg der var trukket tov nok og sagde: Får De Afsked for den Melodi betaler jeg den første månedsløn, så endelig gav han sig og spillede så Stemningen slog om hele Salen. I Begyndelsen sad Gæsterne ganske stille, men da Musikken sluttede, klappede de som Vilde og forlangte den spillet en halv Snes Gange. En skøn ung Dame, Lyse Frida, erfarede jeg senere, gik forbi mit Bord. Jeg rejste mig, tog hendes Arm og gav hende en Svingom på Dansegulvet og straks var dette besat og blev det hele Aftenen. KI. 1 skulle festen holde op, men da var Humøret kommen frem så ingen havde Lyst til at slutte, og jeg foreslog et vi samlede ind til en Time ekstra. Et Par Mand gik rundt med Hatten, den ene, en ung Soldat så mig lidt skummel ud, så jeg gik til Udgangen, og som jeg havde tænk kom han stormende med Hat og Penge i den ene Hånd. Jeg tog ham i en Arm og svingede ham rundt så han og Hat med Penge rullede rundt på Dansegulvet. Et øjeblik efter kom Soldaten med den tomme hat hurtigere ud end jeg havde smidt ham Ind, og vi fik en munter time på Dansegulvet, hvorefter jeg på mine gå-ben gik til

Charlottenlund, nynnende de sidste Melodier, og havde det været nu, var vejen sikkert blevet forkortet med "Oh Marie A vil hjem te dig"?

I denne for mig arbejdsløse Tid, Sommeren 1914, tog jeg mit daglige Bad fra Stranden Charlottenlund, og forberedte mig på et starte mit nye Foretagende i 1915. Financieren havde jeg fremtryllet, og alt var klart til Start, men der var stadig så megen Rumleri overalt i Europa, og ingen vidste om det blev til Krig eller fred. Alle var klar over, at en krig mellem England og Tyskland højst kunne vare tre til fire måneder, så jeg forholdt mig afventende, og da England den 4. august erklærede Tyskland Krig, foreslog jeg min Financier, at vi udskød Starten af det ny Firma et Par måneder.

Jeg fik tilbudt min resterende Løn for at fratræde med det samme; dette tog jeg imod og flyttede til Herning for at gøre Boet op efter min Far, der var død kort Tid før.

Da Krigen havde varet et Par måneder stod det alle klart, at der ville gå både Vinter og Vår før den var forbi, og jeg indrettede mig på en længere Ventetid, solgte ejendomme og Byggegrunde, gravede have og reparerede den ejendom vi selv beboede, fiskede en Dag om Ugen og tilbragte resten af tiden på et Blikkenslagerværksted med at lave en specialmaskine til en Opfindelse jeg gik og legede med.

FISKETUR VED GROVE PRÆSTEGÅRD

Det var morsomt at opfriske Fiskeriet, som jeg ikke havde dyrket i 8 år, men det varede ikke længe før Familien var træt af de evindelige Gedder, og jeg måtte ad trælse og lange Veje cykle til Karup efter ørreder som smagte bedre. På af disse ture var jeg kommen på ukendt Vej, og da jeg cyklede forbi en ørredbæk og kom til en større Gård, hvor en kone kom ud af Køkkendøren spurgte jeg denne om hvor jeg var havnet og om jeg måtte fiske i Bækken. De er i Grove Præstegård, sagde hun og med Hensyn til fiskeriet må De hellere tale med min mand, gå ind ad den anden Dør så træffer De ham. Præsten, en yngre flink Mand, sagde at jeg gerne måtte gå på Præstegårdens Jord, men han tilrådede mig ikke at fiske andre Steder uden Tilladelse, da Befolkningen var meget stridere. På det første Sted, et lille Vinkelhus, sad en Kone med herligt Gamineansigt på Trappestenen og skrællede Kartofler. Jeg frembragte mit ærinde, men før jeg fik Svar måtte jeg fortælle omtrent hele Levnedsløb og fik derefter det Svar, at Manden ikke var hjemme og hun kunne ikke give mig Lov til fiske. Jeg cyklede ned til Bækken, over denne og op til en forholdsvis nybygget Gård, gik til et åbent Spisestuevindue hvor en halvgammel Kone gik rundt om et Spisebord. Hendes Færd ledte mine tanker hen på Chr. den Anden i Sønderborg Fængsel, hun var gå uvant med Talens Brug at det voldte hende besvær at henvise til manden der var i Laden. Da manden kom, var jeg lige ved at gå knæ. Manden var flink nok, men han lignede vildmanden i det danske Våben, et mægtigt Brus af langt hår stod ham om Hovedet og han så farlig ud, da jeg havde fremsagt mit ærinde, sagde han at det kunne han ikke give mig lov til, han var kun Forpagter af Gården og Ejeren boede i Århus. Ingen af dem fiskede, men han kunne altså ikke give mig Lov. Så var det slut med at spørge, Cyklen blev på Gården, og jeg gik til Bækken, fangede 4-5 ørreder under broen og fortsatte Fiskeriet ned ad Bækken. På et Sted hvor denne var noget dybere fangede jeg en pæn stor ørred, og en lang mager og meget overlappet mand kom løbende imod mig fra et lille Hus på den modsatte Side, da jeg blev stående sagtnede han farten, og da han stod overfor mig, spurgte han hvad et var jeg fangede. Da jeg havde besvaret Spørgsmålet sagde han: "Her må do et fisk" og så kom der rigtig Skred i konversationen. Jeg tilbød at betale for at

fiske, Fangsten måtte han beholde, og da han ikke selv fiskede og Engene var slåede, kunne jeg jo ingen skade gøre, endelig var Stedet så langt fra vejen, at der ingen fare var for at der kom mange Fiskere. Da ingen Overtalelse hjalp, spurgte jeg om det var hans Jord jeg gik på, og da han sagde nej, gjorde jeg ham opmærksom på, at så kom Sagen jo ikke ham ved og fiskede videre. Hvordan manden kom over Bækken så jeg ikke, men kort efter stod han og hans nabo, en lige så lang, mager og lappet Skikkelse, ved min Side og Samtalen fortsatte med negativt Resultat. Mandens Jord gik til en bestemt Pæl, og jeg fiskede videre derfra uden flere Genvordigheder, men også uden Fangst. På Tilbagevejen fangede jeg endnu et par ørreder under Broen, så Dagen var reddet, men hvor ville jeg nødig være Sognepræst i Grove.

KORTVARIG ANSÆTTELSE SOM INSPEKTØR.

Efter 7 måneders Ventetid var jeg klar over, at Krigen ikke sluttede foreløbig, og da samtidig min Tegnebog hungrede af sult, måtte jeg finde lønnende arbejde. Gennem en Annonce kom jeg i Forbindelse med en større forretning, der gerne ville have mig som inspektør. Vi forhandlede i mange Dage, jeg trak Tiden ud, fordi jeg ikke var interesseret i Butikshandel i København, men da tegnebogen igen knurrede, måtte jeg tage pladsen, og forsøge at vænne mig til de nye forhold. Hver Morgen, når jeg gik til min lille Gerning, havde jeg den største Lyst til at gå videre og sige farvel og tak, men det gør man ikke, når man er mig. Et af mine ubehagelige Arbejder var Reklamationer. I reglen kunne man ordne en Reklamation ved at tale fornuftigt med Kunden men der fandtes en Del smålige Krakilere, som Ikke kunne tilfredsstilles. Mange handlende er ikke uden Skyld i disse dårlige tilstande, men når en kendt Forretningsmand offentligt udtaler, at kunden altid har ret, kan det kun virke skadeligt på forholdet mellem Køber og Sælger. Man kan til nød sige, at det undertiden kan betale sig at give Kunden Ret, men det er jo noget andet.

En Dag kom en ældre herre ind i forretningen og spurgte mig. Han var leder af et patentbureau, og ville gerne præsentere en Opfindelse af mig. Det måtte være spolemaskinen, som var godt lavet, men ikke duede til mit formål, fordi den spolede for løst. Den var for længst kasseret og erstattet af en Væv, som var primitiv i udførelse, men vævede rigtig. Da jeg ikke havde noget, der skulle patenteres, trængte manden på og tilbød, at
Udtale sig om maskinens egenskaber, han havde mange års Erfaring og ville gerne vejlede mig. Da det ikke kostede noget, bad jeg ham komne hjem til mig næste Aften, så skulle maskinen være opstillet. Manden kom og så maskinen i Arbejde, fik forklaret princippet og var meget begejstret, det var en af de store opfindelser, der ville gå Verden rundt, og den skulle absolut patenteres. Da jeg stillede mig tvivlende, sagde han, at hvis Maskinen var hans, ville han søge Patent overalt, hvortil jeg varede ”værsgod, Maskinen er Deres", men så havde den ingen interesse mere.

CHRISTIAN SIGER OP IGEN

Jeg havde lovet at blive som Inspektør et år, men efter nogle Måneders Prøve indså jeg det håbløse i at fortsætte, og foretrak at gå i utide, selv om det var mod mit Princip.

Da jeg nogen tid derefter stod på Gaden uden Beskæftigelse, var der ikke en Iyd fra Tegnebogen, den var tom. Derimod var jeg klar over, at maven snart begyndte at knurre af Sult, hvis jeg ikke omgående fandt Arbejde. Jeg var kommet så langt ud, at jeg ikke spurgte om Arbejdets Art, men kun hvor det fandtes.

NYT JOB SOM AFDELINGSLEDER

Et stort Firma med flere Direktører og mange Afdelinger mere eller mindre beslægtede, havde en Leder til hver Afdeling. Disse fik en Løn, der lige kunne holde Sulten fra Døren, desuden 25% af Afdelingens Nettooverskud, såfremt der blev Overskud, således formoder jeg det var i alle Afdelinger, i hvert Fald sådan var det for mig som Leder af Entreprenørafdelingen. Denne Stilling fik jeg omgående, fordi Afdelingen var brudt sammen og i en sørgelig Forfatning.

Afdelingen handlede med maskiner til Grusgrave, Stenknusemaskiner, betonblandemaskiner, Teglværksmaskiner, Tørveværker m.m., og det var tørveværkerne der sejlede Afdelingen ned.

Et Tørveværk består af ælte og Blandemaskine, Lokomobil eller Motor, Tipvogne, Skinner og meget andet. Værkerne solgtes til Levering i marts, April eller og med de hurtig stigende priser var det nødvendigt ved Salg af et Værk Straks at købe samtlige Dele. Det var denne Sikkerhedsforanstaltning min Forgænger havde undladt, og som var anledning til de store tab. Flere anlæg blev ikke færdige til tiden, og for disse ville tabet blive endnu Større, såfremt vi ikke kunne få Kontrakterne annulleret. Dette forsøgte jeg ved besøg med den Rejsende, der havde solgt Værkerne, men først måtte jeg arbejde et par Måneder hver Dag til midnat med et få Bund i Regnskaberne. Disse Besøg morede ikke vor Rejsende og jeg forstod, at han havde Iovet adskilligt mere, end der stod i Kontrakterne. Efter et Par heftige Advarsler måtte jeg give ham Løbepas og selv varetage Salget og lede afdelingen med en ung til hjælp. Efter en passende Ordning med dem, der ingen Tørveværk fik, var jeg klar til at sælge tørveværker til Levering Foråret 1917. Først fik alle Priser et stort Skub opad, dernæst fik jeg en ny Kontrakt med Firmaet, der levede ælte- og Blandemaskiner. Denne Kontrakt blev særlig stram på Grund af tidligere Misligholdelser. Et stort Arbejde havde jeg med at finde de Lokomobiler, Tipvogne og Skinner, der endnu fandtes til rimelig Pris. En Dag blev vi fra Banken anmodet om ikke at købe mere Materiel men det fik ingen Betydning, vi havde købt ind til alle solgte Værker, og modtog Ikke flere Bestillinger.

Bestyreren for en gammel Gård i Oplandet forespurgte om pris og Leveringsbetingelser for to Anlæg. Jeg tilbød at besøge ham og se på Forholdene i Løbet af et Par Dage. Gården var gammel og faldefærdig, Jorden var ikke god, men der var to små moser, hver med 10 tønder Land egnet til læggeplads, hele Arealet var på 40 Tønder Iand, og havde en skøn Beliggenhed. Bestyreren fik de Oplysninger han ønskede, men da han ikke ejede Salt til et æg, og Ikke så Stærkt foretagsom ud, frarådede jeg ham at begynde, derimod var jeg Interesseret i at købe gården, hvis den var til salg. Bestyreren mente nok at det kunne lade gøre. Ejeren boede der og der, jeg skulle besøge ham, og ikke telefonere først. Det gjorde jeg, og han var mere end villig til at sælge. Efter nogen Forhandling fik jeg Gården skriftligt på hånden i en måned til en Pris af 48.000 Kr. Til al uheld indtraf denne gårdspekulation samtidig med at jeg foretog de sidste og afsluttende med den, der ingen tørveværk havde fået. Jeg var derfor meget af Tiden i Jylland, og havde ikke tid til at tage mig af Gården, og selv om jeg var klar over, at der Iå en stor Fortjeneste forude, var jeg pligtopfyldende, og passede først Tørveværkerne, det var jo derfor jeg fik min løn, selv om den var meget

lille. Jeg håbede stadig at få et par dage til rådighed for mine private interesser men det lykkedes først da jeg kom hjem fra rejse fredag aften, dagen før kontrakten udløb.

Lørdag formiddag gik jeg i en Bank og talte om Penge. Direktøren havde Sommerhus i nærheden af Gården, og da han så Kontrakten sagde han, at jeg kunne regne med et Lån, Stort nok til udbetaling og Omkostninger. Han mente som jeg, at det var et billigt Køb. Lørdag Eftermiddag og Aften telefonerede mange Gange forgæves til Ejeren, og da jeg besøgte ham Søndag Formiddag, kostede Gården 96.000 og det var ligegyldigt hvad jeg forklarede, det bed ikke på ham. Man siger, at Spot og Skade følges ad, tre a fire måneder efter Forhandlingerne brændte Gårdens gamle Huse, der var forsikrede for 40.000 Kr.

Tørveværkerne skulle leveres i marts, april og maj, derfor, og for at konstatere det forventede overskud, lovede jeg at blive til 1. Juli 1917, og der var Udsigt til et stort Overskud. Værkerne var færdige til levering 1. februar, Avancen var god, og Omkostningskontoen betydeligt nedbragt. Samme Resultat ar åbenbart også Direktøren kommet til, for jeg fik at vide, at eventuelle Tab fra andre Afdelinger skulle trækkes fra, før overskuddet blev udbetalt. Dette var jeg ikke klar over, og det stod der ikke noget om i min Kontrakt, som jeg holdt mig til. Direktøren fortalte meget omstændelig, at det var Coutume gennem mange år og kunde ikke forandres. Jeg forstod Alvoren, og gik lige på og hårdt. "Her er tale om, at den mere kloge narrer den mindre kloge. I de tre måneder der er tilbage før Kontrakten udløber, handler jeg for egen Regning, så må de gøre hvad De vil men husk på, at det er Dem, der bryder Kontrakten".

CHRISTIAN STARTER EGET FIRMA

Jeg holdt mit løfte, og lavede mange private Forretninger ofte i overværelse af Direktøren, der aldrig sagde eller gjorde noget. I de tre måneder tjente jeg så meget ekstra, at jeg fik en del Del Smågæld ud af Verden og min Garderobe fornyet, hvor dette tiltrængtes, så var der endda 335 kr. tilovers til at starte et nyt Firma for. Jeg havde fået Smag for denne Form for handel, og havde gode betingelser for at handle med brugte Maskiner så længe krigen varede. Jeg lejede et Kontor på Rådhuspladsen, det lyder så flot, men når jeg oplyser, at Kontoret bestod af det halve af et dobbelt Skrivebord, to Stole og part i en Telefon, falder noget af glansen. Kom der en kunde måtte jeg stå, og var der to måtte også damen stå, den tredje kunde måtte blive på trappen. Trods sin Lidenhed blev Kontoret hurtigt kendt på Grund af de daglige Annoncer om Køb og Salg.

Selvfølgelig havde jeg mange Kvaler med mine Penge, eller rettere de Penge, jeg ikke havde. Man kan jo ikke drive Forretning uden penge, og slet ikke i en branche, hvor Pengene følger Spillet, og hvor der Ikke kan ventes hjælp fra nogen Bank.

Arbejde var der ingen Mangel på. Fra den første Dag måtte jeg arbejde 12 Timer i Døgnet. To Gange om Ugen var jeg i Jylland med Damper, og min bedste tid på disse Ture var nattimerne, hvor jeg kunne skrive og besvare Breve uden at blive forstyrret. Ofte har jeg tænkt på, hvordan jeg klarede Pengesagerne i mine første trængselsår, men jeg har åbenbart haft så travlt med at handle, at Fremtryllelse af Penge måtte gå som det kunne, og ikke altid som det skulle.

Når jeg skriver, at jeg ikke kunne vente hjælp i nogen Bank, er det ikke helt rigtigt, Bestyreren i en Bankfilial havde fået Interesse for mig, og jeg kunne hos ham låne 2000 Kr. på en 14 Dages Solaveksel, en Gang havde jeg løbende to vekser samtidig til et beløb af 5.000 kr. og det var en stor hjælp.

En af mine første Forretninger viste mig, hvor vanskeligt det var at handle uden Kapital. En Statsvirksomhed manglede Trækkraft på 43 Hestekræfter, som jeg lovede at skaffe. Efter Annoncen kom en mand som kaldte sig montør, han vidste, hvor der stod et selvkørende Lokomobil, og mod en Provision for anvisning og for at køre Lokomobilet i Banevogn, blev enige om en pris af 500 kr. Virksomhedens maskinmester besigtigede og godkendte Lokomobilet, hvorefter jeg fik Ordre til et levere det i banevogn. Dette gjorde jeg også Forsøg på, men det gik ikke så godt. Montøren fyrede op og var klar til at køre, men Ejeren mente det var bedst at betale først. Dette med betalingen havde hverken montøren eller jeg tænkt på, og jeg måtte ringe til ingeniøren og fortælle, hvor fattig jeg var. Ja, det er jo kedeligt, sagde han, men jeg kender Dem og vil gerne hjælpe. På mit spørgsmål om, hvorfra han kendte mig, da jeg ikke vidste at jeg havde set eller talt med ham personlig, svarede han;
”Jeg kender dem ikke, men vi har fælles Bekendte, der siger god for dem. Send en faktura til Påtegning, så kan De hente Pengene i hovedkassen, men De må love mig at sende Lokomobilet een eller to Dage efter”. Og det gjorde jeg.

En God forretningsforbindelse kom ofte på kontoret for at spørge nyt. En dag fortalte han, at der i Periferien lå en fabrik, der ikke havde været i drift nogle år. Ejeren, en lille gnom, boede på Stedet, og var til at tale med om Maskiner. Gnomen fik mit Besøg Dagen efter, og vi blev enige om, at jeg overtog et Antal maskiner for en Pris af 6000 Kr. Maskinerne skulle overtages senest tre Måneder efter og betales ned halvdelen før Demonteringen påbegyndtes, og Restbeløbet når Maskinerne var i Banevogn. "Jeg kender Dem ikke”, sagde han da jeg begyndte at skrive Kontrakt, ”men kom igen om tre Dage”. Det gjorde jeg, og Kontrakten blev undertegnet. Nogle Dage derefter solgte jeg maskinerne, og tog ud til Manden for at betale de 6000 Kr. ”Det er jo ikke efter Kontrakten" siger han, "nej men jeg her fået Penge for Anlægget, og foreslår at vi gør op med det samme”. Da han havde modtaget Pengene og givet Kvittering: ønskede han at få sin nysgerrighed tilfredsstillet og spurgte: ”Hvor meget har De så fået"? ”Er det ikke lige meget" svarede jeg, "nu har De fået Deres Penge, så kan vi jo alle være tilfredse. Har jeg solgt anlægget for billigt, ærgrer De Dem på mine Vegne, og har jeg fået for meget, ærgrer De Dem på egne Vegne”. Nogle Dage efter fik jeg et brev på fire Sider, hvori han skældte mig hæder og ære fra, jeg forstod ikke årsagen, før min Forretningsforbindelse. fortalte, at manden var gal.

Efter flere lignende Forretninger gik jeg rundt med 5000 kr. i lommen, rigtige menneskepenge, som man kunne købe Varer for. Da det gik op for mig, blev jeg kåd, og købte Lokomobiler for pengene. Jeg averterede i flere Provinsblade og fik Tilbud på 12 transportable Lokomobiler, som jeg købte for en Pris af 12 – 1500 kr.pr. Stk., betalte 3-400 Kr. på Hånden. Restbeløbet skulle betales om 3-4 Måneder, når Lokomobilerne blev overtaget. Hovedremmene tog jeg hjem, de indbragte 300 Kr. pr. stk.

En Dag midt i Travlheden fik Jeg Besøg af en tidligere Officer af det lette Kavaleri. Manden kendte jeg ikke meget til, han havde mange Ideer, som det kostede Penge at blive præsenteret for. ”Må jeg tale med dem privat”, spurgte

han. ”Tal væk", sagde Jeg, ”her kan de sige hvad de vil”. Jeg har et glimrende forslag at gøre dem, det drejer sig om Dyrkning af champignon”. Kan det vente til Kl. 4, gå kan vi mødes på Cafe Paraplyen og sludre over en sjus, nu har jeg ikke Tid". Jeg havde ikke tænkt på at dyrke Champignon, og slet ikke med ham som makker, men da denne sport i øjeblikket var på mode, mente jeg det var et Par Sjusser værd at høre ham.

Vi mødtes Kl. 4, og jeg ventede en udførlig Redegørelse, men en sådan kendte han ikke. Diverse Udgifter efter hans Opgivelse, hvoraf de største var til hestegødning, fik jeg regnet sammen og ifølge hans Opgivelse ville der blive stort Overskud. Da han bryggede sin anden Sjus sagde jeg: ”De regner med så og så mange læs Hestegødning å 5 Kr., men det er forkert, Hestegødning koster i Dag 10 Kr. ”Hvor søren ved De det fra"? siger han med stor Forundring i Stemmen. ”Er det ikke rigtigt" spørger jeg, og han må indrømme, at således forholder det sig. ”Det vil altså sige, at Foretagendet vil give stort Underskud, og jeg foreslår, at vi med det samme begraver det Projekt under et Par Sjusser”. Selvfølgelig havde jeg ikke Anelse om hvad hestegødning kostede, det var et Slag i Luften.

EKSPORTPROBLEMER

Den tidligere omtalte montør hentede sit tilgodehavende, og bad mig gøre mere for Salg af Lokomobiler. Han havde i mange år været med til at levere, hvad der blev solgt her i Landet af Lokomobiler, og var villig til at køre dem i Banevogn inklusive provision for en pris af 500 Kr. pr. stk. Manden var ikke pålidelig, men derfor kunde hans adresser godt anvendes og jeg fik min kontordame til at skrive dem ned, efterhånden jeg pumpede dem ud af ham. Han var ikke ude af Døren før der kom en mand fra Sydhavsøerne, altså de danske, og spurgte om jeg kunne levere to lokomobiler til et Gods i Sverige. Det sagde jeg ja til, ”Prisen er 17.000 Kr. for to Lokomobiler leveret i banevogn på sjællandsk Station, at betale i herværende bank mod levering af Duplikatfragtbrev”. Godsejeren var indforstået med mine Betingelser, og vi skrev Kontrakt med det samme. Montøren blev tilkaldt, og jeg foreslog ham at besøge to af ham selv opgivne Tærskeselskaber og få Anlæggene på hånden i 8 Dage til billigste pris, så ville jeg forsøge at købe dem endnu billigere. Tærskeværkerne og halmpresserne kunne afsættes her i landet. Et par dage efter kom montøren tilbage med et Grin, han havde købt begge Anlæg i eget navn for 14.000 kr. "Det er jo udmærket, sagde jeg, ”Hvad har De tænkt at opnå derved?” ”1000 Kr. pr. Sæt i stedet for de aftalte 500 Kr.” ”Så må De beholde anlæggene, og jeg kan købe andre. Her opgav jeg en halv Snes af hans egne Adresser, hvorefter han blev forhandlingsvenlig.

Penge låner man i en Bank, tænkte jeg, og fremviste kontrakten til Direktøren for en sådan. Da han havde læst den sagde han: ”Få Teksten ændret sådan og sådan og vedlæg Bevis for. at Lokomobilerne uhindret kan udføres, så vil vi forsøgsvis låne Dem de 14.000 kr.” Jeg takkede flere Gange, og fik Kontrakten forandret som Banken ønskede det, derefter gik jeg i Indenrigsministeriet, hvor to unge Mænd meddelte, at Lokomobilerne uhindret kunne udføres, der var Ikke Udførselsforbud, Det gik så let, og for at gøre det endnu lettere, fandt på, at Lånet på 14.000 Kr. kunne spares, når vi leverede Lokomobilerne i Banevogn med Duplikatfragtbrev, og derefter hævede Pengene i Godsejerens Bank. Montøren fik Fragtbrevene i Lommen, og kørte Lokomobilerne i Banevogn, men den stedlige Tolder nægtede at modtage dem uden Udførelsesbevis, og vi måtte køre dem på Plads igen.

Havde det før været let, kom Vanskelighederne nu væltende, og jeg blev udsat for mange Ubehageligheder. I Indenrigsministeriet beklagede jeg mig over forkerte Oplysninger. Kontorchefen mente, at jeg havde misforstået

dem, for øvrigt søgte man altid skriftligt, men, tilføjede han, "sender De Ansøgning om Udførselstilladelse, sørger jeg for omgående Behandling". Ansøgningen blev sendt, men Svaret udeblev, og det varede en måned, inden jeg fik Svar med Afslag. Jeg fastholdt min tidligere udtalelse om fri Udførelse, Kontorchefen tvivlede stadig og spurgte om jeg kunne kende de unge mænd, dette bekræftede jeg, hvorefter vi gok på Ekspeditionskontoret for at se på det der opstillede Personale. Jeg udpegede de to mænd, som ikke mente at have set eller talt med mig, og ministeriet troede dermed Sagen bilagt, men det troede jeg ikke.

"Jeg kommer antagelig til at udrede en Del Erstatninger, og dem forlanger jeg refunderet af ministeriet". "De har jo ingen Bevis", sagde Kontorchefen. "Nej, endnu ikke" sagde jeg, "Men den dem finder min Sagfører nok, når han får Sagen til Behandling". "Hvem er Deres Sagfører"? Jeg opgav og Adresse. Kontorchefen: "Jeg ser at De søger Udførselstilladelse for et Lokomobil til Norge, kan vi ikke lave et Kompromis, således at vi siger ja til Sverige og nej til Norge"? Dette Tilbud tog jeg gladelig imod, da Lokomobilet til Norge var solgt med Forbehold. Med Udførselstilladelsen gik jeg i Banken til Kontorchefen der bragte den videre til Direktøren og tilbage med den Besked, at Direktøren ikke havde Tid og at Sagen ikke interesserede ham. Hvad meningen var forstod jeg ikke, og endnu mindre da Direktøren kom fra sit Kontor med en ny tændt Cigar i den ene Hånd og den anden i Vestens ærmegab, gående frem og tilbage for næsen af mig uden at foretage sig noget. Om han Ikke kendte mig, eller om han ville demonstrere, og i så Fald for hvad, vidste jeg ikke, men Kontorchefen og jeg var enige om, at sådan kunne en Bankdirektør Ikke optræde, end ikke i året 1918.

PENGE PÅ LOMMEN

Til en større Maskinauktion Jylland, havde jeg brug for hvad jeg kunne skrabe sammen af Penge. En Fabrik skyldte 16 0000 Kr. for en leveret Dampkedel, dem søgte jeg at få udbetalt, men det lod Sig ikke gøre før Regningen var godkendt af Fabrikkens Ingeniør, men denne var på Ferie og ventedes ikke hjem før om tre måneder. Et pænt forklarende Brev blev sendt, og jeg håbede at få Pengene Dagen efter. Næste Formiddag, da jeg med Mappen under Armen gik på min sædvanlige Runde, kom en stor flot Vogn med uniformeret Chauffør kørende. På Bagsædet sad min Direktør, og jeg sagde til mig selv: der kommer 16 0000 Kr. til Jyllandsturen. Direktøren steg ud og gik efter Husnumrene, da han kom til min Trappe så han sig om før han gik op, og da jeg et Par Minutter efter trådte ind på Kontoret, var det til min store Sorg tomt for Kunder j og det varede længe før jeg forstod, at årsagen var to skønne unge Kvinder en Etage højere oppe, den ene rødhåret. Selv om Fejltagelsen var beklagelig og ubehagelig for mig, måtte jeg dog trække nå Smilebåndet. Fabrikkens Kasserer forstod mine Trængsler, og sørgede for at jeg fik de 16.000 Kr. samme Dag.

Fra en nedlagt Fabrik købte jeg Maskiner for 50.000 Kr og et Gode ved denne Forretning var, at jeg kunne sælge af disse Maskiner uden foreløbig at afregne med Ejeren. Samtidig fik jeg en Konto i en nystartet Bank, hvor jeg på mit Furede Ansigt kunne hæve indtil 20.000 Kr. Disse Penge i Forbindelse ned en Sum jeg havde i Overskud, gav mig Lejlighed til at handle i større Stil uden Pengevanskeligheder som førhen.
Til at lede Demonteringen og Salg af Maskinerne antog jeg en gammel Ven, der var ledig på Torvet. Vi fulgtes ad til Bornholm, hvor Fabrikken lå, for at aftale det fornødne og for at få lavet nogle svære Kasser. Hotelværten mente,

at Byens Bygmester var den bedste hertil. Han var på Hotellet og kom ud, da vi sad ved Kaffen, men sagde nej Tak til Nydelse af denne Drik. "Vil De have en Pilsner", spurgte jeg, og det passede ham bedre, for i det Kvarter det tog at bestille Kasserne, satte han tre Pilsnere for Munden, og tømte dem i et Drag med en Lyd, som løb øllet i en Kloak.

Salg og Forsendelse af Maskinerne gik hurtigt, vi havde på få Dage solgt for 25.000 Kr., da en svensk Fabrikant, tidligere konkurrent, kom på Besøg. Et Par Dage efter sendte han skriftligt Tilbud på 45.000 Kr. for de endnu usolgte Maskiner i leveret i Skib. Tilbuddet var godt, men jeg regnede med, at et Besøg nok kunne drive Prisen 5 a 10.000 Kr. op, og meldte min Ankomst til hans By næste Dag. I Banken bad jeg om 200 Kr. til Rejsen, en dette blev afslået med den Motivering, at jeg sagtens selv kunde Skaffe dette Beløb. Det meningsløse i Afslaget gjorde mig bange, og min Forklaring om Rejsens Betydning såvel for Banken om for mig, forstod man åbenbart ikke. Rejsen blev telegrafisk udsat en Dag, og ved Besøget solgte jeg Resten af Maskinerne for 55.000 Kr., og dermed var den Forretning afsluttet med god Fortjeneste, men jeg var stadig nervøs for Banken, hvad kunne den ikke finde på, når jeg næste Gang havde Brug for den.

BILEJER

Da jeg havde gjort op med Fabrikken og betalt hvad jeg skyldte, købte jeg af Direktøren en åben grøn 4 Personers Vogn, forholdsvis ny, men med den Hage, at den kørte på Batterier og uden Dynamo og undertiden stod og afladede. Første søndag efter modtagelse af denne Vogn skulle jeg vigte mig og kørte til Holte med nogle Venner. Udturen gik godt, men Hjemturen foregik med toget, der var Ingen Strøm på Batteriet, og da vognen et par gange senere spillede mig samme Puds solgte jeg den og fortsatte mine rejser med overfyldte tog, hvor brunkulsrøg og rystelser ødelagde hjerte og nyrer. Jeg måtte have en vogn, også for at spare tid, og en af mine sidste rejser med tog gik til Holbæk. I kupeen sad et ældre ægtepar med en voksen søn. Manden var af Embedsmands typen, Kontorchef eller lignende. Sønnen var vist ubetydelig, ham har jeg glemt. I Holbæk steg vi ud efter Alder og Stand, føret embedsmanden med Frue, derefter vi menige og noget efter Sønnen med et Par Kufferter. I Ventesalen stod opstillet et andet ægtepar med en voksen Datter, og medens Forældrene hjertelig og højtidelig hilste på hinanden, løb Datteren I Favnen på mig og kyssede så inderligt, at jeg måtte kysse igen. Pludselig blev det hele ødelagt af Moderen, der råbte: ”Men Gud, det er jo slet ikke ham”. Så gik det op for mig, at jeg var Vikar for Sønnen og for at klare den pinlige Situation lettede jeg smilende på Hatten og gik ud i Byen.

På Hjemrejsen kom jeg i Kupe med et ungt ægtepar med en Dreng på 2-3 år. Jeg har altid haft Barnetække og Interesse for Børn, især Pigebørn på 1000 Uger, og det varede ikke længe, før Drengen sad på mit skød og befandt sig godt til Glæde for Moderen der lyste af stolthed. Da vi kom til Roskilde, skulle Forældrene Skifte tog, men Drengen ønskede ingen Forandring, han klamrede sig til mig og skreg op, da Moderen ville tage ham. Flere Forsøg også fra min Side på at få Drengen til at slippe resulterede i endnu højere Skrig, så tabte Moderen Værdigheden og overøste mig med Sprogets værste Gloser. Efter denne Omgang tog jeg Afsked med Statsbanerne og købte en ny elektrisk Vogn, der oprindelig skulle koste 20.000 Kr. da Hjulene manglede og det var den sidste Vogn fra et Bo, fik jeg den for 1000 Kr., anskaffede 5 nye Hjul og installerede en ny Fordmotor i Stedet for Batteriet og så var jeg godt kørende. Vognen var kort og høj, omtrent som de gamle Fordvogne, men meget flottere udstyret med slebne

buede Vinduer. På Bagsædet, hvor jeg sad og styrede med en Stang, var der- Plads til 3 og foran var der en Drejestol, hvor mor havde sin Plads når kørte med. På Fisketur sad ofte en af Fiskerne på Stolen med Ryggen i Kørselsretningen og talte med os på Bagsædet og folk der så os køre, udbrød: "nu er di da tovlige di Københavnere". Med denne Vogn lagde jeg min Tid om og i Stedet for at køre med tog og sejle med Damper, samlede jeg nu sammen så jeg havde 10-15 Fabrikker at besøge på Fyn og i Jylland, og selv om jeg altid havde travlt med at komme til næste By, havde jeg mange morsomme Oplevelser. En af disse Ture sluttede i Lemvig, på Vejen hjem mødte jeg en Mand med Tommelfingeren fremme, lille ubetydelig mand at se på og med Uldposen på nakken. Jeg spurgte hvor han skulle han, og han betroede mig at han hed Lars Jakobsen og havde et bette Sted i Bording, hvortil han gerne ville køres. Jeg forklarede, at jeg ikke havde smagt Mad hele Dagen, men ville stoppe ved den første Kro vi kom til, og inviterede ham på Aftensmad, og derefter skulle han blive kørt til sit bette Sted. Han var en gemytlig Mand og en god Fortæller er efter et Par Snapse betroede mig mange muntre Oplevelser, hvoraf de fleste ikke egnede sig til at fæste på Papiret, derfor kun her en enkelt Smagsprøve.

”A soolgt manne varer i Århus og andre Byer og så tænkt A, du er jo Fabrikant saå ka Do osse sælge til ae store Varehuse i København. ”A rejst derover og spurgte en fin Mand om han vild køv Trikotage, det vild han et og A fortalt at det var rasendes gue Varer" A laved dem sjel”. Da de et hjalp tog A nover Prøver frem, men dem vild et en gang se o så tænkt A. Du ka jo et sådan la dig slå ud uden at få ram o ham og A sa ” Ved Di hvor var A var hen i Søndags? De vist han jo et og A sa at A var i Zoologisk Have, og sikke nogen Elefanter så stur ja og sikke nogen klatter di ku lav. Ved Di egentlig hva sådan en Klat vejer? Ja den vejer vel en 6-8 Pund. Akkurat ja, A tænkt nok DI havde forstand o l…, for Trikotage har Di ingen Forstand o”. Og så gik Lars Jakobsen.

FORRETNINGEN VOKSER

Forretningen voksede stadig, og begyndte at tage fast Form. En Del Maskiner kom på Lager, til en Begyndelse i det halve af et malerværksted på Vesterbro, senere i egne Lokaler med god udenomsplads. Remskiver og Lejer lå stablet overalt på Gulv og Hylder, var altid i Vejen og usælgelige. Da der Ikke kunne stables mere, måtte jeg tage mig af denne Del, og kom da til det Resultat, at når der daglig solgtes Tusinder af nye Remkiler og Lejer, måtte brugte også kunne sælges, når Prisen var rigtig, og Lageret stort. Det sidste sørgede jeg for ved at opkøbe de Lagre på 200 til 300 Skiver, der lå rundt på Fabrikkerne. De første Publikationer var nogle store stentrykte Ark med Mål og Priser, senere kom trykte Lagerister på 20 til 30 Sider, der blev udsendt hvert Kvartal i 6000 Eksemplarer. Ideen med Transmissioner var god og der kom hurtig Gang i Salget. Lageret af remskiver var altid på 1000 til 1500 Stk., og det gode ved den Afdeling var, at der daglig solgtes for 300 å 400 Kr., også i sløje tider.

Når man som jeg på det uvisse starter noget nyt, får man ofte Besøg af mange mærkelige, og ikke altid lige gode, Mennesker. En af de første var Montøren med Lokomobilerne. Ham gennemskuede jeg hurtig, og han forsvandt efter at have afsløret sic selv. En anden havde jeg meget at gøre med nogle Dage, ham nåede jeg Ikke at studere til Bunds, før han igen forsvandt. Manden var Udlænding, men talte dansk med sydlandsk Accent. Hans navn havde jeg ikke hørt før, men derfor kunne det være godt nok. Det der undrede mig var hans Adkomst til at sælge Maskinerne fra en stor Krigsfabrik. Manden kom på Kontoret og tilbød mig samtlige Maskiner, og efter en gennemgang af Fabrikken, blev vi enige om en Pris af 20.000 Kr. for samtlige Maskiner, og om at påbegynde

Demonteringen ned det samme, Hans Udtalelse om, at blandt Gentlemænd behøvede ingen Kontrakt, gav mig Anledning til Forsigtighed. Min tanke var først at undersøge hans Adkomst til Salget, og dernæst om man kunne betale til ham uden Risiko.

En af mine formænd tog med fire Arbejdere til Fabrikken næste Morgen for at rydde op, og da Sælgeren erfarede, at jeg også skulle køre, bad han om, at han og hane Søn ”Ingeniøren” måtte køre med, Jeg sagde ”vi kører fra Kontoret kl. 8”. Senere blev der ringet fra Byen, at han først kunne komme kl 9, og næste morgen, at Klokken ville blive 10. Da han endelig kom havde han foruden sin Søn "Ingeniøren”, der højst var 18 år, er anden ung Mand med. Jeg beklagede den lange Ventetid og meddelte, at der kun var Plads til to i Vognen, hvortil han svarede: ”så kan en af Deres Folk blive hjemme”. Det Irriterede mig, og jeg gjorde ham opmærksom på, at det var mig, der skulle på fabrikken, og når jeg tilbød ham to Pladser var det Velvilje fra min Side. manden blev formodentlig fornærmet, for da vi havde kørt nogen tid, rejste han sig i Vognen og sagde: ”Jeg tror, De har fortrudt denne Handel". ”Hvoraf slutter De det” spurgte jeg. ”Når jeg har afsluttet en Overenskomst plejer jeg at overholde den, uden Hensyn til, om den er god eller dårlig”. Lidt efter rejste han sig igen og sagde: "De har fortrudt denne Handel, derfor annullerer jeg" Omgående stoppede jeg ved Kantstenen, åbnede Døren og sagde ”Vær så venlig at tage Drengen med når De går”. Derefter kørte jeg til Fabrikken og beordrede mine Folk hjem. Om Manden havde Adkomst til at sælge Maskinerne fik jeg ikke undersøgt, men det kan også være det samme.

EN SLEM KONKURRENT

En særpræget Mand af en Ikke almindelig Støbning kom på Kontoret, og lod straks Som om han var hjemme, han var farlig så længe man ikke kendte ham, og vidste hvem og hvad han var. Manden var klog og snu, hensynsløs og fidél, hans øjne var løsagtige en sådan Grad, at vi måtte vende Papirerne når han kom på Kontoret, og når han begyndte at udfritte mig, var hans Spørgen tilrettelagt ned stor Snedighed. Han samlede tilsyneladende på Guld, i hvert Fald havde han Munden fuld, og kunne på det Punkt forveksles med en Dansk—Amerikaner.

Manden var Entreprenør og Ejer af flere Fabriker, kunne bruge mange Varer, når de kunne købes for halv Pris. Vi handlede sammen i mange År med omskiftelige Resultater. Til at begynde med havde han Overtaget og klemte mig hårdt, men da jeg opdagede, at han var Konkurrent, der misbrugte de Oplysninger, han pumpede mig for, tog jeg fat for Alvor, og det blev til Kamp mellem os. Jeg anede ikke, at han handlede med brugte Maskiner, men jeg forstod, at han var vanskelig at komme til Livs. "En Skovtur" til en fjern Egn havde jeg tiltænkt ham Som Påskønnelse og Tak fordi han havde købt Varer efter mine Oplysninger, og det blev Byen ”Agger" på den jyske Vestkyst, der fik æren af Besøget. De Oplysninger, der førte til Rejsen, lød meget forskellige. Fra Agger til mig lød Beretningen på 2 Skibekedler bygget 1884 uden Armatur, ligger endnu i Vandet. De Oplysninger han besværligt halede ud af mig, lød på 2 nye Kedler med komplet Armatur, bjerget i Land i god Behold, skal købes, når jeg får Pengene skrabet sammen. Nogle Dage senere jeg Brev fra Agger med Forespørgsel om Kedlerne havde Interesse, der havde været en Entreprenør fra Sjælland og se på dem. Rejsen blev i mange År ikke berørt mellem os. Til Havnegade kom fra Bornholm en Skibsladning Maskiner og Maskindele, som Manden og hans Bogholder Besigtigede til Brug på en Fabrik i Jylland. Han var da rejst fra Provinsen og boede nu i København. Jeg opgav en Pris for et bestemt Parti leveret i 3 Banevogne, men min Pris var som sædvanlig for høj, sådanne Ting var meget billigere i Tyskland. Da han

senere spurgte, var prisen den samme med et tillæg af 10% og 8 Dage senere var Prisen endnu den samme med et tillæg af 20%, og så bestemte han sig endelig for Køb.

På Lageret stod en Pumpe til 750 Kr., den havde han længe haft Lyst til, når den kunne købes for 350 Kr. Efter et Par Måneders Forløb steg hans Tilbud til 500 Kr., og jeg håbede at finde en anden Køber. Denne kom omgående, og da Manden et Par Dage senere forhørte Sig om Pumpen og dens Pris forklarede jeg, at den var solgt for 2 Dage siden. "Ja til mig, jeg har købt den, og Pumpen er min", sagde han. ”Hvorfor spørger De så om, hvad den koster” spurgte jeg, og da han ikke kunne svare, fik jeg en større Skarnbøtte, der selvfølgelig skulle hævnes, og medens jeg overvejede Midlerne dertil, fik jeg Lejlighed til at give ham en bitter Pille. Han gik Morgentur da jeg mødte ham, og blev vinket på en Gåtur og en Sludder, hvor han betroede mig, at han satte sine Penge Banken, der var ikke mere at tjene på Maskiner. Det sker endnu, sagde jeg, for et Par Dage siden fik jeg tilbudt en Del Maskiner for en meget lille Pris. Med Stokken svingende og Øjnene i Hovedet på mig spurgte han "hvor var det"? Efter en Kunstpause sendte jeg Øjnene tilbage og sagde "Agger”, og der blev ikke Spurgt mere.

Hævnen for Skarnbøtten bestod i en Prisforhøjelse på for Varer til ham. Da Året var omme, sendte jeg 465 Kr. til hans Kontor uden Kommentarer, og da han spurgte, forklarede jeg, at det var en Overpris vi havde forlangt som Betaling for hans Ubehageligheder, denne Gang fik han Pengene, men blev der mere Vrøvl, blev vi ved ned at tage Overpris, som i Fremtiden blev i min Kasse. Den medicin kunne han ikke lide, han fik et Chok og blev tavs. Måneder derefter døde han, og så var det slut med krigen.

”Lær dig selv at kende, og gå ikke rundt og tro, at du er en Engel" Manden, der lærte mig dette, gik en Lørdag Eftermiddag efter Lukketid på sit Lager, da Vognmanden kom hjem med et Læs Varer, han i flere Timer forgæves havde forsøgt at aflevere til Damper. Vognmanden var meget utilfreds, regerede og skældte ud, indtil manden spurgte om Hvem og for hvad han skældte ud. ”Der er jo ingen, der bebrejder Dem noget fordi Damperen er fuldtlastet, ingen gør Vrøvl, og De har jo ingen Chef". Vognmanden svarede omgående: "Det er rigtigt, så længe det går godt, mærker vi intet, men den Dag det går galt, har vi ham så det kan mærkes”.

Om den samme Mand har en af mine Kunder fortalt følgende, som han selv for mange år Siden overværede. Manden havde i længere tid forhandlet om Salg af 4 Maskiner. Køberen forlangte Kredit, men det kunne han ikke få, da han var uønsket som kunde og betragtedes som uvederhæftig. Efter en Del Presseri gik Manden med til at sælge de 4 Maskiner for 1400 Kr. og at betale 800 Kr. ved Afhentningen og en 2 Måneders Veksel på 600 Kr. Vekslen kunne ikke omsættes, og Maskinerne tilhørte Sælgeren indtil Vekslen var betalt, Nogle Dage derefter kom Køberen med en Vogn og fik maskinerne, samtidig leverede han Vekslen og en Check til manden, der gav den til Bogholderen og bad denne ordne det fornødne. Bogholderen kom omgående på Lageret og meddelte, at Papirerne ikke var i Orden. Vekslen var på 3 Måneder og lød på 600 Kr. Checken var på 600 Kr. i Stedet for som aftalt på 800 Kr. Da Manden, der gik med andre Kunder så Papirerne, sprang han i flint, rev Papirerne itu, og smed dem for Fødderne af Køberen, beordrede Maskinerne af Vognen og denne med Køberen på Gaden med Forbud mod oftere at Indfinde sig på Kontor og Lager.
Man kan sige, at Manden var rask i Vendingen, det var for øvrigt den samme, som skriver disse Linjer.

Blandt Kunderne var en stille Mand der ofte kom på Lageret for at købe og sælge Varer, han var meget fåmælt, men en Dag kom jeg på talefod med ham, og da fortalte han, at der var overgået ham en Dom, som efter hans Mening var uretfærdig, han havde forsøgt med alle midler at få Dommen omstødt og da intet hjalp, skrev han til Kongen og beklagede sig. Han viste mig Kopi af brevet der var ubehjælpsomt skrevet, men svarede aldrig på mine Spørgsmål med Hensyn til Resultatet. Nogle Dage efter mødte han op med to store Kasser nye Kuglelejer jeg gerne ville købe når han kunne fremskaffe Bevis for at Lejerne var hane retmæssige Ejendom. Dette Krav var han forberedt på og fremlagde Kvittering fra den Auktion hvor Lejerne var købt.

Det ene skal passes og det andet ikke forsømmes, siger man. Jeg havde været selvstændig snart to År, og endnu ikke fået Borgerskab. Det var ikke Forglemmelse alt sammen. Jeg havde ingen Penge fra Begyndelsen, og det var jo også rart at se, om jeg kunne køre helskindet Igennem de første Trængselsår. Borgerskab som Grosserer fik jeg i efteråret 1919, men jeg har altid kaldt mig Købmand fordi Ordet Grosserer ikke lyder godt i mine Ører, og det kan alle købe sig til. Købmand er noget man er, det kan ikke købes. Med andre Ord, en god Portion personlig Forfængelighed. Skattevæsenet kunne i mange År ikke fatte, at en Købmands Inventar og Værktøj kunde bestå af andet end Rosinkasser og lignende. og en Gårdmand har jo ikke samme Betydning i København og på Landet.

CHRISTIAN FLYTTER TIL GL. KONGEVEJ

I Efteråret 1919 overtog jeg en Lejlighed på GI. Kongevej stor nok til at et værelse kunne indrettes til Kontor og et andet Værelse til en Husbestyrerinde. Da jeg var vel installeret fik jeg ofte Besøg af en Bror og hans Venner. Blandt disse var der en gemytlig Mand, trivelig men sårbar, han fortalte Historier på Svensk og Sjællandsk, de første Par Gange morsomme, men da Repertoiret ikke var stort, virkede historierne hurtig trættende. Hans Kone skulle på Ferie, og vi blev enige om et Weekend Besøg hos ham, med hjemmelavet Middag. Da denne, der serveredes Lørdag Aften og bestod af en engelsk Bøf så stor som det bekendte Brædt og Jordbær var sat til Livs, var vi meget forspiste, men lavede selvfølgelig Vrøvl over, at der kun var een Bøf til hver. Efter middagen og Kaffen spillede vi Kort, og efter et, Udvalg af Værtens sædvanlige Historier, ønskede han at vide, hvad mit første Indtryk af ham var. Jeg gik uden om Spørgsmålet 2 Gange, men da han blev ved med at spørge sagde jeg, at når han endelig ville vide det, syntes jeg at han lignede en rigtig ”Frikadelle”.
Manden blev mærkelig nok ikke fornærmet, men hævnen kom senere. Da det blev Sengetid, begyndte han at lege hotel, pudsede Fodtøj i Entreen, ringede flere gange med dørklokken og bankede på Døren til Pigeværelset, hvor jeg var installeret, bragte Ugeblade og udbad sig Forslag til morgenmaden.
Da der endelig blev Ro bankede han sagte på og trådte ind med en Undskyldning for den megen Forstyrrelse, men vi plejede altid at have Værtens Billede stående hos vores gæster, dermed satte han en Underkop med en frikadelle på natbordet. Jeg havde ikke ventet en så god turnering og blev stum og flov som aldrig før.

Efter en indbringende, men god og indbringende Dag i provinsen belønnede jeg mig selv med en Middag hos Wivel. Ved kaffen og en lille god cigar, befandt jeg mig så godt og følte trang til Selskab, men så ingen Bekendte i Lokalet, derimod blev jeg opmærksom på tre små Damer, nydelige i påklædning og optræden, men noget generte. Man så

straks det var en mor med to unge Døtre, der fejrede en eller anden Begivenhed med en Middag hos Wivel, men ellers ikke gik på Restauration. Damerne var elskelige i deres generthed, og jeg blev forelsket i dem alle tre og ønskede at dekorere dem i Stilhed. En ældre Blomsterhandler med magert fuldskæg og Klap for det ene Øje, gik rundt med små Buketter i en flad spånkurv. Manden var aldrig påtrængende, nærmest tilbageholdende og selvudslettende, men brugbar til min lille spøg. Jeg opsøgte ham i den anden Ende af Lokalet, og bad ham udlevere en buket til hver af Damerne ved næste Ombæring, og såfremt der blev Vanskeligheder skulle han sige, at den Herre, der havde bestilt blomsterne, straks efter havde forladt Lokalet. Jeg gik tilbage til min Plads og ventede spændt på hvorledes dette ville spænde af. Da Manden afleverede Blomsterne, blev der en del parlamentering før disse blev modtaget, hvorefter damerne så sig om uden at opdage noget påfaldende, og da de en halv Time senere forlod Lokalet forstod jeg at min lille spøg havde virket opmuntrende og forøget Glæden ved besøget.

BANKEN LUKKER FOR KREDIT.

Efterhånden som Årene gik, blev der mangel på mange varer da næsten alt kunne sælges, løb jeg ikke nogen stor risiko ved at købe op og dertil var jeg flink. Jeg rejste rundt hvad der var Chance for at sælge med fordel og tænkte ikke på, at der kommer en Dag efter denne. Det varede også længe før Dagen kom, men da den var over os, føltes det som en forløber for Ragnarok. At jeg havde taget Varsel af de tegn i sol og måne, der manede til Forsigtighed, viser følgende.

En fabrik i Jylland var solgt til et bestemt formål og det var meningen at jeg skulle købemaskiner og inventar. Ved et besøg i juli 1920 bød jeg 32.000 kr., men det tilbud kunne ikke accepteres. Nogle dage senere var ejeren i telefonen og ville sælge til mit tilbud, men da var det gået ned til 26.000 kr., og da manden blev fornærmet, gjorde jeg ham opmærksom på at mit seneste tilbud kun gjaldt hvis han accepterede det med det samme. Det gjorde ham ikke blidere men nogle dage efter solgte han for 19.000 kr. Blandt disse dele var der 30 beholdere rummende fra 10.000 til 30.000 liter, anvendelige til dieselolie. I måneder var der daglig forespørgsel efter sådanne beholdere, men nu, da jeg havde dem disponible, var der ingen interesse for dem, og jeg måtte bekoste forsendelse til lageret. I samme periode købte jeg maskiner og 3 store dampkedler fra en fabrik i Sønderjylland, to store Dampkedler det sydlige Jylland og meget andet, alt sammen til fordelagtige Priser under normale Forhold, men dyrt, når Varerne pludselig var usælgelige, og det blev de den 20. August 1920. Det var som et Ur gik i stå, og al handel ophørte. Penge kunne ikke skaffes, og af den Grund måtte jeg afskedige Personalet i Løbet af 14 Dage, og selv gå på Lageret både søndag og hverdag for at gøre i Orden og reparere Værktøj. Ofte gik jeg rundt på Fabrikkerne og lavede Kommissionsforretninger, der indbragte indtil et Par hundrede kroner.

Omsætningen faldt fra 650.000 Kr. til 40.000 og blev jeg sulten, gik der et Par maskiner til Jernhandleren, for at jeg en Gang imellem kunne smage varm Mad.

Det sidste År før Ragnarok viste mine Bøger en Formue på et lille hundrede tusinde kroner. Et År efter var denne formue forvandlet til en Gæld på noget mere. At Forskellen mellem formue og Gæld blev så stor, skyldtes de mange Omkostninger ved at få købte Maskiner på Lager, et Års Udgifter til lager og husleje, telefon m.m., og så tog jeg med det samme det store smæk, og nedskrev Lageret til et meget lille beløb.

Forbindelsen med den nystartede bank varede ikke længe, eller for at sige det på en anden måde, Banken blev spist af en storbank og omdannet til Filial af denne. Kunderne kom med i Storbanken, hovedsagelig de Kunder, der var på den forkerte Side af plankeværket. Til en Begyndelse gik det godt med denne forbindelse, banken var forhandlingsvenlig, og meget ordnedes ved fornuftige samtaler. Senere blev Betingelserne for at låne penge betydelig strammere og jeg forstod at svære År var i vente. En dag blev jeg inviteret i Filialen og opfordret til at underskrive et dokument hvorefter jeg årlig Skulle afdrage et ret stort beløb på Gæld. Dette nægtede jeg et underskrive, fordi jeg ikke kunne afdrage et så stort Beløb. Da Banken forlangte underskriften eller opsagde min Konto, skrev jeg under, og efter hjemkomsten sendte jeg et anbefalet Brev til hovedsædet og meddelte at underskriften var mig aftvungen og derfor ugyldig. Året efter forhandlede jeg igen med Filialen, og vi blev enige om et Årligt afdrag på den halve størrelse, og dette gennemførte jeg, selv om det ofte var svært at skrabe pengene sammen. Søgte jeg Lån på 5000 til Køb af Maskiner, måtte jeg aflevere kontrakter på 7000 til 8000 Kr., med andre ord, fortjenesten og ofte mere gik i Banken, og det kan virke anstrengende, når det strækker sig over flere År. Man mærker jo ikke, at Gælden går tilsvarende ned.

GENERALKONSUL?

I begyndelsen af tyverne fik jeg en Dag Besøg af tre små mænd, meget høflige og gå ens i Størrelse og Påklædning at man kunne antage dem for trillinger. Jeg forstod, at Herrerne ikke kom som Kunder og viste dem derfor ind i min Dagligstue, og spurgte hvad jeg skyldte æren af Besøget. Efter en kort Pause spurgte Ordføreren på et nogenlunde forståeligt dansk, om jeg kunne tænke mig at repræsentere Deres Land som Generalkonsul. Spørgsmålet overrumplede mig, og det for ud af munden på mig hvad det Kostede. Ordføreren mente, at med et Beløb af passende Størrelse til et Børnehjem, kunne Sagen ordnes, Jeg beklagede at jeg ikke egnede mig til en så fornem Stilling, men takkede for den venlige tanke, og efter nogle høflige Bemærkninger forsvandt herrerne lige så højtidelige som da de kom. Navnet på landet de repræsenterede har jeg Glemt, men efter Herrernes mørke lød formoder jeg, at det lå nær ækvator.

GANG I SALGET IGEN

Da hele landet havde vegeteret i et år eller halvandet, begyndte man så småt at røre på sig. Der skulle ryddes op efter krigen og mange krigsforetagender likvideres. Blandt disse var 20 -30 større eller mindre kartoffelmelsfabrikker, hovedsagelig i Jylland, der efter et par års arbejde måtte standse, og ikke havde mulighed for at komme i gang igen. En del andre krigsfabrikker måtte samme vej, og det måtte desværre også mange ellers sunde foretagende, der ikke havde midler til at stå nedgangen igennem, og ikke mulighed for at skaffe fornøden kapital. Der var virkelig noget at gøre for en rask mand, men det var ikke mig, jeg havde besvær nok med at klare de afdrag, jeg havde forpligtet mig til.

Forsynet, eller hvem der bestemmer, kan til tider være venlig. En dag fik jeg besøg af forvalteren fra en stor fabrik der lå brak på andet år. Han boede på fabrikken og havde opsyn med denne, der tilhørte en kreditforening og nu var til salg. Et par liebhavere ville gerne købe, men ikke før maskinerne var fjernet fra lokalerne, og han havde fået til opgave at realisere alle maskiner og meget andet på fabrikken, Jeg takkede fordi han var så venlig at tænke på

mig, tog med ham ud på fabrikken og derfra til sagføreren for at handle. At jeg ikke havde eller kunne skaffe de 10.000 kr., der var nødvendig til køb af maskinerne, talte jeg ikke om, men lod dog skinne igennem, at det kneb at skaffe penge. Efter nogen forhandling købte jeg samtlige maskiner til demontering, denne skulle påbegyndes senest en måned efter, og være tilendebragt fire måneder efter. Betalingsmåden blev ikke berørt. Så hurtigt det lod sig gøre, sendte jeg cirkulærer ud, og længe før demonteringens påbegyndelse havde jeg solgt for betydeligt mere end hele købesummen, og fik på den måde et godt skub fremad, eller rettere min gæld et godt stykke nedad, og jeg fik igen penge på lommen. Flere kartoffelmelsfabrikker blev solgt til andet formål, og jeg købte maskinerne for en billig penge, blandt disse var der mange specialmaskiner, kun egnede til kartoffelmelsfabrikation. Til dem lejede jeg et stort lokale, jeg regnede med, at der kom flere, og at disse senere var salgbare i varmere lande. Det gik med kartoffelmelsmaskinerne som tidligere med remskiver og lejer, de lå og flød alle steder og var altid i vejen. Noget måtte der gøres, derfor rejste jeg rundt til alle nedlagte fabrikker og skrev op, hvad der fandtes af maskiner, arbejdede det hele sammen i et stort cirkulære, der blev udsendt i tre sprog til samtlige kartoffelmelsfabrikker og ingeniører i Europa. Jeg begik en stor dumhed eller tanketorsk ved at sende cirkulæret ud om efteråret, kartoffelmels- og sukkerfabrikker arbejder efterår og vinter, og da tænker de ikke på at købe maskiner. Det gik først op for mig, da der ingen ordrer eller forespørgsler kom. I maj året efter fik jeg forespørgsel og senere besøg af en mand fra Riga, en hyggelig bondemand med fuldskæg og en hjemmelavet fiberkuffert i hånden. Han købte for 5000 kr. og betalte med det samme. Efter ham kom to fra samme egn, der hver købte for et lignende beløb. Tre sæt maskiner blev solgt til Rumænien, et til Stambul og et til Holland. Ideen var god nok, og jeg fik solgt alle specialmaskiner fra lager.

HUSBESTYRERINDEN PÅ GL. KONGEVEJ

Selv om jeg havde travlt med at sælge kartoffelmelsmaskiner, blev der dog tid til at nyre behageligheden ved at have kontor og lejlighed sammen, derimod var det ikke altid lige behageligt med husbestyrerinderne. Den første, en ældre svensk kone var proper, men en arrig havgasse eller gås, og så var hun sabelsluger, det vil sige at hun spiste bl.a. kartofter med kniv. Hun var så arrig, at jeg måtte afskedige hende. Nummer to var noget yngre, meget tilforladelig, men hun ville giftes og det ville jeg ikke, i hvert fald ikke med hende. Den tredje var lille og buttet, gemytlig og god til daglig og finere madlavning, dertil så intelligent, at jeg kunne lade hende stå for husførelsen. Hun var hos mig i flere år, og blev godt kendt med mine søskende, der efterhånden giftede sig og samledes her i byen. Hun var lykkelig når hun skulle lave små middage til et par spillepartier, dog mest når vi var fire mandfolk til Lhomre. En lørdag eftermiddag skulle vi tre mand høj på en større fisketur og jeg bad om der måtte stå noget mad parat når vi kom hjem søndag aften. Da vi endelig kl. 23 kom trætte, snavsede og sultne havde hun overgået sig selv i retning af kogekunst, og jeg er sikker på, at hun ikke havde smagt mad hele dagen. Hun svømmede som en fisk i vandet, men da vi slæbte fangsten op i køkkenet til deling, blev hun dårlig og måtte ofre til guderne. Efter nødtørftig renselsesproces gik vi til bords og da den værste sult var stillet, rejste den ene fisker sig og holdt en lang og meget bevæget tale til den buttede, der sad opløst i tårer og sikkert var gået helt i opløsning hvis ikke jeg havde beordret tobak og kaffe med tilbehør serveret i dagligstuen. Kl. 2-3 begyndte de respektive koner at telefonere, formodentlig af længsel, og så var der endelig mulighed for mig til at komme i seng.

MOR KOMMER TIL BYEN OG FINDER EN KONE TIL CHRISTIAN

Vi børn havde altid talt om, at det var rart at få mor herover, og da der blev en mindre lejlighed ledig på den anden side trappen, lejede vi denne og foreslog mor at lade sig rykke op med rod, sælge den sidste ejendom i Herning og sige pænt farvel og tak til byen, det gik mor efter en del betænkeligheder med til, og så var familien igen samlet. I begyndelsen var det en stor omvæltning for mor, men det varede ikke længe før hun var på farten og besøgte børnene på Østerbro og Amager, altid gående, sporvogne kunne hun ikke forlige sig med. Mine to yngste søskende var endnu ikke gift, men den ene boede hos mor og den anden hos mig, og de fik omgående beskæftigelse. Nu kom der en tid hvor mor ofte om aftenen stak hovedet ind og spurgte om jeg havde tid et øjeblik, så vidste jeg at hun manglede en fjerdemand til whist, og jeg var altid villig. Ofte kom der 3-4 par til kaffemik og så gik det lystigt med historier fra Herning. Som regel endte historierne med oplevelser fra klubballerne og forberedelserne hertil. En yngre bror diskede op med de mærkeligste historier, så vi lå flade af latter.

Nu skulle man tro at alt var såre godt, men man har jo ikke fred længere end ens nabo vil, en af de kvindelige gæster havde en dag sin moder med til middag, og da dette gentog sig, blev den buttede urolig og vore små middage blev mindre festlige. En søndag blev damen og jeg enige om at spise aftensmad hjemme, men spisekammeret var tømt for alt spiseligt, og vi måtte ty til Lorry, for at blive mætte. Derefter rejste damen til Frankrig et par måneder, "en klog foranstaltning", og da hun kom hjem, fortsatte vi med søndagsturene til jeg en dag foreslog, at vi giftede os, med andre ord, jeg friede og gav pokker i travlhed, kartoffelmelsfabrikker og gæld. Damen tog nådigst mod mit frieri og kort tid efter rejste vi til Bornholm og blev viet af hendes svoger, der var præst.

FAMILIEFAR

Min kone havde ført bøger på rådhuset i 16 år, og skulle nu føre hus, og jeg havde tillagt mig en del pebersvendevaner, der skulle udryddes, heldigvis kom det første barn, en søn, året efter, og endnu en søn to år efter, så vi fik travlt, men fandt hurtigt melodien og forstod at hygge os. På søn- og helligdage kørte vi om sommeren til Tisvilde og om vinteren i skoven hvor vi især efter snefald morede os med at udrede dyrespor og spore Mikkel Ræv i graven. Længe varede det ikke før drengene kom med på fisketure og jeg var så heldig at leje fiskeretten til en lille ørred-å, der løb gennem enge og skovpartier en times kørsel fra København, nogle af de skønneste partier på Sjælland, og lige hvad jeg trængte til. Når det begyndte at sige dryp-dryp i øverste etage var det tegn på at jeg trængte til afslappelse, så kunne jeg køre fra hjemmet kl. 15, være ved åen kl. 16 og fiske til kl. 21, inklusive en halv time til lommemaden, og være hjemme kl. 22. Det kurerede mig for 14 dage, og hvor har jeg hentet megen sundhed og glæde, oplevelser og ørreder fra denne å i 25 år, og så var det jo slet ikke fiskeriet som sådan, der var det vigtigste, det var – fortalte gårdejeren mig – naturen og oplevelserne. Jeg havde i mange år stade i hans gård, og når han så mig, rystede han meget sigende på hovedet, men efter nogle års forløb kom han en dag ridende i engen, hvor jeg gik og fiskede, lettede ærbødigt på hatten og bad mig bemærke dette. Jeg så ikke nogen anledning før han betroede mig, at han ofte havde stået i sin have og beluret mig, set mig fange en ørred, der fik et slag og gik i tasken, men han havde også set mig stå i halve timer og se på fugle, blomster og vildt, jeg havde meget større sans

for og evne til at leve i naturen end landmændene, der daglig færdedes i den og kun kendte til Sol, Regn og Blæst, uden at se det skønne i Naturen, og jeg må tilstå, at denne Udtalelse glædede mig meget.

MASKINLAGERET PÅ HOLGER DANSKES VEJ BRÆNDER

Et af de store Krigsforetagender der ventedes meget af, også efter Krigen, kunne som så neget andet ikke Stå for den svære Modgang efter Krigen. Virksomheden, der lå i Midtsjælland var solgt til andet Formål, og jeg mødte som sædvanlig op for at købe maskinerne. Det havde jeg en Del Besvær med, der var flere interessenter hvoraf den ene var klogere end den anden. Efter en Del tovtrækkeri købte jeg samtlige Maskiner med Reservedele, men da der var så mange Maskiner, at det ville vare flere timer at måle og skrive dem op, måtte jeg hjem efter Hjælp, og et Par Dage efter mødte Bogholderen på Kontoret kl. 7 efter aftale for at køre med. Medens jeg klædte mig på, læste min kone i dagens avis, at der om Natten havde været Brand i det kvarter hvor mit Lager lå. ”Der brænder det så ofte" sagde jeg. ”Nogle Gange er jeg blevet vækket om Natten af Politiet, men der her endnu ikke været Brand i Nærheden af Lageret”. Min Kone læste videre, at bl.a. min Nabos Lager var brændt, og jeg forstod at Branden havde været nærgående. Da Bogholderen kom på Kontoret blev vi enige om at køre forbi Lageret på vej til opmålingen og jeg må tilstå, at det var med Sorg jeg så maskinerne fra første Sal ligge i Stuen mellem store maskiner og udbrændte træbjælker, det hele utilgængeligt. Det undrede mig, at hverken Politi eller andre havde ringet om Natten, da det brændte. På Pladsen gik en enlig Betjent, men han mente ikke, at der var noget at gøre for os de første Par Dage. og vi kørte derefter til Opmålingsstedet og skrev op. Af Lageret var 75% brændt og så medtaget, at det kun var til ophugning. Resten, hovedsagelig transmissioner, var i et andet Lokale og fejlede intet. Et par Dage efter branden fik jeg et anbefalet Brev fra banken, hvori det meddeltes, at den Overenskomst, hvorefter jeg flere havde afdraget på gæld, nu efter Branden ikke mere var gyldig. Jeg forstod ikke, hvad Overenskomsten med Banken vedrørte Branden, det var jo ikke mig, der havde stukket Ild på, men jeg forstod, at min Pengekasse skulle bløde. I min Bankafdeling var det umuligt at få Besked om, hvad Banken ville, men da jeg havde fået Brandforsikringspengene og Indsat dem i en anden Bank, ønskede jeg en Afgørelse, og gik efter fire Måneders Ventetid i Hovedsædet. Det varede en time at få Adgang til det helligste, og foruden Direktøren var der en Kontorchef med mit Generalieblad til at modtage mig. I Løbet af 0,5 regnede direktøren ud, at Banken skulle have så og Så meget, hvortil jeg beklagede, at jeg ikke regnede gå hurtigt, og ikke troede, at man måtte forfordele nogle Kreditorer til Fordel for andre. Om jeg ikke har bukket eller nejet dybt nok ved jeg ikke, men Direktøren skiftede Farve i Ansigtet, og sagde ret overlegent: ”Vi kan gøre meget andet, vi kan lægge Beslag på Deres Brandforsikringspenge" , men det skulle Direktøren aldrig have sagt, for dertil svarede jeg, at såfremt jeg mærkede, at Banken var ude efter disse penge, blev der i samme Øjeblik købt Maskiner for dem alle. Kontorchefen gik under Bordet, og da der blev Ro, tilbød jeg at overveje Sagen nøjere, og skriftligt fremkomme med tilbud. Dette Forslag blev modtaget, og jeg gled ud til højre. To forslag jeg mundtligt havde afgivet, tilbød jeg nu skriftligt og forholdet blev som før Branden. For øvrigt var min Gæld omtrent afdraget, og det manglende klarede jeg med Forsikringspengene, og blev derved en fri mand med et lille Varelager, og ikke mange Penge til at forøge det med. Det brændte Lager købte jeg for at skaffe midlertidigt Arbejde til Folkene. Til de mange maskiner fra Midtsjælland var der ingen Plads før jeg fandt et andet lager.

NYE LOKALER

Et savværk med en stor Tømmerplads var gået i Opløsning og var solgt til Bebyggelse, og Savværket blev flyttet til et andet Savværk, og slået sammen med dette. Tilbage var et par store haller, nogle Garager, Kontorer og et Par lejligheder. Alle Savværksmaskinerne stod endnu opstillede på deres oprindelige plads, og de fleste var af ældre Konstruktion. Jeg forhandlede med ejeren, en Bank, om Køb af Maskinerne, men vi kunne ikke blive enige om Prisen. Vurderingen var efter min mening for høj, og da maskinerne kom på offentlig Auktion, købte jeg de fleste til en betydelig billigere Pris end den, jeg oprindelig havde afgivet. Forhandlingen med Banken førte til at jeg lejede hele Savværket, der var glimrende egnet til Maskinlager. Selvfølgelig var det for Stort, nu da mere end halvdelen af maskinerne fra det tidligere Lager var brændt, men jeg var flink til at købe ind, og foreløbig havde vi jo de mange maskiner fra Midtsjælland. Pladsen og Lagerhallen måtte jeg vente på en Måned men vi fik midlertidig Lov at benytte Tømmerpladsen.

Tidligere havde jeg Kontor og Lejlighed sammen, Nu fik jeg et par Kontorlokaler, Garager og meget andet samlet ved Lageret. Vi lavede en udmærket Folkestue med tilhørende Baderum, lokale til det store Værktøj og et godt Reparationsværksted, en god lejlighed til Forvalteren og en mindre til en Formand. Jeg tror vi alle befandt os godt i disse Lokaler, og jeg følte mig så dejlig fri, nu da jeg ikke havde banken at betale til. Salget gik ret godt, og jeg klarede mig stadig med egne Midler, indtil der kom et større Parti maskiner på markedet, da måtte jeg igen søge bankens hjælp, og jeg forstod, at det i hvert Fald for mig, var vanskeligt at skaffe Kapital. Jeg søgte en mindre Kassekredit og stillede som Pant forskellige realisable Papirer til et Beløb end Kassekredittens Pålydende. Bestyreren mente at sagen, der skulle forelægges Hovedsædet, var i Orden i løbet af et Par dage, men Sagen kom ikke i Orden før jeg stillede større Sikkerhed. Det varede dog ikke længe, før jeg Banken havde et tilgodehavende på tre Gange Kredittens Pålydende, og derefter klarede jeg mig uden igen at søge Banken, og uden at røre Kassekreditten.

CHRISTIAN KØBER HUS PÅ 5.JUNI PLADS

Drengene Voksede godt til og var nu så store, at de kunne møde Far når denne kørte fra Kontoret, så vankede der altid Cykelture rundt på de smag Villaveje, og hjemme var det gamle Kontor lavet om til Legestue, så der var Plads nok, men der skulle jo tænkes på Fremtiden og jeg begyndte så småt at se på Husene omkring på Villavejene. En dag på Kontoret mellem to Fabriksbesøg kom jeg til at se en Annonce om et Hus til Salg på en Villavej, hvor jeg kunne tænke mig at bo. Huset kunne besigtiges mellem 15 og 17, og Ejendomsmægleren var i Huset. En Gift Datter af Ejeren viste mig rundt, og i Modsætning til flere Hold, der så på Møbler, der ikke var til Salg, var jeg hurtig færdig med at se, og spurgte om pris m.m. Næste Formiddag mødte jeg op med min Familie, og da alle var tilfreds med Hus og Have, købte jeg samme Eftermiddag. Huset så godt ud, og var indrettet netop Som jeg kunne tænke mig at indrette et Hus. Nu havde jeg både Villa, Bil og Elskerinde, vel nok noget af det vildeste man kan nå på denne Jord. Et Par Drenge i den skolepligtige Alder fik god Forbindelse til Skolen, og jeg havde ikke langt til Kontor og lager. Ved overtagelsen af Huset skulle der udredes en Bestemt sum, den kunde jeg akkurat klare, men for en Sikkerheds Skyld gav jeg Bobestyreren Meddelelse om Købet. Han kørte straks frem med det svære skyts, talte om, at det havde jeg ikke Råd til men blev rolig, da jeg betroede ham, at købet blev ordnet uden Bankens Hjælp. Et Par Dage efter Købet blev jeg varm i kinderne, jeg var den tredje ejer i tre År, og troede, at der var noget i Vejen med Huset.

Årsagen til det sidste Salg troede jeg at forstå, men den forrige Ejer, der ofrede 10.000 Kr. på Centralvarmeanlæg og Omlægning af Haven, beroligede mig med, at Huset var godt og uden skjulte Fejl. Nogle Værelser skulle møbleres, og da forretningen stadig gik godt, blev der til noget smukt på Væggene og enkelte Forbedringer af Huset. Nogle fornøjelser blev der også Råd til; jeg hentede Laks i Norge om sommeren og kørte rundt med Familien i Ferietiden. Vi overtog huset flyttede ind den Dag vor ældste Dreng fyldte 6 år, i 1934.
Den første Jul i vort nye Hjem ville jeg glæde Drengene med en hund, men det blev på selve Juleaften kun til en Kurv. Hunden var på hospitalet til Undersøgelse, men hvor var Drengene stolte da vi hentede den fra Dyrehospitalet. Vi kaldte den "Fock" fordi dens navn ifølge Stambogen var prangende og vanskeligt at udtale, det var en engelsk Setter på 8 Måneder, sort og hvid, Livlig og opvagt, den og Drengene tumlede rundt i haven, hvor der var god Plads, Især efter at vi havde købt en nabohave der blev lagt til vor egen. Hunden var hos os i mere end 14 år og da vi måtte aflive den på Grund af Alder var der sorg blandt store og små.
Vi følte os hurtigt hjemme i de nye Omgivelser. Drengene kom i skole og vi havde travlt med at forbedre her og der, Indrettede en lejlighed til mor i Tagetagen og da det var fra Hånden fortsatte vi med søndagsturene til Tisvilde så længe der var Benzin at købe. Da det blev ferietid, købte vi to Cykler til Drengene og cyklede 11 dage i bagende Sol og med medvind rundt i Sydsjælland, Møen og Sydfyn. Vejene havde vi for os selv, der var ingen biler og Cyklister var i Feriestemning, gemytlige og altid parat med V tegnet. Året efter havde vi planlagt et Besøg på Lolland og Falster men det blev der hurtigt sat en Stopper for. Vejret var blæsende og koldt og da vi kom til Vordingborg, var det med dårlige maver, så vi måtte rejse hjem med toget og blive hjemme Resten af Ferien.

DRENGENE BLIVER SENDT UD OG TJENE!

Den ældste dreng blev 14 År og det var på Tide at tænke på hans uddannelse. Selvfølgelig havde vi ofte talt med begge Drengene om deres fremtid og sagt, at de selv måtte bestemme hvad de ville være, men såfremt de ønskede at studere, betingede vi os de først kom et År blandt fremmede for at modnes og blive selvstændige. Tilfældet kom os til Hjælp da min Kone og jeg spiste frokost i Odense med en mand der tidligere havde lært under mig i Silkeborg, han betroede min kone at jeg havde været en rigtig satan og meget streng, dertil svarede jeg, at så havde han lejlighed til at hævne sig, for vi havde et Par Drenge der snart var i Konfirmationsalderen. Hans Besværinger over min Strenghed var nok ikke så alvorlig ment, for han tilbød straks at tage sig af drengene efter deres Konfirmation. Den ældste fulgte vi til Odense i året 1943 og fik ham anbragt i K.F.U.M, hvor han foreløbig skulle bo, og bad ham komme på Hotellet en Time senere til middag. Vi ventede forgæves både to og tre Timer og da han endelig kom, var han ledsaget af Politiet; Uoverensstemmelser mellem Odenseanere og den tyske Militærmagt gav Anledning til Udgangsforbud og Drengen måtte ikke forlade Hotellet om natten.

Da han havde stået sin Læretid ud, kom han på Niels Brock skolen og tog eksamen her og i London, hvorefter han fik en måneds ferie til vandreture i Skotland. Sin Værnepligt aftjente han ved telegraftropperne, hovedsagelig i Tyskland, men videre uddannelse i hæren fik han ikke på grund af manglende realeksamen, hans anden eksamen var der ingen der talte om. I 1944 fulgte vi vores yngste Søn til Odense, og han fik efter udstået læretid nøjagtig samme Uddannelse her og i England. Begge drenge er nu i gode Stillinger, og vi har fået to flinke svigerdøtre der sørger for at bevare og formere Slægten, foreløbig med et barn i vuggen hvert andet år.

Vore venner mente, de var synd at sende drengene fra hjemmet i 14-årsalderen, men efter min mening er det større synd, at lade børn tage studentereksamen, når de ikke har evner, og mange gange ikke lyst dertil. Jeg averterede for mange år siden efter en kontorlærling til 100 kr. om måneden, blandt de mange ansøgere var en mand på 43 år med mange eksaminer. Desværre undlod jeg at tale med ham, fordi jeg regnede med, at han var god eksamensmand, men ikke meget værd til praktisk arbejde. Han havde sikkert haft godt af et par års praktisk arbejde før de mange eksaminer. Den lærling jeg fik efter annoncen, havde gode evner, men han tilbragte sine aftener med dans i Tivoli, og sov på kontoret om dagen, og da sovende mand ej vinder sejr, blev hans far og jeg enige om, at hans kræfter kunne anvendes på noget mere nyttigt end dans, og satte ham i smedelære.

Spørger de, om jeg stadig mener at min fremgangsmåde til unges uddannelse er rigtig, må jeg sige ja, og jeg kan tilføje, at en ung mand, der har taget studentereksamen, er for gammel til at begynde som lærling i en forretning, han føler meget af arbejdet for nedværdigende.

NYT LIV SOM PENSIONIST.

Da forretningen havde bestået i en snes år blev jeg klar over, at der måtte reformeres her og der. Hidtil kom der mange ordrer og forespørgsler hver gang vi sendte lagerlister ud, men disse blev færre, og jeg forstod, at for mange lister gik ulæst i papirkurven, Vi måtte regne mindre med listerne og i stedet sende cirkulærer over specialmaskiner til fabrikker, der anvendte disse. Det gav gode resultater i lang tid, men der var andre årsager til, at der skulle passes på. Når man i mange år har haft forbindelse med en fabrik og denne forbindelse ophører, er grunden ofte den, at manden man handlede med, er pensioneret eller fratrådt, og hans efterfølger kender måske ikke mit firma, eller har sine forbindelser. Det vil igen sige, at man til stadighed skal besøge fabrikkerne og blive kendt med nye folk. Jeg var med årene vænnet til, at kunderne ringede, når de havde maskiner til salg, ligeledes var de flinke til at spørge efter maskiner eller komme på lageret, men det var ikke nok, og selv om jeg havde folk til at aflaste mig, måtte jeg i reglen selv afsted, når der blev kaldt, og var ofte på farten fra morgen til aften.

Jeg havde slidt hårdt i det et par menneskealdre og var ved at køre træt, længtes efter ro og tid til at dyrke andre interesser. Hus og have krævede meget arbejde og jeg var både svend og dreng når der skulle graves og måles. Min kone var havekyndig og delte arbejdet med mig således, at hun fik blomsterne at passe og jeg lugede og fjernede ukrudtet. Græsslåmaskinen hørte til maskinparken så den var jeg selvskreven til at arbejde med. Jeg havde så småt tænkt på at sælge forretningen, men da køberen en dag sted på kontoret, var jeg uforberedt, det var jo ikke let at slippe den forretning jeg havde arbejdet med i mange år og banket op fra grunden, men jeg måtte tage en beslutning, og da mandens pengekasse var i orden, skiftede forretningen ejer på få dage, og jeg kunne nyde tilværelsen i min have og hvile ud. Da sommeren var gået kom virkelysten tilbage og jeg begyndte at se mig om efter arbejde. På mine bogreoler stod mange bøger der trængte til reparation og nye bind med arbejde nok til lange tider, og da det var fra hånden, havde jeg mange andre interesser at dyrke. Fiskeriet har jeg også dyrket, de senere år dog uden nævneværdigt resultat så det må nu afskrives, men når man har et godt helbred og en dejlig

have at færdes i, omgivet af flinke børn, svigerbørn og børnebørn, og dertil en kone der sørger for at man altid har det godt, er liver værd at leve.

Lykkelig er den mand, der bevarer glæden ved livet og har helbred til at dyrke sine mange interesser, blandt andet at skrive denne bog.

København 1961

Købmanden.